

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 06022

TANAKH-POEMES

Hirsh Osherowitch

THE MAX PALEVSKY
YIDDISH LITERATURE COLLECTION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

הירש אָשער־אָוויטש
תנך-פּאַעמעס

פֿאַר קאַלעץ
אַלר שטאַטס־יונסני
האַנדלונג
הויכ אַלעקאַנדריאַ
תל-אָבֿיבֿ, 27.5.1985

אָרויסגעגעבן מיט דער הילף
פֿון פֿאָנד א״י פֿון אַבֿרהם דבֿ אַבראַהאַמס
און קרן ג׳וזף בֿנן

Mr. & Mrs. Hirsh Osherowitch
13, Byron Street
63411 Tel-Aviv, Israel

הירש אָשער אָוויטש

תנך-פאָעמעס

פּאַרלאַג "רשפים"

HIRSH OSHEROWITCH
TANAKH-POEMES

© 1979.

הילע געצייכנט פון צפניה קיפניס

דער טורעם פון בבל

— שלאנג, וואָס האָסט פאַרפירט די מוטער חוה,
אָרום בוים געוויקלטע חכמה,
זאָג אונדז: איז עס אמת, אַז די טרוימען
זענען דאָס, וואָס מאַכט אונדז גרויס ?

איז עס אמת, — זענען מיר צופרידן,
איז עס ליגן, — וועט עס אונדז ניט בייטן.
ס'וירט און ברויזט אין אונדז אַזאַ אומרו,
אַז מיר קענען שוין ניט אַנדערש זיין.

וואָס האָסטו עס מיטן עק געטאָן אַ פאַכע,
ביטולדיק אַ מאַך געטאָן אויף אונדזער פראַגע ?
וואָס זשע העלפט עס, וואָס דו ביסט אַ קלוגע,
אויב דו ביי דיין קריכן בלייבסט ?

1

— עס איז אונדז אַזוי ליב די ערד,
און ס'ציט, און ס'ציט אונדז צו דעם הימל.
זינט מיר גענומען האָבן עפעס-וואָס פאַרשטיין,
מיר קענען שוין ניט מער,
עס זאָל ניט אַליץ אונדז קלאָר זיין.
אַנטאָפן מיר ווילן די לבנה
און צונויפקערן אין קופקעלעך די שטערן.

— מיר זענען לייב, וואָס האָט דערוואַכט,
און מיטן וואַך זיין זיך דערפרייט.
דאָך פרייד איז ניט צופרידנקייט ;
אַ, סאַראַ שטראַף ס'איז אַ פאַרשטאַנד,
וואָס מאַכט פאַרשטיין,
אַז מען פאַרשטייט ניט...

— ס'האט א לייב צו אונדז פארבלאנדזשעט
און דערפילט זיך שוואך און עלנט,
ווען ער האט דערזען, ווי ס'ווירבלט
שווארצער רויך פון רויטן פלאם.
האט ער זיך א קער געגעבן
מיט דער גריווע צו דעם מידבר,
זיך צערשמעט, ווי פארווונדיקט,
און אוועקגעפאלן טויט...

— לאנג האבן מיר ניט פארשטאנען,
האבן מיר דאן אלץ פארשטאנען...
וואס זשע אבער טוט מען איצמער,
ווען מיר האבן שוין פארשטאנד,
און דער הימל בלייבט א פרעמדער,
און די שטערן גלאצן ווייטע?
יא, אן ווייטיק איז ניטא קיין לעבן,
אבער מיט אים איז אוודאי דאך ניטא...

— א פלאטערל האט צוגעזעצט זיך אויף א שטיין.
א, זע: מיר זענען, ווי זיי ביידע.
מיר — אי דער אומרו, אי די רו,
מיר זענען פארביקע און גרוי,
מיר גליווערן און שוועבן.

— ווי זאל מען צופרידן זיין
און זיך פרייען מיט דער שיין,
האמערן די וואר בני טאג,
האדעווען דעם טרוים בני נאכט,
ווען א קינד אפילו זעט:
די לבנה און די זון
אונדז טאג-איין טאג-אויס פארראטן? ...

— אונדזער צער אראפצושווענקען,
האָבן ווײַן מיר אויסגעפונען.
איז ער אָבער גרנילעך פליסיק,
און אַנשטאַט דאָס האַרץ צו וואַשן,
שווענקט ער אונטער קאַפּ און פּיס.
ווערן תנועות רויכיק לייכטע,
ווערן גלידער לייטיק שווערע,
לייב און דער געדאַנק זיך וואַקלען,
און דער צער אין האַרץ זיצט פעסט...

— פּלוצעם האָבן מיר באַגריפּן:
מיר גאָר לעבן ניט אין הייזער,
מיר באַהאַלטן זיך אין זיי...
ביטער איז אין מויל דער ביסן,
ווען ס'ווערט קלאָר דער בייזער אמת,
אַז מען שפּיגלט זיך אין טעות,
אַז דעם וועג פאַרצוימען סודות...
דאָס פאַרהוילענע טוט שרעקן,
מיר דאָך ווילן שרעקלאָז זײַן!

— באַרג-אַראַפּ טרעטן איז גרינג,
באַרג-אַרויף שטייגן איז שווער.
ס'גייט זיך לייכט, וווּהין אונדז ציט ניט,
ס'גייט זיך שווער, וווּהין אונדז ציט.
ניין, מיר קענען ניט פאַרבלייבן
נאָר אַזעלכע, ווי מיר זענען!
בלויע בענקשאַפט קוואַלט אין אונדז,
רויטער ווייטיק פליסט דורך אונדז;
אַפּסמאַליען זיך, אָבער אַנרירן די זון!

2

— ציגל, שטיין,
זאַמד און ליים...

7

מי און מידקייט
 אונדז ניט ברעכן,
 צו דעם הימל שטייגן מיר,
 אונדזער גרויסקייט זוכן מיר!
 וויפל האַבן מיר געפינצטערט
 אויף אַט דער באַזונטער ערד!
 שוין גענוג, עס זאל גענוג זיין
 נאָר אַט דאָס, וואָס איז באַשערט!
 מיר באַדאַרפן איצטער נעמען
 וואָס עס מאַנט אונדזער פאַרלאַנג.
 פאַר מלאכים זיך צו שעמען
 אונדז דערווידער איז שוין לאַנג.
 וואָס איז מלאַך? — מענטש מיט פליגל;
 מענטש, וואָס קען אין הימל זיין.
 וועלן מיר אויף שטיין און ציגל,
 ווי אויף פליגל, דאַרט אַרײַן...
 און נאָך מער, נאָך מער מיר ווילן,
 אונדזער האַרץ מער זיך דערוועגט —
 מיר מיט גאָט ווילן זיך שפּילן!
 אונדז די שטראַף ניט שמענדיק שרעקט...
 צו דעם הימל שטייגן מיר,
 אונדזער גרויסקייט זוכן מיר!
 נאָך אַ שטיין אַרויפגעוואַליעט.
 ניט אַ שטיין — אַ הליבע פעלדו.
 ווידער איז די וואַנט געוואָרן
 העכער אויף אַ גאַנצן מענטש.
 מיר אַרײַן זענען אין וואַלקן —
 הימל-שאַלעכץ, פּײַכטע רױ.

ווייס... ווי עמעץ אויסגעמאלקן
וואלט א ווונדערלעכע קו...

הייבן מיר די ארעמס שנעלער
און מיר טראכטן זיך דערבני :
ביזן וואלקן איז אלץ קעלער,
איבער אים ערשט — דאס געבני...

צו דעם הימל שטייגן מיר,
אונדזער גרויסקייט זוכן מיר !

— אין די בלויע הויכע פרעמדן
ווערן שיטערער פארדראסן.
דארט, ווו ס'זעצט זיך ניט קיין שמויב אפ,
ווי געשייערט, בלאנקט די פרייד.

שטייגן מיר אלץ העכער, העכער,
ווערן אונטן היימען קלענער ;
קושן מיר זיך מיט די ווינטן
און פארגעסן ווייב און קינד...

מיר אליין שוין ניט פארשטייען,
ווי געקענט האבן מיר לעבן
צווישן אייזלען און שאקאלן,
ליגן צווישן פליי אין זאמד.

ווען ס'איז דא אזא-א הימל —
אזא ליבלעכע לבנה,
אזוי פ י ל פארשייטע שמערן,
אזא ברייטהארציקע זון ? !

— זעט, א גרויער שמיינבארג-אדלער
דורכגעשניטן האט דעם וואלקן.
שוין זשע וועלן מיר דערלאזן,
אז עס זאל דעם פויגלם פליגל
אניאגן דעם מענטשנס האנט ?

אונדז דעריאָגן טאָר ניט קיינער,
ס'איז די צייט, ווען מיר דעריאָגן,
ווען מיר רייסן זיך צום הימל
אויפן אויסטערלישסטן לייטער,
טרעטנדיק אויף זיינע שטאַפלען :
שלאַנג, לייב, אַדלער, מלאך, גאָט !

— א, דו גרויסע פרייד פון שטייגן,
שיפורסט איין !

נאָך דעם הימל ניט געפונען
און די היימען שוין פאַרלאָרן,
אַבער ס'לוינט !

אונדזער האַנט, פאַרגרעכט פון בויען,
איז נאָך פעיק ליכט צו גלעטן,
אונדזער האַרץ, פאַרקוואַרט פון בענקשאַפט,
קען נאָך זיין אַ נעסט פאַר גליק.
אין דער ערד אַזוי פאַרליבטע,
זענען מיר פון איר אַנטלאָפן ;
אמת, זי איז אונדזער מאַמע,
ס'קען אַבער אונדז ניט גענוג זיין
לעבן נאָר אין מאַמעס שוים...

— ניט אומזיסט איז דאָך די קעלניע
אַזוי ענלעך צו אַ פליגל.

אַ דאַנק איר מיר וועלן קומען
דאַרט, וווּ אונדז צו זיין ניט קומט.
ווייטער מלאך — גאָטס באַדינער,
קוק זיך צו צו אונדזער פליגל :
ער איז אומריינער פון דיינעם,
ער איז אַבער אונדזער ווערק.
טאָג און נאַכט מיט אים מיר פאַכען,
ניט אין לופט, אין ליים מיר פאַטשן,

און פון דעסוועגן מיר שטייגן
אין די הייבן, פונקט ווי דו.

שטיל האָסטו פאַרבייגעפלאַמערט —
זיך געהיט, עס זאל דיין פליגל
אונדזער קעלניע ניט פאַרטשעפען;
זייער קלוג האָסטו געמאַן.
ווען זיי שטויסן זיך צוזאַמען,
וואָלט דיין פליגל זיך צעבראַכן,
און מיר ווילן עס ניט, מלאך.
אונדזער קעלניע שעצט דיין פליגל,
אונדזער איין שוינט דיין פעדער.
מי אַלץ איינס וועט איבעריאָגן
זאַרגלאַז פלאַמערדיקן שוועב...

— מיטן פּרַת, חדקל, פּבֶּר,
אַכפּערט אונדזער שטאַלצן דור!
מיר זענען די ערשטע,
דערפאַר אויך די גרעסטע,
מיר האָבן דערטראַכט זיך
און האָבן געוואַגט.
שטייגן מיר אַלץ העכער, העכער,
דעקן אָפּ, אַנטבלויזן סודות;
אַלצדינג קענען, אַלצדינג וויסן,
אַלץ אַנטפלעקן און באַהערשן —
אונדזער מענטשן-תּאוּוה איז!

— ס'פאַלן היינט אַזוי פיל שמערן...
קוקן מיר זיך צו צעקלעממע
און מיר פילן: ס'איז אַ שאַד!
אויף דער ערד געפינט מען זיי ניט,
און פון הימל זיי פאַרשווינדן;
וועלן זיי געוויס אונדז פעלן,
ווען מיר'ן אין הימל זיין.

מיר אהין נאך ניט געקומען,
ווייט פון שפיץ נאך איז דער טורעם,
אבער שוין די הימל-דאגות
פרעסן אונדזער ערדיש הארץ...

— שווער אזוי איז היינט דאס בויען.
ס'איז דער מילדער וויינט פון נעכטן
היינט א שטורעם אויפגעשטאנען.
קיין מאל האט נאך ניט געטראפן,
אין דער הויך זאל אזוי ווירבלען.
אפשר דארף עס גאר באדייטן,
אז אזא, וואס ניט געזען בלייבט,
אונדז בפיוון בויען שמערט ?
זאלן, זאלן זיי אונדז שמערן,
די פארריסענע מלאכים!
קייער וועט דעם מענטש ניט צוימען,
ווען אין אים זיין שטרעבונג ברויזט.
מיר געשמיסן האבן לייבן,
סטאדעם העלפאנדן געבונדן,
אנגעכאפט די ווילדסטע אדלערס
פאר די האקן פון די שנאבלען,
וועלן מיר אויך די מלאכים
אויסלערנען צו האלטן שטאט!

— זאגט ניט, ס'איז די הייך ספנה.
שיכורע פארגעסן מורא,
ס'טלעטן די לבנה-גייערס
שרעקלאז אויפן שפיץ פון דאך.
ווי עס זאל ניט זיין געפערלעך,
פרייט אונדז, וואס דער קאפ אונדז שווינדלט.
די פארשיכורטע פון זוכן
ווילן גאר ניט ווערן ניכטער,
פל-זמן ס'פעלט זיי דאס געפינס.

גוט איז אונדז דא אויפן טורעם :
ווייל איז קעגן זון זיך זשמורען,
זיס אזוי איז מיד צו ווערן
פון אומזיסטן ציילן שטערן.
און מיר פיבערן אין חלום,
ווען מיר שלאָפנדיק דערפילן :
אונדז לבנה-מילך פאָרגיסט...

3

— אויף די בערווענעס אַ שלאַנג ליגט ?
ווי איז זי אַהער געקומען ?
ווי קען אזוי הויך פאַרקריכן
די, וואָס פּוּזעט אויפן בויך ?
דאָ, וווּ ס'גרייכט שוין ניט קיין שפאַרבער,
וווּ קיין פאַלק קען ניט דערפּלוען,
זי — די מלכה פון די ווערעס —
שלומערט פונקט ווי אויף דער ערד.
ליגט זי קעגן דער לבנה,
אויסגעשטערנט איז איר רוקן,
ווי אַ שמאַלער פאַסיק הימל
ליגן וואָלט אויפן געהילץ...
אַ, מען דאַרף זיך גוט באַדאַכטן :
אויב עס קען די שלאַנג דערפּוּזען
ביז צום סאַמע שוועל פון הימל,
טויג דען אַזאַ הימל אונדז ?
איז דען נייטיק אונדז אַ טורעם,
שרצים זאַלן קענען קומען
לייגן אייער אויף דער זון ?
— אַלץ מיר ריידן וועגן הימל !
און וווּ איז ער דען דער הימל ?

ווי דער טורעם זאל ניט הויך זיין,
זענען מיר אלץ איינס אויף דר'ערד.
ווען א הון א מאל א פלי טוט,
רייסט זי אויך זיך פון דער ערד אפ.
מיר דאך — העכער פון די וואלקנס —
בלויבן צו דער ערד באהעפט...
אונדזער לעבן איז א פלאנטער
פון פארלוינקייט און אומרו.
אפט אזוי עם פייניקט צווייפל,
בענקשאפט גריזשעט אונדזער הארץ.
לאנג געווען מיר זענען נישטיק,
נאכגיביק אזוי ווי רינדער,
האט זיך אונדז פארגלוסט זיין געטער,
האבן מיר פארשפילט דעם מענטש...

— הרגעט אים, ער איז א נביא,
און א נביא איז אן אכזר
און אן אויסראטער פון גליק!
יעדערער, וואס זאגט דעם אמת,
צי ער וויל עם, צי ער וויל ניט,
אונדז דעם פארגעניגן רויבט!

— אויב אייך גלוסט זיך פארגעניגן,
אויב אייך קימערט ניט דער אמת,
וואס זשע קריכט איר צו דער זון?

— וויי! ער איז א פאלשער נביא!
יעדער נביא איז א פאלשער,
דאך דער פאלשער צוויי מאל פאלש איז,
איז ער צוויי מאל ווערט דעם טויט.
ווארפט אראפ אים און פארשטיינט אים!
ווען עם לעבט דערבני א נביא,
זעט מען, אז מיר זענען בלינד...

— טאָדלט! זידלט! שפּינט אין פנים!
 איך פון לאנג צו דעם געווינט בין.
 יעדן וואַרזאָגער מען האַסט!
 — ניט נאָר וואַרזאָגערס מיר האַסן,
 מיר די וואַרהייט גופא האַסן,
 אויב זי פענטעט אונדזער טרוים...
 מיר געזוכט האַבן דעם אמת,
 און אים, וויי צו אונדז, געפונען,
 אז ער ליגט אַרומגענומען
 מיטן ישקר אויפן מאַרק...
 — פוילן מעג ער, אינער אמת!
 ס'איז דעם מענטשן קלאַרקייט נייטיק;
 און דער אמת תמיד שאַרף איז,
 דאָך ניט שטענדיק איז ער קלאַר.
 — אויב ניט קלאַר, איז דאָך נאָך בעסער!
 בלאַנקע לויטערקייט אָן נעפל
 איז די אומווירדיקסטע פעלשונג.
 זאָל שוין בעסער זײַן אַ וואַלקן!
 זאָל אַפילו זײַן אַ כמאַרע!
 גליק האַט פּײַנט, ס'זאָל אַלצדינג קלאַר זײַן.
 סאַראַ לעבן איז, ווען אַלץ איז קלאַר?
 — כרידער-בויערס, שטאַלץ פון פּבל,
 וואָס איז דאָ מיט אונדז געוואָרן?
 שוין דרײַ מעג מען בוים פון ווערטער
 און די ציגל-קופּע ליגט...
 גליק איז דאָך די פּרייד פון שטייגן.
 לאַמיר אונדזער גליק ניט שטערן.
 לאַמיר קלעטערן, ווי פּרײַער,
 זיך אַרײַנגרייסן אין הימל,

יאָגן זיך נאָך די מלאכים,
אַנאַגן אַ שרעק אויף גאָט...

— שווינגט, איר פרעכע הימל-שענדערס! —
קנעכט פון נידעריקסטער קינאה!
איך גאָר אַרן ניט די הייבן,
איר געווען זייט און פאַרבליבן
לעסטערערס און ניט-פאַרגינערס!

— שפּרינג אין פּרת, פאַרצאָגטער נביא!
ס'קאָכט די גאַל אונדז פון דיין פרעפלען.
שיינע ווערטער נאָר באַטויבן.
סתם נביאים זענען שווינדלערס,
ס'איז אַ נביא דער, וואָס בויט!
דאַרפן מיר ניט ס'זאָל אַ היצקאַפּ
אויסטראַכטן פאַר אונדז אַ מאַרגן.
אויב מיר רייסן זיך צום הימל,
הייסט עס: אַלצדינג איז אונדז קלאָר...

— קלאָר זיין קען דאָך אויך אַ מעות!
גרייז קען גרויס זיין ביז צום הימל...
אַ, ווער ווייסט, צי ס'איז דער טורעם
דאָס געבני, וואָס נייטיק איז?
צו פיל האַבן מיר דערוועגט זיך!
צו הויך זענען מיר געשטיגן!
„הויך“ הייסט: איבער אונדזער רון...
אַ פאַרשפּילטס איז אונדזער לעבן,
אַ פאַרפירטס פון אונדזער שטרעבן.
אַ, מיר בענקען נאָך די פייגל,
וואָס שוין אונטער אונדז זיי פליען!
אויב ס'איז נייטיק אונדז דער הימל,
ליגט ער דאָך אויך אין טינד פּרת...

— וואָס הייסט „נייטיק אונדז דער הימל“ ?
וואָס קען אונדז דער הימל געבן ?
אויך אין אים וועט מען אונדז נארן.
ס'וועט זיך איינגעפינען איינער,
וואָס דעם מילכוועג וועט פאַרצוימען,
אונדז ט'ער צוואַרפן איין שטערן,
און אזא נאָך, וואָס מוז פאַלן...
און אז ער די זון וועט רויבן,
וועט ער אונדז שוין גאַרנישט געבן.
אויך אַ האַרן פון לבנה
וועט אים זיין פאַר אונדז אַ שאַד...
קוין מאַל ניט אַראַפּגעפאַלן,
זענען מיר אזוי געפאַלן !
קוועלנדיק פון אונדזער גרויסקייט,
האַבן מיר דערפילט, מיר זענען קליין..
אונדזער לעבן איז אַ חלום,
אונדזער חלום איז אַ ליגן,
אונדזער אמת אויך אַפט לייגט...

— ווידער אמת... וואָסער אמת ?
שוין זשע גלייבט איר אינעם אמת ?
מיטן אמת קומט דער ליגן,
ווי מיט שיין דער שאַטן קומט...
פרייד איז נייטיק, ניט דער אמת !
גליק מיר דאַרפן, ניט דעם אמת !
— אַלע ווילן מיר דאָס זעלבע,
און דאָס לשון איז פאַרשיידן.
ווען אַיעדנס שפּראַך איז אַנדערש,
פליען שטיינער, אַנשטאַט ווערטער.
אז מען קען זיך ניט צוזאַמענריידן,
קען מען דאָך ניט ווערן גרויס ! ...

מ ו ל ד

אין צור* איז נאכט.
מולך שטייט, זיין בויך איז פול מיט אש,
און אויף זיין אפגעקילטן קופערקאפ
סע זיצט א סאווע...
אויסגערונען איז א שווערער טאג.
טאמעס ליגן אומבאוועגלעך,
זוי פארגליווערט בלוט,
אונטער מאמעס ברענען די געלעגערס...

אין צור איז נאכט.
מולך, א פארלאזענער,
שטייט אַנגעטאָן אין שוואַרצסטן חושך.
אַפּגערוּנען איז אַ רויטער טאָג,
כוואַליעס לעשן אַנגעגליטן ברעג,
און דער שווערסטער גרייז —
דאָס וועלן קויפן רו פאַר בלוט —
צעפרעסט די הערצער...

„העלף אונדז, מולך!
העלף אונדז, מולך,
העלף!
שטראַפּסט אונדז, מולך,
שטראַפּסט אונדז, מולך,
שטראַפּסט...“

אין צור איז נאכט.
ס'איז די זון שוין לאנג אראפ,

(* צור — א שטאט אין פעניקיע.)

די לבנה — ניט ארויף.
טאטעס צימערן אין שלאָף,
מאמעס שילטן זייער שוים און ברוסט,
קינדער ווארטן אויפן טויט, ווי זקנים...

„ראטעווע אונדז, מולך,
מאטער אונדז ניט, מולך!
האָב רחמנות און דערבארעם זיך אויף אונדז!
זיי אונדז מוחל,
פונקט ווי מיר דיר מוחל זענען...“

אין צור איז נאכט.
קיינער מיינט ניט, אז ער טראכט,
קיינער טראכט ניט, אז ער פילט,
יעדער פילט נאָר, אז ער בענקט...
ס'בענקט אזוי דאָס האַרץ נאָך לעבן,
און דער אומקום פרעסט עס אויף.

„העלף אונדז, מולך,
העלף, ניט שטראַף אונדז!
שטראַף ניט, מולך,
ווען דו העלפסט אונדז!“

אין צור איז נאכט.
צייט צו שלאָפן מיט די ווייבער,
דאָך דער ווייטיק ניט דערלאָזט.
פוסט די וויגן און די הערצער,
קינדערבלוט — אויף זאמד און גראָז...

„מולך, מולך —
טאטע מולך!
ס'ווילט זיך,
ס'ווילט זיך האָבן קינדער,
דאָך פאַר זיך, און ניט פאַר דיר...“

אין צור איז נאכט.
פונעם ים עס בלאזט א ווינטל,
זעצט אפ זאלץ אויף מידע ווועס.
כוואליעס ווארפן זיך אויף פעלדזן,
פעלדזן דריקן אויף די הערצער,
מולך לויערט אין דער פינצטער;
באלד וועט ווידער ליכטיק ווערן,
ס'קומט א גניער נעכטן אן...

„מולך, מולך,
האב רחמנות!
מיר, די קינדלענדיקע קינדער,
וויינען איצט אויף אונדזער פרוכט;
אונדזער פלייש דאָס סאַמע ליבסטע,
אונדזער ליבשאפט סאַמע טיפסטע,
אונדזער האַפענונג און מאווה —
גרוי-ווייניס אַש בני דיר אין בויך...

מולך, מולך,
ביזער מולך!
זיי ניט ברוגז
אויף אונדז, מולך!
וויפל דאַרפסטו פון אונדז טרערן?
טאַטעס, ווי די מאמעס וויינען —
ס'קלאַנט אַ קינדערלאַזע צור...

מולך, מולך — האר און האסער —
מאַטער ניט דינע באשאַפערס!
אויב געזינדיקט ווען מיר האַבן,
איז עס: נאַר ניט קעגן דיר! ...
דיר מיר האַבן אַפגעגעבן
ס'בעסטע, וואָס מען קען פאַרמאַגן:

ס'הארץ פון הארץ ארויסגעריסן,
און געשענקט עם, מולך, דיר...

שלאגסט אונדז, מולך!
פלאגסט אונדז, מולך!
זאג אבער פאר וואס דו שלאגסט?"

אין צור איז נאכט.
ס'זויינט דאס בלומ, וואס איז פארגאסן,
ס'קלאגט דאס בלומ, וואס נאך אין אדער.
אויסגעבענקטע נאך דער שיין
שרעקן זיך פארן באגינען —
„אין דער העלקייט לעבט אויף מולך...
ראטעוועט אונדז פונעם טאג!“
טאטע-מאמע קוקן אן זיך
עלנטע און אפגעפרעמדטע.
וואס הייסט „טאטע“?
וואס הייסט „מאמע“?
טאטנס לוסט איז מולכס ווילן,
מאמעס שוים — דעם טאטנס פעלד.
מענטש באגערט מיט פרוכט זיך שפילן,
ער זאל פילן זיך צעהעלט...
כאפט און פארצוקט אלץ דער ארצענער צאן.
וויי צו אונדז!
עצהט אונדז
וואס מען זאל טאן?
קופערנער שארבן און אייזערנער בויך,
בלומ אויף מזבחות און פינצטערער רויך...
אלעמענס קינדער עם שטייען אין קאן;
וויי צו אונדז!
עצהט אונדז
וואס מען זאל טאן? ...”

אין צור איז נאכט.
נאכט, נאָר קיינער קען ניט שלאָפן.
אלע שטארן, ווי די סאָווע,
וואָס זי זיצט אויף מולכס קאַפּ...
איז עס קלוגשאַפט? איז עס גלייכגילט?
איז עס יואוּש ערב שטאַרבן?
אַלצדינג איז עס — אַלץ און גאַרנישט.
ווער ס'האַט זיך אַ גאַט באַשאַפן,
האַט געווינענדיק פאַרשפּילט...

„מולך בלינדער, מולך טויבער —
אומפאַרשעמטער קינדער-רויבער!
שרעקלעכסטער פון אלע פרעסערס,
מיר באַליידיקן דיך אָפּ,
זאַלסט אין פעס ווערן און שטראַפן;
מער ניטאָ קיין קראַפט צו לינדן —
קינדער אויף דיין גנאָד צו בייטן...“

מולך, מולך,
רעטער — אַכזר,
פרעס דערוואַקסענע, ווי קינדער!
מיר אין אַלצדינג זענען שולדיק,
מיר האָבן דאָס אַרץ געגראַבן,
מיר האָבן דיך אויסגעגאַסן,
אונדזער זשענדע זיין אויף לעבן,
אונדזער שרעק עס אַנצווערן
האַבן דיך אויף אונדז געבראַכט.
וויי צו די, זועלכע באַשאַפן,
זינענדיק באַהערשט פון שרעק!“

אין צור איז נאכט.
עמעץ שפּרינגט אויף פון געלעגער,
לאַזט זיך לויפן אין דער פינצטער

דורך די גאסן פון דער שטאָט :
 „מולך, מולך — בעל-גולן —
 גיב מיר אָפּ צוריק מיין גליק!
 כ'האָב פאַר דיר ניט מער קיין מורא,
 כ'האָב ניט מער פאַר דיר קיין קינדער,
 כ'קען ניט, כ'טאָר ניט, כ'וועל ניט רוען,
 אין מיין שאַרבן ברענט דער מאַרד!
 כ'מוז אים קילן, כ'מוז אים לעשן,
 מיט מיין פויסט איך מוז צעזעצן
 דיין פאַרהאַסטן אַקסנקאַפּ...”

אין צור איז נאַכט.
 איינער האָט ניט אויסגעהאַלטן
 און אוועק איז נאָך זיין צאָרן.
 אויפגעוואַכט האָט די באַצאָלונג,
 אויפגעפלאַמט אין יעדן הויז.
 פון די טויזנטער געלעגערס,
 ווי פון אַנגעשפּאַנטע בויגנס,
 שיסט אַרויס אַ מחנה פּיילן —
 צורער זין איבער דער שטאָט;
 אויגן בליצן וועלפיש ווילדע,
 הערצער ברענען, ווי מזבחות,
 אין די הענט ציפרעסן-שטאַמען,
 וועמלעס, מאַסטביימער און העק :
 „ווי איז ער, דער אויסוואַרף מולך ?
 גיט אַהער אים, גיט אַהער אים!
 מיר'ן אים אויף בראַך צעקרישלען
 דעם אַנדרווייניג פון אַרץ...”

אין צור איז נאַכט.
 אויף די שטאָק-פינצטערע גאַסן
 אַ געלאַף און אַ געשריי :
 „זיי פאַרשאַלטן, גאַט — רוצח !

וויפל ? וויפל קען מען ליידן,
וויינען צווישן געץ און קינד ?
אונדזער בלוט האַסמו געטרונקען,
אונדזער פלייש האַסמו געשלונגען,
ווערן זאָלסמו אינגעזונקען,
גאַט, וואָס פירסט זיך, ווי אַ שפּין ! ...”

אין צור איז נאָכט.
אַ צעווילדעוועט געזעמל
וואַרפט אַוועק די העק און פּלאַקנס.
גרעסער זײַן וועט די הנאה
שלאָגן מיט די הוילע הענט ! —
„נאָ דיר ! נאָ דיר, געץ און מערדער !
נאָ דיר פאַר דיניע קרבנות,
נאָ פאַר די, וואָס מען פאַרברענט האַט,
און פאַר די, וואָס זיי נאָך לעבן,
און זיי שלאָגן דיך אַצינד !”

מולך קרעכצעט, מולך ריטשעט,
מולך וואַקלט, פאַלט אַנידער —
אַפּגעפּליקט — די גרויסע פּליגל,
אויסגעדרייט — די הענט די לאַנגע,
און זײַן שווערע אַקסן-מאַרדע
גליווערט אויף זײַן מענטשנברוסט.

„נאָ, פאַרהאַסטער קינדער-פּרעסער !
נאָ דיר נאָך ! און נאָ דיר ווידער ! ...
מעגן פינגער זיך צעביילן
אַן די שפיצן פון דיין בראַכוואַרג,
מעגן הענט צעוונדיקט ווערן,
מעגן פון פּויסטן פּלייצן בלוט,

מיר'ן ווייטער מיט זיי שלאָגן,
ברעכן, קאטעווען און רייסן,
און ניט וויסן פון קיין שיעור !

ניין, ניט דורך — דעם גלאַמפּ פון אַניזן,
אונדזער בלינדקייט שלאָגן מיר ! ...”

ווילנע, מאַרץ 1962

סדום

סדומער וואקסן אויפן זאלץ.
סדומער ווייסן: זאלץ איז אלץ —
זאלץ איז דאָרשט און זאלץ איז טעם
און דער גאַנצער טויטער ים.

ס'איז דעם סדומער בושה פרעמד.
טאַנצט דער סדומער אין איין העמד —
טרוקן, ווי דער מידבר־ווינט,
פּוס — אין זאלץ, און פּוס — אין זינד...

ערגעץ — האַניק, דאָ — נאָר זאלץ.
כאַפּ דאָס לעבן און צעשפּאַלט'ס;
נעם פאַר זיך צו בלוין די זינד,
אַל דאָס רעשט איז פאַר די הינט!

אַ, דער סדומער ווייסט שוין לאַנג
אַט דעם מענטשלעכסטן געדאַנק:
אַלצדינג, וואָס עס איז פאַרווערט,
איז פאַרבאַטן און באַשערט...

פּיפט אין זאלץ אַרײַן אַ ווינט:
„ס'לעבן איז אַ ברונעם זינד!
טאַטעס, לערנט מיט די זין:
זיס דאָס מיטל — זיס דער זין!“

זינד איז קיינעם ניט קיין שאַד,
זינד קלעקט פאַר דער גאַנצער שטאַט.
ברויט ניט סטײַעט, וואָסער פעלט,
זינד קלעקט פאַר דער גאַרער וועלט!

סדומער וואַקסן אויפן זאַלץ.
סדומער ווייסן: זינד איז אַלץ —
זינד איז דאָרשט און זינד איז טעם,
פלאַם, וואָס לעשט דעם תאווה-פלאַם...

*

„ערגעץ טרוימען גרינע סעדער,
שאַטנס שפּרייטן זיך ביַ צעדערס,

פייגל זינגען אין די נעסטן,
וועווערקעס די צווייגן מעסטן;

אונדז נאָר בראַנדווינט קומט אַנטקעגן,
פּייער אַטעמט אויף די וועגן,

ניט קיין פּרת, ניט קיין חדקל.
ס'קוקט די וועלט אויף אונדז מיט עקל

און זי זידלט אונדז, ווי זינדערס, —
די פאַראַיביקטע סדומס קינדער...

וואַלגערן מיר אינעם זאַלץ זיך,
ווייסן, אַז דאָס גליק באַהאַלט זיך

ערגעץ ווייט הינטער ציפרעסן.
נעמט עס אונדז די הערצער פרעסן!

בייזע האַבן אויך געפילן,
מערדערס ווילן אויך זיך שפּילן..."

*

עס וויינען די סדומער. געזאַלצענע טרערן
זיך קוילערן איבער פאַרטריקנטע באַקן.

מע קריצט מיט די ציין און מע האלט אין איין שווערן :
„מיר מוזן די פרייד פון באַפרידיקט זײַן פאַקן !

פאַר וואָס איז באַשערט אונדז געבוירן צו ווערן
אַט דאָ, וווּ די שניידיקע זאַלצווינטן בלאָזן ? —
פאַר וואָס, אָ פאַר וואָס זאָל צו סדום ניט געהערן
דאָס גליק פון זיס וואַסער און דופטיקע גראַזן ?

אַ מענטש ניט קיין שטיין איז. אַ מענטש ווערט געבוירן
צו צאַפן הנאה פון קוואַלן און בייטן.
פאַר וואָס זשע באַשערט איז דעם סדומער אַ גורל
פון וואַסער, וואָס טויט איז, און זאַלץ — אַנשטאַט קווייטן ?

די זינד איז בײַ אונדז ניט צעלאַזנקייט בלויזע,
די זינד אונדז די שרעקלעכע עוולה פאַרגיטיקט.
באַשלאַפן מיר מענער און מאַכן אַ פוסע,
מיט ווילדעווען שמעלצן דאָס בליי פון געמיטער.

מיר זײַנען געקריוודעט, דערפאַר — אויך דערצאַרנט,
דאָס לעבן איז זאַלץ ט'אונדז געמאַכט פאַר לײַדאַקעס.
מיר זײַנען פאַרטריקנט, פאַרשטיינערט, פאַרדאַרנט,
דערפאַר אויך — פאַרהפּקרטע וויסטע הוּליאַקעס...”

*

„מיר שלאָגן, מאַטערן און האַבן מורא,
פאַרשוועכן, פטרן און האַבן מורא,
מיט רישעות פאַדערן און האַבן מורא,
מיט רוגזה קאָדערן און האַבן מורא.

מיר הוּליען, בושעווען און האַבן מורא,
באַטויבן, גלושענען און האַבן מורא,
צעיושעט האַווענען און האַבן מורא,
באַשווינדלען, ראַבעווען און האַבן מורא.

אין זנות מיר טוקן זיך און האָבן מורא,
פאַר תענוג בוקן זיך און האָבן מורא,
אין וויינטשאַד טשאַטעווען און האָבן מורא,
אויף טויט פאַרקאַטעווען און האָבן מורא —

מיר האָבן מורא, האָבן מורא, האָבן מורא,
ס'זאַל ניט אַריבעריאָגן אונדז עמורה..."

*

„פרעמדער, ביסט אַרײַן אין שטאַט.
זאַגסט, עס האָט געשיקט דיך גאַט?
וועסטו ניט אַרויס צוריק —
וועסט דאָ ברעכן דיין געניק!
זאַגסט, ס'איז רישעות? גיי שוין, גיי,
סדומער האַרציקייט פאַרשטיי!
אויב ביסט שוין צו אונדז אַרײַן,
מוסטו אונדזער אורח זײַן:
אַפגעבן דעם באַלעבאַס
אַלץ און אַלצדינג, וואָס דו האָסט —
לײב-און-לעבן, האָב-און-גאַב,
הײנט און צוקונפט, און דעם קאַפּ...
זײַ, מיר בעטן דיך, אַ גאַסט.
טרינק זיך אָן, ווי אין סדום פאַסט —
גיס און קער אין זיך אַרײַן
לאַגלען ברענענדיקסטן וויין —
זויף, ביז ברעכן וועסט מיט גאַל,
יאַמערן, ווי אַ שאַקאַל...
און אַז עס וועט ווערן שפּעט,
ט'מען דיר צוגרייטן אַ בעט
אויף אַ סוקעוואַטער באַנק.

וועט דיר זײַן די באַנק צו לאַנג,
וועט מען דיר שוין, ווי ניט איז,
אויסצײען די קורצע פּיס...

טאָמער איז צו קליין די באַנק,
דיינע דאַרע פּאַלקעס — לאַנג,
וועט מען מאַכן דיר אויס ריז —
אונטערזעגן דיר די פיס...
— — — — —

בריקע זיך ניט! לאַז אונדז לאַז
אַנווענדן די סדומער מאַס!..”

*

ס'איז דעם סדומער ליב די עוולה,
האַניק-זיס איז אים איר טעם.
צוגעטוליעט זיך די עוולה
האַט צום ברעג פון טויטן ים.

און די עוולה האָט דריי הערנער —
רישעות, גרויזאַמקייט און גוואַלד.
עוולה, עוולה, הער נאַר, הער נאַר,
ווערסט דאָך קיין מאַל גאַר ניט אַלט!

זאַמלט זיך צונויף, שאַקאַלן,
קומט אין סדום, דער שטאַט, אַריין
לערנען זיך, ווי צו באַפאַלן,
ווי שאַקאַלישע צו זיין.

ווילדע קעץ פון מידבר געלן,
וועלף פון טונקל-גרינעם וואַלד,
שטעלט זיך אויס בײַ סדומער שוועלן
זען, ווי ס'הערשן צוואַנג און גוואַלד.

ווי ס'געדינען בייזס און אומרעכט,
שינאה, רוגזה און פאַרראַט.
עוולה, עוולה — סדומער קרומרעכט —
שאַרפע האַק אין האַנט פון קאַט!

*

איז קיין סדום אַ מאַן געקומען
און אַ סדומערקע גענומען
פאַר אַ ווייב ;

האַט געבראַכט ער זינדיק־נייעס,
אַז די שמוציקסטע הולטייעס
האַבן אים געבעטן : „ בלייב —

בלייב בײַ אונדז, מיר דיך באַערן
דאָ צו לעבן און פאַרמערן
האַרטע סדומער זין.

ביסט אַ הפקר־יונג אַ בראַווער —
אַ פאַרשניטער הוליע־חבר,
ביסט פון אונדזער מין.

ביסט אַ יאַט, וואָס לאַכט פון טרוימערס,
ביסט אַ קערנדיקער סדומער —
ווייסט פון בייזס דעם קונץ.

ווי זשע קומט עס, זאָג אונדז, ליבער,
אַז דו שטייגסט שוין באַלד אַריבער
אויך אַפילו אונדז? ...

האַט אַ שפּײַ געטאַן דער פרעמדער —
דורכגעזײט אַ פּוילן ענטפער
צווישן פרעכע צײַן :

„ אויב איר זײַט אויף זינד מבינים,
זאָגט, וווּ קען מען זינד געפינען,
אויב ניט אין מיין היים ?

כ'קום צו אייך פון העט — פון דאָרטן,
ווי עס בליט אַ פעטער גאָרטן,
גרינס — ווי דאָ דאָס זאַלץ.

דאָרט געווען איז דער גן-עדן,
ס'איז אַ טאַל פון פרוכט און קוויטן —
האַניק, מילך און שמאַלץ...

וואָס מע טוט דאָרט, מוז געראַטן,
ס'איז אַ קאַנט פון זון און שאַטן
צווישן טייכן צוויי,

אונטערן געצעלט דעם בלויען
בלינצלען אויף די לאַנקעס טויען,
אויף די בערג ליגט שניי...

אַ, ווי וויל דאָרט איז צו שוויגן,
רייסן פייגן פון די צווייגן
(ניט צום עסן — סתם !)

זאַטקייט, פוילקייט ענג זיך קייטלען,
גלייך אין מויל עס קריכן טייטלען
מיטן זיסטן טעם...

לעבט מען דאָרט, אין קאַנט געבענטשטן —
ניט מלאכים, ניט קיין מענטשן —
לאַדישן מיט גליק...

טרעפט אַ מאַל ס'קומט אויס פאַרגיסן
פונעם גליק אַ נישטיק ביסל,
קוואַלט באלד אַן צוריק.

פרעגט זיך : אין אַזאַ אַ ווילטאַג,
ווען די צייט איז רון-נאַכט, פויל-טאַג,
וואָס בלייבט דען צו טאָן,

אויב ניט נישטערן און זוכן
פאָרגעניגנס צו פאַרזוכן,
וויפל נאָר מע קאַן?

אויב ניט שטענדיק לעכצן, גאַרן
מיט די דלאַניעס פרייד צו שאַרן,
אַנזאַמלען גענוס,

אויב ניט אַן אַן אויפהער קלערן,
ווי פאַרוויילונג צו פאַרמערן,
קאַטשען זיך אין זנות?..."

*

האַבן זיך צעהעשעט סדומער,
רוגזה-בלוט האָט אויפגעזאָדן:
„ניין, עס וועט ניט זיין אזוי מער —
מיר פאַרווערן, מיר פאַרבאַטן,
איר די זינד פון אונדו זאָלט רויבן!
פוילט אייך דאַרטן אינעם שאַטן
פון די שפעדיקע צווייגן —
כראַמשקעט באַקסער, סמאַטשקעט פּייגן,
זייגט אייך זאַפט פון זיסע טרויבן,
דאָך די זינד זאָלט איר ניט רויבן!
זי צו אונדו נאָר מוז געהערן,
סדום בלויז רעכט האָט זינד פאַרמערן..."

גוט, וואָס ביסט צו אונדו געקומען
און דאָס אַלץ געלאַזט אונדו וויסן!
איז דיין קאַנט פון פרוכט און בלומען
וועט דיין פיר געוויס פאַרדריסן,
וועט מען דיך דערפאַר דאַרט שילטן,
פאַר אַ מסור וועסט דאַרט גילטן.
ווילן מיר דיין פּיין פאַרזיסן
און מיר שווערן: „אַסור, אַסור,
אויב דו בלייבן וועסט אַ מסור!" —

לייג זיך אויפן שטיין דעם קאלטן,
מיר'ן דיר דעם מוח שפאלטן..."

*

צווישן זאלץ-מידבר און זעטלאַנד פליט אַ ווינט,
טראַגט אויף פליגל דעם וויפּוּח וועגן זינד :

ווער פון די אַ בידע קאַנטן איז גערעכט ?
וון איז זי, די זינד, פאַרגיבלעך, וון — פאַרברעך ?

אפשר ווייסן הימל-בלויקייט, שקיעה-רויט,
ווער איז גורם זינד : די שפע צי די נויט ?

קומט דער ענטפער — אי אַזוי און אי אַזוי.
ווערט דער אמת פוסט און טויקן, ווי אַ שטרוי.

ס'איז דער אמת אויפן פליגל פונעם ווינט,
ס'איז דער אמת, וואָס ער דרייט זיך אַרום זינד...

וויקלט, וויקלט זיך דאָס גרויע קנייכל — צייט,
צווישן מאַנגל און דער שפע גייט אַ שטרייט.

יעדער איינער אויף זײַן טענה וויל באַשטיין —
ער איז דער פונקט, וועלכער רעכט האָט זינד באַגיין.

פליט דער ווינט מיט די באַווייזן היין-און-הער,
קומט פון ערגעץ אים אַנטקעגן און אַ טרער.

בלינצלט, שימערט אין דער טרער די גרויסע פיין
פון אין טראַפן זאַלצוואַסער פאַרקלעמטער שיין.

טוט דער ווינט אַ פאַטש די טרער, און זי פאַרשווינדט —
„ניט פון דחקות, ניט פון שפע שטאַמט די זינד!“

*

„סדומער, גיי אַרויס אין גאָס
צו דעם יום־טוב פון הפקרות!
ס'וועט דורך נאַכט זײַן פרייד און שפּאַס,
קניקל, יעדערער, דיין פּאַס
צו דעם יום־טוב פון הפקרות.

סדום אַ גאַנץ יאָר זיך פאַרוויילט,
טאַנצט, ביז זי די פיס צעביילט,
זינגט, ביז הייזעריק זי ווערט,
האַט דאָס אַלץ אָבער אַ ווערט
קעגן יום־טוב פון הפקרות?

ער! .. ער! .. ער און ער! ..
מיט די פויסטן זעצט אין בלעך,
טונקט שטורקאַצן איין אין פער,
צינדט זיי אָן פאַר דעם הפקרות!
וויין, וואָס הוליעט שוין אין פּאַס,
לייכטזיין, עזות, האָס און פעס,
אַלע, אַלע — אויף דער גאָס
צו דעם יום־טוב פון הפקרות!

רוימט דעם וועג! אַ וואַרע מאַכט!
ס'גייט די סדומישסטע סדומס נאַכט.
ס'האַרץ, ווי אַ היענע, לאַכט;
גייט אַ טאַנץ פאַר דעם הפקרות —
דרייט זיך אַרום קרומען בוים
(איינציקן געוויקס אין סדום),
ס'זאָל דאָס מויל באַדעקן שוים
אינעם יום־טוב פון הפקרות! ..”

אַכטונג, אַכטונג, מאַכט אַ וואַרע!
ס'גייען זיבן מענער דאַרע,
איינגעהילט אין געלע פלאַכטעס.

הינטער זיי לויפט נאך דער אַכטער
מיט אַ האַק.
און באַלד נייע זיבן מענער,
רויט באַפעדערטע, ווי הענער,
פאַטשן, פאַטשן מיט די פליגל
איבער אַ צעבראַכן וויגל
און אַ פוסטן זאַק...
זיבן ווייבערשע געשטאַלטן,
וואָס די בריסט זיי ניט באַהאַלטן,
וויגן חוצפהדיק די היפטן
און זיי פרווון אַלץ אַ שטיף טאָן
מיט דער שאַנד אַנטבלויזט.
זיבן עזותדיקע קינדער
שפּייען אויף אַ זקנה בלינדער,
שלאַגן זי מיט שטריק און שטעקן;
רוקן אונטער איר צו „שמעקן“
אַט אַ פייג און אַט אַ פריסט...

מאַכט אַ וואַרע, מאַכט אַ וואַרע! —
נייע זיבן מענער דאַרע,
הויך געוואַקסן און באַוואַקסן,
טראַגן הינקענדיק אַ קאַסטן,
און אין אים ליגט אויסגעצויגן
אַ געשטאַלט פון ערדוואַקס ווייכן —
אַזאַ מויד מיט מידע אויגן,
וואָס די לייטישקייט באַצייכנט.
גרויסער יום־טוב פון הפקרות
הייבט זיך מיט פאַרברענונג אָן.

„גלוסטיק, לוסטיק, ווילד און היטער,
גייט אַ ראַד אַרום דעם שניטער,
וואַרפט די לייטישקייט אין פּייער
(צו לאַנג שוין געווען געטריי איר).“

אויף איר אש זאל געבן פרות
גרויסער יום־טוב פון הפקרות!

אויס! ניטאָ שוין מער — פאַרברענט...
שטעלט זשע איצט זיך אויף די הענט;
מיט אַ קאַפֿ־אַראַפּיק „שפּרייזן“
סאַראַ פּרייד דאָס איז באַווייזן!
„טרעטן“ הענט אַהיז, אַהער.
איז עס קונדסדיק, דאָך שווער;
לאַמיר ליבערשט פּרעך זיך קוליען,
ווי די יונגע צייגלעך הוליען...

אַ, ווי גוט! אַ, ווי גוט!
סיקניפט דאָס אויפגערייצטע בלוט.“
קוילערט מען זיך לינקס און רעכטס
מיט אַ קללה און אַ קרעכץ
און אַ זידלוואַרט אַ גראַבן,
גאַר ווי מיט די בעסטע גאַבן...

„קיינער טײַט די זינד פאַרלאָרן,
און מיר האָבן זי געפונען.
אַנגעשעפט מיר האָבן צאָרן
פון אַ צוגעזאַלצטן ברונעם.
טאַנצן מיר דעם טאַנץ פון אומזין,
פונעם בייזוועלן און קרומזין...“

גלי, ברי, שטאַט פון זינד,
ווי די מאַמע וואַרפט איר קינד,
ווי דער טאַטע האַלדזט די טעכטער,
ווי אַ ליבהאַבער אַן עכטער...
פריי זיך, סדום, דריי זיך, סדום —
טאַנץ אַרום דעם קרומען בוים,
שלינג די זיסע רייפּע פרות
פונעם יום־טוב פון הפקרות!

אויסגעזשליאקעט צענטן קופל,
קלייבן מיר דעם האר מנווול,
דעם, וואָס טראָגן דאַרף די קרוין
פון דעם סדומישסטן אין סדום.

נעמט אים, הייבט אים, וואַרפט אים העכער!
אַזאַ טויגעניכטס אַ פּרעכער
אונדזער הויכשאַצונג פאַרדינט!
סיקרייען הענער, סיבילן הינט,
קרעציקע היענעס קייכן,
און די סדומער פליעסקען, פרייכן,
הייבנדיק דעם פולן קופל:
„לעבן זאַל דער האַר מנווול!“ ...

„איך בין אייער האַר מנווול,
איך באַפּויל
אַנשעפּן אַ פּולן שופּל
אַש און קויל,

צומישן צו דעם אַ ביסל
קעמלמיסט,
שטעלן פאַרן גאַסט אַ שיסל:
„נאַ, געניס!“

וועט ער זאַגן, ס'האַט קיין טעם ניט,
זאַלץ שיט צו!
וועט ער זאַגן, ס'טויג אים סתם ניט,
קאַלך גיט צו!

וועט ער שרייען, ס'ברענט דעם גומען,
לאַכט אים אויס —
„אויב ביסט שוין צו אונדז געקומען,
כליאַבע אויס!“

וועט ער שלינגען און וועט שפּייען
גרינעם קלעק,
וויינען, בעטן זיך און שרייַען:
„כישטאַרב אַוועק!“

זאָל ער הערן אייער שפּעטן,
זיין פאַרהאַסט.
קיינער האָט אים ניט געבעטן
זיין אַ גאַסט.

אויסגיין דאַרף ער אַ געשענדטער
בני דער טיר.
ווען סדום הוליעט, זאָל קיין פרעמדער
ניט אַרײַן אין איר!..

כ׳בין היינט אייער האָר מנווול,
אויף מיין קאַפּ די שוואַרצע קרוין.
אין מיין דולנדיקן קופּל
שווימט אייער הפּקרות-ליוין.

ציט אַרויס פּון פעסער שפּונטן,
לאַזט אָן ווייַן אין מויל און קעל.
נאָך אַזאַ אַ טרונק געזונטן
ווערט דער יום-טובּ צען מאָל העל.

היי, באַעוולטע בעל-עוולות —
עובר-בטל, קינד-און-קייט —
טרעט דעם תּמצית, תּוך און תּכלית,
טשמאַקעט זינד און זשליאַקעט פּרייד,

טראַגט זיך איבער סדומער גאַסן
מיט אַ טירופּדיקן מוט.
ניט די ליבשאַפט, נאָר דאָס האַסן —
זאָל אייך אויפּזידן דאָס בלוט!

האַלט!.. האַלט!.. זאַל שוין קלעקן!
שטעלט זיך בײַ דעם קופּער-בעקן
אויסצוואַגן אין שלײַמיק וואַסער
אַ פאַרפעכטן שוואַרצן חזיר!

הערט נאָר, הערט נאָר, ווי ער קוויטשעט,
כּריוקעט, פּיסקעוועט — אַזש ריטשעט.
זשאַלעוועט ניט אים צו שווענקען,
איר זײַן קול זאַלט פאַרגעדענקען,
אין געהער דעם קלאַנג באַהאַלטן,
אײַער ליד לויט אים געשטאַלטן...

פּליעסקעט, פּליעסקעט, פּליעסקעט צו,
רײַסט די אומנייטיקע ר.ו.
זאַל זיך אונדזער שימחה וויגן
אויף סקאַוויטשעדיקסטן ניגון...

פּאַלש!.. פּאַלש!.. פּאַלש געזונגען!
ניט אַזוי האָט עס געקלונגען
אינעם שוואַרצן חזירס פּיסק.
ס'איז צו גלעטנדיק, צו זיס.
זינגט מער סקריפעדיק און ראַציק,
זײַן זאַל קריציק, קרעציק-קראַציק...

וויל!.. וויל!.. — איצט איז גוט! —
שאַנדלאַזיק, מיט מוט און בלוט!
וועלף, היענעס און שאַקאַלן
שטוינען, אין חלשות פּאַלן"...

ס'איז אַוועק! ס'איז אַוועק! —
ס'איז אַ ים אַרויס פון ברעג.
זיך צעברויזט און אויפגעזאָדן
האַבן דולע קאַראַהאַדן:

„זינד איז זיס!
זינד איז זיס!
כאָפּ דעם אומרעכט און געניס!

זינד איז זיס!
זינד איז זיס!
ס'איז דער בעסטער קוש דער ביס!

האַגלט, האַגלט אַ געלעכטער,
האַרץ קלאַפט אַיַליקער און עכטער,
און די בלוטן זיך צעיאַגן,
דורכן גוף שגעון טראַגן —
„ס'איז אונדז גוט!
ס'איז אונדז גוט —
ווי מיר ווערן אַן דעם זינען,
זיסן אומזין מיר געפינען!
וואַרפט אַ ציגל אין לבנה,
אויסרינען סע זאָל די שיין,
וועט דאָס האַרץ שוין מער ניט מאַנען,
עס זאָל פינצטערער נאָך זיין...
אַ, די זינד איז אַזוי זיס.
ס'ציט די זינד אונדזערע פיס.
לאַמיר קוילענען דעם אמת,
ער פאַר אונדז איז סיי ווי יענעמס...

פריי זיך, לאַך! פריי זיך, לאַך!
זעסט דאָך, ס'ברענט דעם שכנס דאָך;
שלאַפן וועט ער אויף דער גאַס,
וועלן מיר אים בריקען, בריקען...

וואָס זשע איז אונדזער באַגער?
וואָס זשע איז אונדז נייטיק מער:
רעטן זיך צי מאַרדן יענעם?
ניין, מיר זוכן ניט קיין ענטפער,

ס'פירט דער ענטפער צו דעם אמת,
און מיר ווילן אים ניט טרעפן.
ס'איז אַ בייזע שלאַנג דער אמת —
דרייט זיך, דרייט זיך און בייסט אײַן...

אַלע וויינען אויסגעטרונקען,
ברעך די קרוגן!
האַט דאָס גליק דיר צוגעווונקען,
האַלט זיך פאַר אַ קלוגן!
כאַפּ דאָס לעבן פאַר דער גריווע,
ווי אַן אַגער ווילדן.
פון די אַפּגרונטן די טיפע
מעג דיר יושר שילטן...

וויינט!.. וויינט!.. וויינט, שאַקאַלן,
מענטשן וועלן אײַך באַפאַלן;
און דער מענטש פון אײַך איז גרעסער,
מענטש איז חיה מיט אַ מעסער,
ס'איז זײַן הערלעך רומפול גרויס זײַן
מער ניט, וואָס ער קען זײַן גרויזאַם...

היי, לינדאַקעס און הולטיניעס,
מאַכט לענישע העוויות!
שלעגערס, אויסראַטערס און שעכטערס,
קנוילט די באַקן פון געלעכטער!

אַלע, אַלע פליעסקעט צו!

כאַפּ אַ פוקס, פאַרדריי דעם עק אים,
כאַפּ אַ קראַנקן האַז און שרעק אים,
כאַפּ אַ קעצל און פאַרקיצל,
פאַרן הינטל זײַ אַ היצל,

אַלע, אַלע פליעסקעט צו!

טוסטו הינקען, צווינג זיך לויפן,
קענסט ניט טרינקען, דארפסטו זויפן,
ביסט אַ טיפש, פלאַפל וויצן,
ביסט אַן אַם, שטעל אויס די ציצן,

אַלע, אַלע פליעסקעט צו !

זינד איז זיס !

זינד איז זיס !

טרעט דעם יושר מיט די פיס !

זינד איז זיס !

זינד איז זיס !

זויבערקייט מיט ברוד פאַרגיס !..

מיר האָבן דען ס'בייזס באַשאַפן ?
גאַט האַט עס דאָך אונדז געשענקט.
טאָ פאַר וואָס זשע זאָל מען גאַפן,
ווען דאָס האַרץ נאָך גאַטס גאַב בענקט ?
אויך אַן אייזל אין סדום ווייסט :
ס'איז קיין בייזס ניט ס'כאָווען בייזס.
בייזס פאַרגייט, ווי גוטס פאַרגייט,
לעבן איז געיעג נאָך פרייד,
תענוג יעדערער פאַרדינט,
זינדיק זיין איז ניט קיין זינד !"

„מאַן, ווייב, גרויס און קליין,
אויסגעצויגן גלייך בלייב שטיין !
שטעל זיך זינגען אונדזער ליד,
ס'ליד, וואָס מוט און פרייד אונדז גיט —
אונדזער שטאַלץ און אונדזער שוץ,
אונדזער טיערסט האָב־און־גוטס —

ליד פון סדום,
ליד פון סדום:

טראכט ניט אויס, דאָס האַרץ איז גוט!
יעדער מענטש גאַרט יענעמס בלוט.
זעסטו ביי אַ צווייטן גליק,
נאָר דערפאַר שוין אים דערשטיק.

דאָס איז סדום!
דאָס איז סדום!

לעבסטו — לעב פאַר זיך אַליין.
ביסט אַ מענטש, טאָ זיי אַ שטיין.
אַלץ, וואָס יענער טוט, איז שלעכט,
יענעמס ווילזיין דיך פאַרשוועכט...

דאָס איז סדום!
דאָס איז סדום!

קומט אַ פריינד צו דיר אין הויז,
ווי אַ פריינד, וואַרף אים אַרויס.
אויב אַ גרייפל זאַלץ ער בעט,
שפאַלט זיין קאַפּ, זיין שאַרבן פלעט...

דאָס איז סדום!
דאָס איז סדום!

האַסטו ליב דיין אייגן קינד,
לערן עס געניסן זינד.
זאָל דיין זון זיין ביז און ווילד,
זאַלץ זאָל קעגן אים זיין מילד...

דאָס איז סדום!
דאָס איז סדום!

זײַ אַכזריותדיק, פאַראַכט,
ווי דער טויטער ים בני נאַכט!
גוטסקייט איז אַ בייזער שפּאַס.
זײַ אַ פּיש אין טײַך פון האַס...

דאָס איז סדום!
דאָס איז סדום!

רעווע, ריטשע, ליד פון סדום!..”

---

*

ווייכט, אַנטלויפט פון סדום דער לעצטער פּרישער ווינט,
טראַגט ניט מער די טענות וועגן רעכט אויף זינד,

יאַמערט, הוילט, ווי אַ געשלאַגענער שאַקאַל:
„נויט באַרעכטיקט ניט געפאַלנקייט און פאַל!“

וויקלט, וויקלט זיך דאָס גרויע קניילכל — צײַט,
פליט דער ווינט אויף ברייטע פליגל, שעלט און שפּײַט,

וויעט, וויינט און שיט אין פנים זאַלץ און זאַמד:
„ניט פון דחקות, ניט פון שפע שיפלות שטאַמט!“

אַ, עס ווייסט אַצינד שוין קלאַר דער קלוגער ווינט,
ווי אַזוי אַ גאַנצע שטאַט זינקט איין אין זינד:

„אַט איז ער, דער וועג פאַרדאַרבענער פון סדום —
סדום פאַרטריבן האַט און אויסגעלאַכט דעם טרוים...“

אַפגעשיידט זיך פונעם טרוים,
איז גלייך סדום געוואָרן סדום...“

ווילנע, זומער 1965

ווער שטייט עס לעבן מיר ? ווער ביסטו ?
פאר וואס האב איך דיר ביז איצט ניט געזען ?
צי דען דערפאר, וואס איך האב אַקערשט אויפגעכאַפט זיך ?
געווען זיינען דאך אבער מיינע ווינעס פּרזער אפּן...
ניין ! דו ביסט טאַקע ניט געווען.
עס האט באשאפן דיר מיין ווונטש,
ווען, גארנדיק א צווייטן, כ'האב א פאל געטאן,
מיט גאַנצער שווערקייט מיינער אויף א זייט
און איר ביז איינגעשלאפן.

אַ, טוט מיר וויי א זייט !
זעט אויס, אַז איר אויף איר בין עס געפאלן...
אַזאַ א זלידנער נאַגנדיקער ווייטיק !
נאָר וואָס איז ער אַקעגן אַט דער גרויסער פרייד,
וואָס נאָר עמעץ פאַראַן איז לעבן מיר ?...
דו ביסט דאך טאַקע פונקט ווי איר !
ניטאַ אין ערגעץ נאָר אַזאַ,
וואָס זאָל צו אונדו זיין ענלעך...
דו ביסט, ווי איר, און דאך דו אונטערשיידסט זיך.
זאָל איר דיר ליב האָבן דערפאַר, צי האָסן ?
ניין, ביידע שפּירונגען כ'פאַרמאַג —
אַ הינפל האָס, אַ הויפּן ליבשאַפט !
און ס'קומט פון זיי אַרויס
אַ נייע שפּירונג : נאַנטשאַפט...
איר קען ניט מער אַן דיר —
איר מוז דיר פילן לעבן זיך.
כ'קען דיר אַרומנעמען, איר קען דיר שלאָגן,
נאָר אַן דיר זיין, איז מיר אוממעגלעך...

וואָס קוקסטו אויף דער שלאָנג ?
עס גלוסט זיך דיר אַוודאי זיין אַזוי באַוועגלעך ?
דו ווייסט ? מיר דאַכט זיך : אין מיין קאַפּ
עס דרייט זיך אום עפעס אַזוינס, ווי זי :
אַט — קריכט עס שטיל, אַט — שפּרינגט עס אויף,

אָט — עס איז גאַנצן זיך באַוועגט,
און אָט — עס צוקט מיט יעדן טיילעכל באַזונדער...
איך פיל: די שלאַנג, וואָס איז מיין קאַפּ,
דרייט זיך אַרום אַלץ אַרום דיר —
זי וויל פאַרוויקלען דיר, פאַרפלאַנטערן,
זאַלסט זיין איז גאַנצן אירע...
— — — — —

גיב־גיב! פון וואַנען ווייסטו וואָס איך וויל?
דאָס האָט די שלאַנג דיר אויסגעזאָגט?
די פרוכט די דאָזיקע
עס גאַרט שוין לאַנג מיין גומען...
ווי זיס איז זי און ווי געשמאַק!
עס באַדן זיך די ציין, דער האַלדז איז פול מיט זאַפט,
און איך בייס ווייטער, ווייטער, ווייטער...
טו נאָר אַ קוק! דו זעסט?
איז פרוכט עס וויקלט זיך אַ פיטשינק שלענגל...
אַ, אומעטום איז זי, די שלאַנג —
אַרום דעם בוים, ביי מיר איז קאַפּ,
אויך איז דער זאַפטיקער דערקוויקנדיקער פרי...
יאַ אומעטום איז זי, די שלאַנג —
איך פיל זי, ניט נאָר איז מיין קאַפּ.
זי קריכט דורך אַלע מיניע גלידער
און העשעט איז מיין גאַנצן לייב:
„זוך־זוך!.. זוך־זוך!..
זוך!.. זוך מיר, זוך!
מיין בייזיין און ניט בייסן רופט מען: „גליק!...“
אַ, גוט אזוי צו ליגן איז קעגן דער זון,
דעם קאַפּ אַריינגענורעט אין דיין ברוסט,
און רייסן מיט די ציין אַ זיסן עפל!

ווילנע, אַקטאָבער 1962

קז

כ'זוייס ניט ווו ס'איז הבל.
בין איך דען זיין היטער?
כ'קען דאך ניט אים נאכגיין פוסטריט ווי אַ הונט.
און ער מ'ך געהיט האָט?
האָט מ'יין פ'יין געאַרט אים?
האָט ער אויסגעלעקט מיר ווען ניט איז אַ ווונד?
כ'האַב די ערד געריסן,
שווער געוואָלגערט שטיינער.
ער ב'י ווייכע לעמער האָט זיך וואָל געצופט.
דאך זיין שעכט-מתנה
איז אַרויף צום הימל,
און מ'יין גאַב פון גרינסן האָט גאָט אַפגעשטופט...
צווייט ווינקט פון די צווייגן,
יונגע פייגל זינגען,
פונקט ווי עס געווען איז איידער ס'איז געשען.
דאך אין מיר עס רודערט,
כ'לויף, ווייל ס'דוכט זיך אויס מיר:
יעדער, וואָס קוקט אַן מיר, קען מ'יין זינד דערזען.
טויטער ברודער הבל,
איך פון דיר בין עלטער,
טאָ פאַר וואָס פאַרלאָפן ביסטו מיר דעם וועג?
האָסט מיט ד'יין הצלחה
מ'יין געדולד געגריזשעט
ביז מיט אַ רויט אומגליק כ'האַב פאַרפלעקט די טעג.
צו מ'יין נאָמען „קז“
כ'הייס נאָך „ברודער-מערדער“,
פלאָגט עס אויף דער וואַר מיר, דריקט אויף מיר אין שלאָף.
הבל, כ'בין ניט שולדיק,
כ'האַב ווי דו געפירט זיך!
האָסט עס מיר געלערנט אויפן האַלדו פון שאָף...

ווילנע, אַקטאָבער 1969

ק ? ו , נ ע ב ע ד . . .

— — — — —
שטיי איך, אין מיין האנט — א שטיין,
טראכט און קען זיך ניט פארשטיין...

א, ווי שיין עס וואקסט דאס גראַז,
א, ווי שיין!
א, ווי שיין סע שפרינגט דער האַז,
א, ווי שיין!
איך זשע האַלט אַ האַרטן שטיין,
קוועל זיך מיט פאַרדראַם...

יא, עס האָט מיך גאַט געוואַרנט:
„היט זיך פאַר דער זינד!“
און די שלאַנג האָט צוגעצישעט,
צוגעפּיפט האָט ווינט;
און די קינאה איז געפּלויגן,
ווי אַ פּלעדערמויז,
און די זון איז פּון די וואַלקנס
רייצן מיך אַרויס...

האַלט איך אין מיין האַנט דעם שטיין,
וויל אי זיך, אי אים פאַרשטיין...

הבל, ביסט געווען, ווי איך,
פלייש און בלוט, און אַטעם.
האַסט אַ פאַל געטאַן אויף דר'ערד,
צוגעקוועטשט דיין שאַטן;
און צום סוף גאַר דריקסט אויף מיר...

אויב דו ליגסט, ווי ליים אַ בערגל,
ווי זשע קומט עס, גייסט מיר נאָך,
הערסט ניט אויף מיין רו צו ווערנן?

גלעט איך אין מיין האַנט דעם שטיין.
אים פאַרשטיין — הייסט זיך פאַרשטיין.

ס'פלאַגט נאָך איצטער מיך די קינאה:
הבל שאַפבלוט האַט געגאַסן,
איך געשניטן האַב נאָר תבואה,
און בין רשע, און בין יתום...
זוי, כ'געפין זיך ניט קיין אַרט,
ס'לויפט מיר נאָך אַ שוידערוואַרט:
„ברודערמאַרד!“, „ברודערמאַרד!“...

ניין, ווי הבל כ'בין ניט שולדיק!
מענטשן (אויך אפילו ברידער),
אויב עס ווילט זיך זיי דאָס זעלבע,
זענען גרויזאָם קידער-ווידער...
דאַרף איך מער ניט האַבן קיינעם.
אומוואַגלעך כ'זעל איינער, איינער
מיט מיין צייכן, מיט מיין עלנט,
מיט מיין שאַנדפלעק זיך פאַרשטעלן...

כ'זוך פאַרשטיין דעם גלניכן שכל
פון דער שטאַרקייט פונעם שטיין,
און כ'געפין דעם קרומען שכל
פון דער שוואַכקייט פונעם קאַפּ...

ווילנע, אפריל 1970

נאָכן מבול

(אָדער „דער שיפורער נח“)

א, דו פֿייערדיקער וויין,
דרינגסט — פֿריש בלוט — אין מיר אַרײַן.

ס'אַלמע האַרץ ווערט בראַוו און יונג,
צונג באַקומט אַ נייעם שוונג!

אַלץ פֿאַרחידושט, אַלץ געפֿעלט,
שטיפֿגעמיט דעם צער פֿאַרשמעלט...

א, דו וויין — דו ספּרימנער וויין!
דולער, ווילדער, ווילער וויין!!

*

בין עס איך — דער אַלמער נח?
איך, דער צדיק און דער תּמים?
עפעס בלאַנקעט אין מיין מוח,
ווי אַ פֿרעמדער אום מיין נאַמען.

אונטער שווערע הענגלעך טרויבן
וואַלגער איך זיך אין די גראַזן,
ווינק און שמונצער צו די טויבן,
טרייב קאַטאַוועס מיט די האַזן.

אַט האַט ער עס מיך באַצויבערט
דער צעשפּילמער וויין פֿאַרשייטער!
אַט — ער גלעט, און אַט — ער שויבערט,
פֿון דער האַרבער וואַר דערווייטערט.

אלע צווייפלען ער צעווייעט,
איטלעך גרימעניש פֿארטרעבט ער,
און כל-זמן דאָס האַרץ נאָך וויי האַט,
דער געטרעיסטער טרייסטער בלייבט ער...

א, געבענטשטער ווײַן, אַנטרין ניט
פֿון צעבויטעמע געהירן!
איך קיין אַנדערן געפֿין ניט,
וואָס זאָל מיך אין פֿריידלאַנד פֿירן...

*

פֿאַרשאַלטן זײַנען מיר!
מיר בלאַנדזשען אום פֿאַרלאַרן
אין וואַלד, וואָס האַט סך-הבַל נאָר צוויי ביימער —
דעם צו-דער-הייך-זיך-רײַסנדיקן עץ-החיים,
דעם אין-דער-כרייט-זיך-צווייגנדיקן עץ-הדעת.
אַזוי פֿיל סמעזשקעס צווישן זיי זיך שלענגלען,
און יעדער איינע, זעט אונדז אויס, זי איז די רעכטע
און יעדער איינע, ווײַזט אַרויס זיך, זי דערפֿירט ניט...

און אַנדערש טראַכטנדיק:
ווי היין זאָל זי דערפֿירן?
וועט מען בײַם בוים פֿון לעבן שטיין,
וועט מען דעם בוים פֿון וויסן גאַרן.
וועט מען אין בוים פֿון וויסן אַנשפּאַרן,
וועט דאָך דער בוים פֿון לעבן פֿעלן,
און פֿון זיי ביידן צו געניסן
איז אַוודאי און אַוודאי ניט באַשערט!..

*

א, ווי אומווערדיק טשיקאווע
ס'פֿירן זיך עס אלע ברואים!
ווען געווען מען איז אין תּבה,

ווען געלאַקערט האָט ספּנה,
האַבן אַלע זיך פֿאַרטראַגן —
קיינער קיינעם ניט פֿאַרצוקט האָט:
לייב געגענעצט האָט צום אייזל,
לעמפּערט איז ביים באַק געלעגן,
האַז ביים וואַלף געזוכט האָט אומפֿלייט,
יאָזש האָט גייענדיק געהיט זיך,
ער זאַל קיינעם ניט פֿאַרטשעפּען,
און די שלאַנג האָט זיך געדערעמלט,
ליגנדיק אַרומגעוויקלט
אַרום הירשס צעצווויגטע הערנער...

דאָך, ווי נאָר אַרויס זיי זיינען
פֿון דער תּבּה און ספּנה,
איז דער וואַלף אַ וואַלף שוין ווידער
און דער חזיר — ווידער חזיר.
בלוט איז זיס און ווילדקייט מוטיקט,
נעגל זוכן ווייכע ליטקעס,
ציין באַגערן קנאַקן ביינער,
און ווי נאָר ס'קומט אויף אַ לעבן,
איז עס גרייט פֿאַרצוקן לעבנס...

*

ווי מיין אורזיידן דעם וווינטן,
איז באַשערט מיר זיין אַן ערשטער.
נח איז אַבער ניט אַדם!
ווער ס'איז ניט געווען דער אַנהייב,
וועט דאָך קיין מאַל עס ניט ווערן.
ווער ס'האַט דורכגעלעבט אַ מבול,
מוז דערנאָך — שוין ס'גאַנצע לעבן
שפּירן זיך, ווי אַנגעשפּאַלטן.
אויפֿן העכסטן אַררט-שפיץ
קריגט מען ניט די גרויסע זכיה,

וואָס איז מעגלעך צו באַקומען
 דעם, וואָס הייבט אָן אין גן-עדן...
 אין איין פרט בלויז כ'בין געגליכן
 צו מיין אור-אור-זיידן אָדם:
 מיניע זין, אזוי ווי זיניע,
 ציען זיך רק צו דער זינד...
 פּינגלעך איז אזוינס צו וויסן,
 דאָך פּסדר מיר עם טראַכט זיך,
 אז שוין באַלד, גאַר-גאַר אין גיכן
 וועלן אַלע אויף מיר טייטן:
 „קוקט אים אָן! דאָס איז דאָך נח —
 ער, דעם נייעם קינס טאַמע!..“
 און צי וועט עם זיין אַ ווונדער?
 וואָס פֿאַראַן איז צו דערוואַרטן?
 כ'האַב דרני זין, און יעדן איינעם
 פֿרעסט זיין אייגענער חסרון.
 חם איז טעמפּ, פֿאַרגרעכט און נאַריש,
 יפֿת — קאַלט, פֿאַרביסן, רוצחיש,
 שם איז ווילד פֿון וועלן שמען...
 וויי איז מיר, דעם צדיק-תּמים,
 לעבנרעטער, זינד-דערטרענקער,
 אז דאָס ביזנס צעוואַקסט זיך ווידער
 פּונקט אזוי, ווי ביזן מכול!
 חם, מיין זון, אַ דו כאַמוליע,
 ווי האַסטו אזוי פֿאַרשעמט מיך?
 ווי האַסטו בני זיך געפּועלט
 אַפּצולאַכן פֿונעם טאַטן
 און כיכיקענדיק נאָך טייטן
 אויף זיין חרפה דער אַנטבלויזטער?
 חם-כאַמוליע! חם-כאַמוליע! —
 לאַגל, פֿול געמיינע מידות!..

*

פֿרעגט זיך: בין איך דען א רעטער?
וואָס האָט אויפֿגעטאָן מיין תּבּה?
וויי איז מיר, עס איז דאָך מעגלעך,
אז איך בין גאָר דער געמיינסטער.
ראַטעווען אַזא, וואָס בייז טוט,
איז געוויס די גרעסטע זינד.
ס'איז מיין פֿלומרשט געטלעך שליחות
צווייפֿאַכיק געווען פֿאַרדאַרבן:
קודם האָב איך מיין געזינד נאָר
אין דער תּבּה אויסבאַהאַלטן,
נאָך דעם אויף אַן ערד אַ ריינער
נייע זינדיקייט באַזעצט...

האַט געהאַלפֿן דען דער מבול?
האַט ער ס'בייזס אַראַפֿגעוואַשן?
אַלצדינג, וואָס געווען איז פֿרוּער,
האַלט פֿון ס'ניי אין איין געדניען —
ווידער אומרעכט, ווידער שקר,
ווידער גזל, מאַרד און צביעות,
ווידער קינאה אין געצעלטן,
ווידער בלוט אויף זאַמד און גראַז...

*

ווי נאָר כ'בין אַרויס פֿון תּבּה,
האַב איך באלד געזען, כ'בין עלנט.
קוים באַטרעטן די יבּשה,
האַט אַנטפֿלעקט זיך מיר דער אמת:
דער מבול איז אַן אויסראַטער געווען,
ניט קיין פֿאַרריכטער!..

גענומען האָט מיך פֿיניקן חרטה.
האַב איך געקלערט,

כ'זועל אין דער מי פֿון איר זיך אויסבאָהאַלטן.
פֿאַרפֿלאַנצט כ'האַב וויינגערמנער,
דערמראַכט זיך ווייז צו שמעלן —
אַ נייעס קוואַל פֿון זינד געעפֿנט פֿאַרן מענטש —
אַ קוואַל וואָס שפרודלט פֿרייד,
געוואַגטקייט,

עזות,

דראַנג...

כ'האַב אויף דער פֿרוכט פֿון לעבנבוים געלאַקערט,
כ'האַב זיך געגרייט פֿון קלוגן וויסנבוים געניסן,
און נאָך דעם אַלעמען
גאַר פֿונעם וויינשטאַק כ'צאַפּ די טרייסט!..

*

שוין אין תּבה כ'האַב פֿאַרשטאַנען:
איינער קען אַ דור ניט ביישטיין.
איינער ווערן מוז, ווי אַלע
(פֿריער, שפעטער — דאָך ס'געשעט!..)

מבול, מבול — גרויסער וואַשער,
רייניקער און בייזס-פֿאַרדאַרבער,
דיינע פֿלייצנדיקע שטראַמען
אויך דעם רעטער ראַטן אויס.

אמת, כ'האַב פֿאַרהיט מיין אַטעם,
און מיין לייב ליגט ניט דערטרונקען,
דאָך מיין רו פֿוילט אין דער תּבה
אויפֿן שפיץ פֿון אַרט...

מבול, מבול — שטרענגער שטראַפֿער,
גרויסער אויסלייזער-פֿאַרשמייסער,

כ'זע איצט איין, אז אין מיין לעבן
כ'האָב פסדר נאָר געגרייזט.

בין איך נח מיט די זיבן גרייזן.
זיבן פֿאַרבן זע איך אינעם רעגנבויען.
יעדערע — אַן אַפּטפּאַלט פֿון דער זונענשיין.
דאָך ווי נאָר זיי זיך באַווייזן,
פֿינקלט פֿרייד אויף אין די אויגן,
און מען גליקלעך איז צו טראַכטן:
ס'וועט קיין מבול מער נישט זיין...

ווילנע, אפריל־מיי 1969

אַבְרָהַם קָרְבַּן

1

שמי אױף, מנין זון, עס איז שוין צײַט,
ס'ליגט אָפֿן פֿאַרן אױג די װײַט.
א גרויסער טאָג איז אַנגעקומען.

איך האָב ביז איצט דיך נישט געוועקט.
דריי מאָל מנין האַנט כ'האַב אױסגעשטרעקט
און זי צוריק אַװעקגענומען.

נאָר איצט איז, זונעניו, גענוג.
נעם וואָש זיך איין, אַט איז דער קרוג.
פֿאַרגרייט כ'האַב וואַסער גאַנצע לאַגלען.

עס דאַרף דריי לאַנגע שווערע טעג
געדויערן אַהין דער וועג.
ווי גוט געווען וואָלט אייביק וואַגלען ! ...

2

אַ, מנין קינד, ביסט איינגעשלאָפֿן.
ס'הוידעט זיך דיין מאַגער גופל
אויפֿן רוקן פונעם אייזל,
אויף די ליפעלעך די פֿרישע
הויערט אַפּגענאַרטע רון...
ווייך און וואַרעם — דיין געלעגער
פון די שווערע ציגנפעלן,
אונטער זיי אַבער דאָך ליגן
גורלדיקע בינטלעך האַלץ...

שלאַפּסט, מיין זון, און איך דערביי גיי
אויף צוויי פיס, וואָס קוים זיך שלעפּן,
כ'וויש די פּיכטע רויטע אויגן,
כ'שעלט מיין ליבנדיק פּאַלש האַרץ...

כ'האַב דאָס גאַנצע גאַנצע לעבן
זיך געבייזערט אויף די קעמלען,
הלמאַזי זיי לאַנגזאַם טרעטן.
הינט מיך פירט מיין פּוילסטער אייזל,
און עס דאַכט זיך מיר, ער לויפט...

ס'יאַגט מיך איצט אַלץ נאָך מיין קינדהייט,
כ'זע זיך, קינד מינים, אין דיין עלטער —
אין דעם ווונדערלעכן פּשדים,
אין דער וואַסער-זאַמער אור.

כ'זע זיך אין מיין וועג קיין חרן,
כ'הער, ווי ס'רעווען דאַרע קעמלען
און די נאַזלעכער פאַררייסן —
זיי דערשנאַפט האַבן אַ שטורעם,
קניען זיי אַראָפּ אין זאַמד.
און באַלד ווירבלט שוין און וויכערט,
רייסט און שמייסט, פאַרשיט די אויגן —
ערשמע טויטלעכע ספּנה
פאַר מיין ניט-געפּרוּוומן גוף...

ווייט איז אור און ווייט איז חרן,
אויס — די שווערע מַמְק'אָר דעמבן.
אַלץ, וואָס וווינט אין מיין זכרון,
אַדער ווייט איז, אַדער — אויס...

איך — דער וואַגלרײַכער עברי,
 וואָס פון יענער זײַט פון טײַך קום,
 האָב דערזען, וואָס קײַנער נײַט בײַז מיר:
 אויפגעשײַנט פאַר מיר האַסט, גאַט!
 איך — נאָך נחן דער צענטער דור,
 איך — דאָס זעמדעלע פון פּשׁדים,
 וואָס איז דורך אַזוי פּיל שטורעמס,
 זוכה בײַז: אין דײַר דער גלױבן
 ווערן זאַל מײַן לעבנסלױן.
 שטײ איך אויף, דערזע איך דײַך,
 גײ איך אום, געדענק איך דײַך,
 שלאָף איך אײַן, פאַרגעס איך זײַך,
 דײַך אַבער כ׳זע אויך אין חלום.
 ס'האַט מײַן גוטער טאַטע, תּרח,
 אַפּגעלעכט אַזוי פּיל יאַרן —
 צעלטן אָן אַ שיעור צעריסן,
 מיט דעם שאַף, דײַ קײַ, דײַ קעמלען
 און דײַ זײַן דרײַ געוואַנגלט —
 רײַך און אַנגעזען און ווערדיק.
 אַלץ באַנומען האַט זײַן פּיקחות,
 נאָר דעם עיקר נײַט באַגריפּן —
 נײַט געוואָסט, אז דײַ ביסט דאָ...
 טאַטע מײַנער! טאַטע תּרח,
 איך, דײַן עלטסטער זון, אברהם,
 רײַך געמאַכט האָב אונדזער רײַכקײַט —
 צו דײַ סטאַדעס שאַף און צײַגן
 האָב איך נאָך אַ גרויסן גאַט! ...

א, גאט פון אברהם, פון יצחק און ווייטער,
 ניט צווייג מיך צו שטיין מיט א חלף ביים שייטער!
 פארגעס ניט, אז אויב מיין בן-יחיד כ'וועל שעכטן,
 וועל איך דאך זיך ברענגען צו דיר א פארשוועכטן.
 געבארן איך האב אים, מיין זון, אויף דער עלטער,
 ווען ס'הארץ איז געמעסיקטער, לויטערער, קעלטער,
 ווען ס'קען שוין דער מענטש זיינע ליבשאפטן צווימען,
 צו אנווערן שווערסטע זיך גרינגער געוויינען;
 גאר זון זאל איך, גאט, ווען מיין כלום פליסט שוין פוילער,
 איצט נעמען דעם פוח צו זיין גאר א קוילער?
 איך ווייס, אז איך קען עס ניט, כ'קען עס ניט! ... סיידן
 מיין לויטערע ליבשאפט אויף האם כ'זאל פארבייטן...
 גאר בלייבט דען דער תכלית, ווען ס'בייט זיך די סיבה?
 צי דארפסטו די ליבע פון דעם, וואס אן ליבע?
 א, גאט פון אברהם, פון יצחק און ווייטער,
 וואס טויג דיר א דינער — אן אייביקער ליידער? ...

האסט זיך, גאט, פאר מיר אנטפלעקט.
 דוכט זיך, קלעקט?
 גלויבן אין מיין הארץ דערוועקט.
 דוכט זיך, קלעקט?
 וואס זשע פאדערסטו אצינד
 אויך מיין קינד?
 צו א לאס און צו א רינד
 גלייכסט מיין קינד...

לאז מײך זײן איצט אפן-גראד,
גרויסער גאט :
כאטש איך בענק נאך דיין געבאט,
גרויסער גאט,

זאגן דיר איך זיך דערוועג :
נעם צו די שרעק !
שטארקסטער גלויבן מוז אוועק,
ווען ס'מאטשעט שרעק...

6

שטיף ניט, קינד מינים, שפיל זיך רוניק !
וונדער זיך ניט, וואס כ'פארבאט.
היינט עם פאסט זיך ניט דאס שטיפן —
עפעס גייט מען דאך צו גאט...

כ'בעט דיר, מאטער ניט דעם יאשמשער,
בעסער מיט דער בייטש זיך שפיל.
לאז אים אפ, זאל ער אנטלויפן.
אימלעך נפש לעבן וויל...

וואס באטייטן מיניע טרערן ?
גארנישט, יצחקל, — ס'איז סתם...
אויגן פרווון עם פארלעשן
אין מיין ברוסט דעם שייטערפלאם.

א, מיין קינד, עם טויג ניט, טויג ניט,
ווען אין אויג איז צו פיל שניין !
דיך געבארן אויף דער עלטער,
קען איך ניט קיין טאטע זיין...

קוק ניט, זון, מיט אזא מורא !
כ'בעט דיר : זני ניט אזוי שטיל.

שפיל זיך, זונעניו, פארשפיל זיך!
ס'לעבן לעבט אדאנק דער שפיל.

7

פארגיב מיר, גאט, פארגיב, פארגיב,
וואס אזוי בלינד איך האב דיך ליב!
די ליבשאפט צו א מענטש
קען פירן צו פארברעך.
צו דיר די ליבשאפט
פירט צו בלוט-פארגיסונג...
א, דו גרויסער שטארקער גאט —
שוהף מינער צו דעם מאַרד,
זאג מיר: וועסט מיר ניט פארזכטן,
הלמאי כ'האב מוט געהאט
מיין געליבטן זון צו שעכטן?
זאג מיר, גאט, וועסט מיר פארטראגן,
צולאזן איך זאל דיר דינען?
וועסט ניט צושמעקן מיר שטענדיק,
אז א פאטער-קין כ'בין?
זאג מיר, וועל איך דיר ניט שענדן,
ווען כ'וועל מיט א קאלטן חלף
אומברענגען די פאטער-ליבשאפט
און אין היץ פון שניטערהויפן
אויסנארן בני דיר גענאד? ...

8

וואס זשע שרייסטו אזוי, אייזל?
דיין קינד האט מען אויך געקוילעט?
ווער אכער האט עס געטאן?

יעדע בריאה האט איר אומגליק.
אויף איר לעבן קריכן צרות,
פונקט ווי אומפלייט אויפן לײַב ;

אבער סארא גליק איז, אייזל,
שוואַך צו זײַן קעגן דעם צווינגער,
וויסן, אז מען האט געמוזט.

„כ׳בין ניט שולדיק אין מיין אומגליק!“
איז די טרייסט, וואָס קען פאַרצײַען
טיפּסטן גוואַלדרים אינעם האַרץ.

איך וועל, אייזל, ניט געניסן
פון אַזאַ נשמה-היילונג.
מיין טרייסט איז פון פּרױער טױט.

שרײַ ניט, אייזעלע, באַצױונג זיך.
אויב ס׳זאַל יעדער נעמען שרײַען,
ווען עס טוט דאָס האַרץ אים וויי,

אויפשטיין וואַלט אַזאַ גערודער,
אַז עס וואַלט אַ קולות-מכול
מיט אַ פּלױך פאַרפּלייצט די וועלט...

קוק זיך צו צו מיר, מיין גוטער,
כ׳טראַג אַ צױיפּאַכיקן ווייטיק —
כ׳טראַג אין זיך אים און איך שױנג.

כ׳לינד פון ווייטיק, וואָס מיך עסט שױן,
און איך פיל באַגלינד דעם ווייטיק,
וואָס אליין נאָך אים איך גיי.

שרײַ ניט, אייזעלע, נאָ האַבער!
שמיל דערוויילע כאַטש דעם מאַגן,
אויב ניט שמילן קענסט דאָס האַרץ.

איך בין אויך, ווי דו, א טאטע.
שווער א קינד איז צו פארלירן,
שווערער איז נאך... אייזל, וויא !!

9

ליב האב איך דיר, גרויסער גאט,
און כ'האב ליב מיין איינציק קינד.
איז פאר וואס זשע מוז איין ליבשאפט
זשעדנע אויפפרעסן די צווייטע ?

איך געבראכט האב דיר קרבנות —
ציגן, לעמער, טורקלמייבן.
האב איך, נאר, געמעגט באגעמען,
אז אט דער, וואס איז רק מקריב,
מוז צו אזא טאג דערגיין,
ווען ער, שעכטנדיק זיין קרבן,
איז גאר מקריב זיך אליין...

ליבשאפט האב איך פאר מיין זון
און פאר דיר, גאט, — שרעק און ליבשאפט.
וואס, קומט אויס, וועל איך געווינען ?
מערניט ווי א ביסל שרעק...

אבער כ'מוז, איך מוז שוין שעכטן !
מיין פארגלייבטקייט קען ניט אנדערש —
ס'האלט מיר, ס'לאזט ניט אפ דער חלף,
כאטש איך ווייס, אז ס'איז דער קרבן
נאר א ביסעלע געטרנישאפט,
בלוט און רישעות — אן א שיעור...

פרעג ניט, ווו עס איז דער קרבן.
זיי ניט נייגעריק, מיין זון.

(מען באדארף דעם סוף ניט שלעפן,
ער קומט שטענדיק צו דער צייט).

ווען עס וועט די שעה גענענען,
מ'ער אויפן מזבח זיין...

פרעג ניט, קינד, ווו איז דער קרבן,
קלער בעסער, ווי שוין ער איז...

זע, ווי העל ס'איז דער פרימאָרגן,
ווי באַזונט עס איז דער וועג.

ס'זעט זיך שוין דאָס לאַנד מוריה,
זיינע ווונדערלעכע בערג.

ווידער שוין, מיין זון, דו דרימלסט —
אַפגעשמופט פון זיך די וואָר.

קענטיק, ליכטער איז צו שלאָפן
אויף די האַרטע שניטלעך האַלץ,

איידער האַלטן אָפן אויגן —
קוקן אויפן לעצטן מאָג...

אַ, דו גרויסער גאַט אין הימל,
קליינלעך ביסטו אויף דער ערד.

שענקסט די שווערע פרייד פון גלויבן,
און דו מאַנסט אַזאַ-אַ שכר !

אמת מאַקע, דיר צו דינען
איז דאָס שענסטע, וואָס קען זיין.

אָבער, גאַטעניו, וואָס העלפט עס,
וואָס דיין נאַענטקייט דערהייבט,
אויב מיט גרעסטן גליק אין האַרצן
כ'וועל אָן אומגליקלעכער זיין? ...

אַטעמסט, קינד מיינס, טיף און זאַרגלאָז
אין דיין צוטרוילעכן שלאָף,
און דיין טאַטע פירט דיך שעכטן,
ער זיין גאַט ליבט מער ווי דיך.
וואָס זיין גאַט? ער זיך אַ לייַן ליבט,
שפּאַרט ער אָן זיך אין אַ גאַט...
יא, מנין קינד, כ'גיי אויס פון בענקשאפט
איצט שוין, ווען ביסט נאָך בני מיר.
וואָס זשע וועט מיט מיר זיין שפּעטער,
ווען כ'וועל אויף אַ גרויען פעלדז
שטיין און גאַפן אויפן רויכזייל,
אויף דער הייסער ריטשקע בלוט?
אָבער, זון, ס'איז דאָ אַ ווייטיק,
וואָס איז זיסער פון גענום!
אויסשטיין כ'מוז די גרעסטע פיינען —
כ'האַב פאַרבונדן זיך מיט גאַט...
ווייל איך וויל שוין מער ניט לעבן,
ווי אַ באַק, אַדער אַן אַקס,
מוז איך דיך אַ קרבן ברענגען,
ווי אַ לאַם, אַדער אַ קאַלב.

גאָט, איך ווייס, דו ביסט אַ שטראַפּער,
 דו פאַרליידסט ניט דעם, וואָס פּאַלגט ניט.
 ס'האַט דער אמת ליב צו הערשן,
 ער פאַרטראַגט ניט זײַן געענגט.
 נעם איך עס אויף זיך מיט ליבשאַפט,
 טו איך אַלצדינג, וואָס דו פּאַדערסט.
 קיין שום פּײַן קען מיך ניט צווינגען
 ווידערשפּעניקן אין דיר.
 אַכער, גאָט, ניט נייט מיך לײַדן
 מער ווי ס'דאַרף עס די געטריישאַפט.
 טראַכטונגען, ווי בייזע ווערעס,
 קריכן דורך מײַן גרויען קאַפּ ;
 און ווי זאַל איך, גאָט, זיך פירן ?
 און וואָס זאַל איך מיט זיך מאַכן,
 ס'זאַל די שווערקייט פון געדאַנקען
 ניט באַשעדיקן מײַן מוט ?
 העלף מיר, גאָט, מײַן קאַפּ באַהערשן,
 העלף מיר צוײַמען די רעיונות,
 וואָס זיי פרוּוון פונעם מוח
 זיך אַרײַנכאַפּן אין האַרץ...
 ווי נאַר, גאָט, כ'האַב ד י ך באַנומען,
 האַב איך גלײַך אויך ז י ך געפונען.
 כ'האַב דערפילט אין זיך אַן ענגשאַפט,
 וואָס מאַכט די נשמה ברייט.
 כ'האַב דערשפירט אין זיך אַ בענקשאַפט,
 וואָס קומט אויף נאַך אַ דערגרייכונג.
 איז מײַן האַרץ נאַך דער דערפילונג
 ש ט ע נ ד י ק פּוּל, ק י י ן מ אַ ל ניט פּוּל...

עם וועט פלאַקערן דאָס האַלץ
 און ס'וועט בלוטיקן זיין האַלדז.
 האַרכן גאַט האָב איך געוואַלט,
 און איך טו עם איבער גוואַלד...
 ס'איז מיין שטילע שַׁרָה אַלט,
 אירע אויגן — האַלב שוין בלינד.
 כ'הער, זי וויינט און מאַכט אַ גוואַלד:
 „גולן, וווּ איז אונדזער קינד?!"
 וואָס איר ענטפערן אויף דעם?
 ס'האַט אַ לעמפערט אים פאַרצוקט?
 און אַוווּ בין איך געווען?
 ווי אַזוי האָב איך פאַרקוקט?
 אַ, אַברהם, זון פון תּרַח —
 בידנער קנעכט פון גרויסן גאַט,
 איז עם דען פאַר דיר אַ דרך:
 לייקענען דיין שענסמן טראַט?
 מיטן חלף זיך צעפאַכעט,
 גייסט פאַרגיסן ס'ליבסמע בלוט;
 מקריב זיין גייסט אַ בן-יחיד,
 און דיר פעלט דאָס ביסל מוט
 אַפן עם דעם ווייב צו זאָגן,
 פון איר בליק דו לויפסט אַוועק.
 פּר'ער — זיך פאַר גאַט געשראַקן,
 איצטער — פאַרן ווייב אַ שרעק...
 גייסט באַווייזן, וואָס נאָך קיינער
 ביז דיר ניט באַווייזן האַט —
 אויף מוריהם קאַלטע שטיינער
 ס'קינד פאַרשניידן פאַר דיין גאַט.

סאַרע ווערט האַבן דאָן טרערן,
 מעג עס זיין אויף שררהם אויג?
 טרערן קענען בלויז נאָר שטערן.
 ניין, פאַר גאָט די טרער ניט טויג.
 גאָט האָט ליב דעם שטאַרקן ווילן —
 ברעכן זאָלסט זיך מיט אַ קנאַק!
 פּינט האָט ער דעם קנעכט דעם שטילן
 מיט דער טרער אויף בלייכער באַק...

13

גאָט אין הימל — גרויסער גאָט,
 האָר מינער אויף אַלע צייטן,
 דיר געהערט מיין יעדער טראַט,
 דיר — מיין פּרייד, און אויך — מיין ליידן.
 ביסט מיין היילונג און מיין ווונד,
 מאַטערסט מיך און מאַכסט געניסן.
 ס'צווייטע מאָל אין פּלייש אַ בונד
 גיי מיט דיר, מיין גאָט, איך שלימן.
 פּאַלגן דיר איז זייער זים —
 מען דערשפּירט זיך, מען ווערט גרעסער.
 ס' צ ו ו י י ט ע מאָל אין פּלייש אַ ברית
 גיי איך שנײַדן מיט אַ מעסער.
 ד ע מ אַ ל ט כ'האַב געשנימן זיך,
 א י צ ט ע ר כ'גיי מיין זון פאַרשניידן.
 פּרוער: נאָר אַ טיילכל איך,
 איצט: מיין איך פאַר אַלע צייטן...
 דאָך, ווי פּרוער, דינער כ'בלייב,
 מיין באַגליקער און באַשינער!
 אויך אַן המשך פון מיין לייב
 בלייב איך דינער, בלייב איך דינער!

ס'גייט אויף די זון.
 ס'גייט אויף מיין מוט,
 פונקט ווי דער הימל אויסגעלייטערט.
 כ'שטיי פארן גרויסן בארג-ארויף
 פון לעצטן איבערקלער דערווייטערט.
 געקומען א באניטער כ'בין אהער,
 ווו קליינמוטיקייט גילט ניט מערער,
 ווו ס'איז פארעכט די קווענקלטרער
 און ספק איז א ספקדיקער לערער.
 געהאט א סיכסוך כ'האב מיט גאט?
 ניין, כ'האב געהאט א סיכסוך מיט מיין שוואכקייט!
 איין גרויזאמער און גרויסמוטיקער טראט —
 און ליבשאפט שעכטן וועט, ווי שינאה און פארעכטונג...

ס'גייט אויף די זון.
 ס'גייט אויף מיין מוט.
 מיין הארץ דער ווייטיק האט געפעסטיקט.
 דער ליכטיקער אומענדלעכער ארום
 אין מיר איצט, ווי איין פינטל, נעסטיקט.
 איך פיל זיך גרויס — אן ברעג און ענד,
 מיר ענג איז דאס גערוימע רחבות.
 איך גלי און פלאקער, לויכט און בלענד
 זינט איך צו גאט, מיין האר, דעם שליאך ווייס.

ס'גייט אויף די זון.
 ס'גייט אויף מיין מוט —
 דאס האבן פוח זיך אפילו צו בארויבן.
 איך גיב אוועק דאס רויטסטע בלוט
 פאר בלויילעכער פארנעפלטקייט פון גלויבן,
 פאר איינגעשפארטער ליבשאפט צו דעם קוואל
 פון אלץ, וואס ריין איז, הערלעך און דערהויבן.

איך ווייס, אז ס'איז פארארטיילונג ניט חל
אויף מאַרד, וואָס ווערט באַגאַנגען צוליב גלויבן.

ס'גייט אויף די זון.

ס'גייט אויף מיין מוט.

ס'גייט אויף אַ טאָג —

דער תּמציט פון מיין לעבן.

אַן ליגן באַרגציגן, אַן שטייט אַ פעלדזונכאַק.

געמעגט כ'האַב זיי, אַנשטאַט מיין זון,

דעם שניטער אַ מתנה געבן.

נאַר כ'וויל ניט און איך קען ניט נאַרן גאַט!

איז דער געטרײַשאַפט איז ניט שײַך אַן אַ נ ש ט אַ ט ...

באַצאַלן מוז מען דאָ מיט זיך,

אַלין איינס איז וויפּל צוליב דעם מען קלעמט זיך.

ס'האַט גאַט פאַרלאַנגט מיין נאַכמירדיקן איך,

מוז איך אים אָפּגעבן מיין ליבן המשך.

מיין זוכנדיקן טראַט עס האַט דער ברייטער וועג פאַרכאַפט,

האַב איך דערזען, ווי שמאַל עס איז צו זיך דאַס שמעגל.

איך האַב זיך אַן דער ענגשאַפט אָפּגעקלאַפט,

האַב איך געמוזט דעם אומענד זוכן זיך דערוועגן.

אַנטפלעקט האַב איך די גרויסקייט, וואָס הייסט גאַט,

דעם ווונדער, וואָס געטרײַשאַפט הייסט, איך האַב געפונען ;

איז איצט פאַר מיר דאַס געטלעכע געבאַט,

אַט דאַס, וואָס פאַרן גייער דאַרשטיקן אַ ברונעם.

כ'האַב זיך פאַרקנעכט צום שפרודלדיקן אַלץ,

פון וועלכן אַלע אָנהייבן און ענדן קומען.

זיך אָנגעשלונגען מיטן טרערנזאַלין,

איך האַב די גרויסקייט פונעם מקריב זיין באַנומען —

די הערלעכקייט פון קענען אָפּשעכטן אַ זון

פאַר דעם, וואָס איז פון אַלעמען און אַלצדינג גרעסער,

די שטאַרקייט פון ניט טראַכטן, אז ס'איז קרום,

און צוקוקן זיך טעמפּ צום שאַרף פון מעסער...

ס'גייט אויף די זון.

ס'גייט אויף מיין מוט.

א הארטער און צופרידענער צום שעכטאָרט כ'קלעטער.

עס איז מיר פלוצעם אזוי אויפטרייסלענדיק גוט —

כאַטש איך פאַרראַטן גיי, איך ווער אַ רעטער...

ווי שאַלעכץ ברודיקע עס טיילט פון מיר זיך אַפּ

מיין נישטיקער, מיין אויסגעהוילטער נעכטן,

אַ גרויזאָמער פאַרשנידנדיקער טאָג

קומט מיט דער גרויסקייט מיך צוזאַמענפלעכטן.

ס'גייט אויף די זון.

ס'גייט אויף מיין מוט.

ס'גייט אויף די זון אויף צו פאַרגיין,

מיין מוט גייט אויף צו שנינען אייביק...

ווילנע, אַקטאָבער-נאוועמבער 1965

נאך דער עקדה

אברהם : שוין לאנג אזוי צוריק אהיים מיר רינטן.
דעם קרבנם רויד איז שוין אוודאי אינעם הימל.
ס'באגלייט אונדז לארכגעזאנג, א ווינטל צערמלט,
עס לויפן יעדע וויילע פיקסלעך אונדז פארביי...
ס'איז אלץ אונדז, יצחקל, אזוי, דוכט זיך, געראַטן —
די בראנדגאב אונדזערע האַט גאַט באווייליקט,
און מיר, געלייטערטע, איצט קערן זיך צוריק אהיים.
טא וואָס זשע ביסטו, זון מיניער, אזא פארטראַכטער?
וואָס ביסטו דווקא היינט אזוי פארשוויגן?
ניט שפילסט זיך, ניט דו רעדסט, ניט שטעלסט
מיר פראַגעס.
דו האַסט דאָך, זונעלע, עס שטענדיק אזוי ליב.

יצחק : כ'זוייס ניט, פאַטער. כ'זוייס אליין ניט!
כ'קען ניט ריידן, כ'קען ניט לאַכן.
ס'פאלט ניט איין מיר זיך צו שפילן.
איך האָב מורא פאר דיין בליק!

אברהם : זון, וואָס הער איך עס? וואָס רעדסטו?
ווי קענסטו אזעלכעס זאָגן?
האַט דען ווער נאָך אזוי ליב דיך,
ווי דיין אלטער גרויער טאַטע?
איז פאַראַנען דען נאָך עפעס,
וואָס זאָל זיין מיר אזוי טייער,
ווי דיין שטיפערש ניט-פאַלגן?
וואַלט איך דען ניט מיין פאַרמעגן —
אלע שקלאַפן, קי און קעמלען
אַפגעבן פאר בלוז איין שמייכל,
וואָס דיין פנימל באַשיינט?

יצחק : פאטער, וואס איז דאָרט געשען ?

אַברהם : ווו ? וואָס מיינסטו, זונעניו ?

יצחק : אויף די פעלדזן פון מוריה.
גיב מיר, פאטער, צו פארשטיין עס.
כ'קען ניט בייקומען מיין פחד —
איך האָב מורא פאר דיין בליק !

אַברהם : יצחקל, ביסט דאָך אַ קלוגער.
פאָסן דיר אַזעלכע ווערטער ?
און נאָך ווען ? אין טאָג דעם גרויסן,
ווען ס'האָט גאָט מיט גנאָד באַוויליקט
אַנצונעמען אונדזער כלוגנאָב ?
דו געדענקסט, ווי העל געפלאַקערט
ס'האָט דער שניטער מיטן שאַפבאַק,
ווי דאָס שמאַליץ האָט זיך געבלעזלט,
און ווי גראָד עס איז געשטיגן
דער געדיכטער רויך צום הימל ?
האָסט באַמערקט, ווי אויפן חלף
האָט דאָס כלוט זיך ניט פאַרהאַלטן,
און ער איז פאַרבליבן בליציק,
ווי ער וואָלט גאָר ניט געשאַכטן ?
עפעס איז דאָך ווערט אַזעלכעס !
אַלע גינציקע סימנים
קענען דאָך ניט זיין אַ צופאַל.
גאָט באַוויליקט אונדזער גאָב ! ...

ווילסט אפשר, מיין זון, וואָס עסן ?
נעם אַט דאָס-אַ ציגנאָקעזל.
ס'איז פון סאַמע זיסטער מילך...

יצחק : פאטער, כ'קען גאר איצט ניט בניסן.
ס'פאלגן מיר ניט מיניע ציינער...

אברהם : וויקל איין זיך אין די פעלן,
וועט גלייך ווארעמער דיר ווערן.
ס'איז א קאלטער דער פרימארגן,
שוידערט דיר און ס'קלאפן ציין...

יצחק : כ'דארף ניט, טאטעלע, די פעלן.
ס'איז ניט קאלט מיר. ס'איז מיר שרעקלעך,
איך האב מורא פאר דיין בליק.

אברהם : זון, לאז אפ די שמוטערניען!
פאר דיין פאטער האסטו מורא?
ווי קענסטו אזוינס גאר זאגן?!

יצחק : בייזער זיך ניט. שריי אויף מיר ניט.
כ'וויל דיר, פאטער, זען א ליבן,
ווי איך בין געוויינט צו זען דיר.
אבער קוק! דו זעסט דעם שאטן,
וואס גייט נאך הינטערן אייזל?
פונקט אזוי גייט נאך מיר איצטער
דיין פארגלייזטער פרעמדער בליק...

אברהם : זון! גענוג! ביסט קראנק. דיר טרייסלט.
דעק זיך איין, וועט גרינגער ווערן.
ווארעמקייט פאריאגט די בילדער,
וועלכע ס'מאלט דער פיבער אויס.
אט אזוי!.. איא, ס'איז בעסער?
בייג נאך מער די פעלן אונטער.
מער נאך... מערער... ווייטער... טיפער...
צי ארויף א ביסל העכער —

ביזן קין עם זאל דערגרייכן.
איצט איז גוט. ליגסט, ווי פארוויקלט.
שלאף! שלאף איין, מיין טייער קינד!

יצחק: מאמעלע, זאג מיר צו וואס
האסטו אט די שפיל באדארפט?

אברהם: שלאף, מיין זון, פארגעס אין אלעם.
שפילן דארף מען ניט געדענקען.
שפילן זענען, ווי דער רויך.

יצחק: ווי דער רויך? ... דער רויך געקומען
איז ערשט שפעטער — נאך דעם, נאך דעם...
כ'פרעג וועגן דיין שפיל מיט מיר.

אברהם: נא דיר, זונעניו, א מילגרוים.
זאל זיין זויערקייט דערקוויקן
דיינע שמאכטנדיקע ליפן.
וועט דיר מער ניט רונצלען פיבער,
וועלן דיר ניט קוועלן בילדער,
אנגעיאגטע פון דיין היץ...

יצחק: פאטערל, זע, ווי ס'איז מאדנע:
דוכט, די שנימלעך האלץ — די זעלבע.
טא פאר וואס אויפן מזבח
זענען זיי געווען פיל הארטער,
ווי אפרויער, ווען געלעגן
זענען זיי נאך אויפן אייזל?

אברהם: נעם, זייג אויס דעם זאפט פון מילגרוים,
וועט אריינפליסן דערפרישונג
אין די אויסגעדארשמע גלידער,

אין געמיט און אין געדאנק.
 דעמאלט וועט אפשר א דרימל
 דינע מידע וועט צומאָן.
 וועט דער שלאָף דיין שלאַפקייט היילן,
 און וועסט אויפכאַפן זיך שפעטער
 פון דיין שווערקייט שוין באַפרייט.
 וועסט אַ פריילעכער געניסן
 פונעם רייטן אויפן אייזל,
 פון די ווונדערלעכע כלומען,
 וואָס זיי פינקלען אויף די לאַנקעס,
 פון די בינען, פון די לאַרכן,
 פון די בערג, וואָס בייטן פאַרבן,
 פון דער שפעדיקער שיינקייט,
 וואָס מען טרעפט זי נאָר אין וועג...

יצחק : אַבער, פאַטער... אַבער, פאַטער... —
 האַסט נאָך אַלץ מיר ניט געענטפערט
 וועגן יענער מאַדנער שפּיל...

אַברהם : שפּיל פאַרגעסט מען. שפּיל איז שאַלעכין,
 שפּיל איז שוים, איז רויך, איז חלום —
 זי גאָר קומט, מען זאָל פאַרגעסן,
 אַז זי איז אַ מאַל געווען.

יצחק : ניין! ניט אַלע, אַלע שפּילן
 קען מען אזוי גרינג פאַרגעסן.
 ס'איז געווען אַ שפּיל אַ ווילדע,
 ס'איז געווען אַ שפּיל אַ בייזע,
 אינגעהילט אין בלוט און פּייער,
 און פאַרקעמפּעוועט מיט שטריק...

אברהם : שוין גענוג דיר, קינד מינים, טראכטן
וועגן בלוט און וועגן פייער.
הער בעסער : איך וועל דערציילן
דיר א מעשהלע א הערלעכס,
וואס געהערט כ'האב פון מיין מאמען
דארט נאך, אין מיין היים — אין כ'שדים,
ווען געווען כ'בין נאך א פיצל
און, ווי דו, א ליבלינגקינד.
ס'איז א מעשהלע — א ווונדער.
הערסט עס, הערסט עס, ווערסט אנטשלאפן,
און אין שלאף דו הערסט עס ווייטער,
פונקט ווי וואלסט גאר וואך געווען.
הער מיט קאפ און מי זיך דרימלען,
ווייל דאס מעשהלע אין הלום
האט נאך דרייצן מאל מער חן...
ס'האט געלעכט א מאן אין שינער
ניט קיין יונגער, ניט קיין אלטער,
מיט א בארד — נאך שווארץ, שוין גרוי.
האט געהאט ער זיבן ווייבער,
ניין און פערציק זין און טעכטער
און געווען איז ער א רייכער —
אויסגעמאכט האט זיין עשירות :
משערעדעס פון פעטסטע רינדער,
סטאדעס קעמלען, הורטעס ציגן,
סטייעס גענדז און משאטעס פאוועס,
שעפסן — שפע'ס פלייש און וואל.
נאר דאס טייערסטע פון אלצדינג —
גרעסטער שטאלץ פון זיין פארמעגן
איז געווען, מיין קינד, דו הערסט מיך ?
הערסט ? א מוילאייזל, וואס רעדט !...
דוכט, א פשוטע בהמה —
בריימע ביינער, פוילע גלידער,

אויגן, מידע פון הכנעה,
 נאָר אַ צונג — אַ סאַראַ צונג! ...
 קודם האָט מען ניט געגלייכט גאָר,
 אומבאַהאַלפֿן צוגעשמייכלט,
 אַכער זוען עס האָט גאַנץ שינער
 יעדן טאָג געהערט אים ריידן,
 האָט כאַוונדערונג צעפלאַקערט
 זיך פון אור ביז צו דמשק,
 קרית-ארבע האָט געפיכערט
 מיטן מוילאייזל, וואָס רעדט...
 האָט דער רייכער מאַן געגרייסט זיך
 מיט זײַן אומגעהערטן אויסנאַם,
 אים גענומען טייער האַלטן :
 טאָג און נאַכט בײַ אים געשטאַנען,
 נאַכט און טאָג אויף אים געקוקט נאָר,
 אים געפיטערט, אים געפויעט,
 אים געגלעט די פעל די בלאַנקע.
 אַלע טשערעדעס און טשאַטעס
 אויף די פאַסטעכער געלאָזן,
 און אליין — געטאַגט, גענעכטיקט
 בײַ זײַן ליבן מוילאייזל.
 און אַז קומען פלעגט די רגע
 און ס'פלעגט נעמען מענטשן-לשון
 פליסן פון די שוואַרצע לעפצן
 אין אַ ווייסן סלינעשטראַם,
 פלעגט דער רייכער מאַן געזעצטער
 אַנווערן זײַן לעצטן שכל —
 ווי אַ קינד זיך נעמען קוליען
 אויף דער ערד פון גרויס התפעלות...
 און דערנאָך (זוען אויסגעלאָדן
 ס'איז די ערשמע ווילדע שימחה)
 פלעגט ער בלייבן זיצן רויק —

אזא נחתדיק צעהעלטער,
 קוועלן, קוועלן, אונטערווינקען :
 „נו, וואס זאגט איר? ... איר שוין הערט?“
 דאך די זון איז ניט געשטאנען.
 זי איז דורך צוויי גאנצע קרייזן
 זינט דער רייכער ווירט פון סטאדעם
 זיין פארמעגן האט פארלאזן
 אויף די פאסטעכישע הענט.
 איז געשען, געשען דאס אומגליק :
 תחילת איין ציג האט געעקט זיך
 (אנדערע האבן געמעקעט,
 ווי נאך קיין מאל ניט ביז דאן!)
 באלד אבער גענומען פאלן
 האבן איינע נאך דער צווייטער.
 א מעת-לעת איז קוים פארלאזן,
 ווי עס האבן גאנצע סטאדעם
 אויסגעצויגן שטארע פיס...
 פון די ציגן איז אריבער
 צו די לעמער, צו די אייזלען,
 צו די רינדער, צו די קעמלען,
 צו די פאסטעכהינט די בייזע —
 אומגעוואלגערט אן רחמנות
 און דעם אַמעם צוגערויבט...
 האט דער מאן (דער שוין ניט רייכער)
 איצט דערזען ווהיין פארפירט ס'האט
 אים דער מוילאייזלשער ווונדער,
 האט ער זיך די האר געריסן,
 אלע נעגל זיך צעביסן,
 אַנגעצונדן זיינע בלוטן
 האט א מערדערישער צארן
 אויפן מוילאייזל, וואס שולדיק
 איז אין אלע זיינע פלאגן.

איז ער צו צו אים פארגזלנט,
זיך א שמעל געטאָן אַ שטייפער
און אַ בליק געטאָן אויף אים, אז — —

יצחק : פאַטער, כ'וויים דעם בליק, איך וויים אים!
כ'זע אים נאָך פאַר מיינע אויגן.
אַזאַ פרעמדער, קאַלמער, שאַרפער,
אַז עס דוכט זיך, ס'איז דער חלף
קעגן אים אַ טעמפער גאָר!
כ'וויים דעם בליק, איך וויים אים, כ'וויים אים.
גערן וואַלט איך אים פאַרגעסן.
אַבער זינט האַסט אים געשיקט מיר,
לויפט ער נאָך מיר, שטייט ניט אַפּ...

פאַטער, ניט דערצייל מיר ווייטער!
כ'קען עס, פאַטער, מער ניט הערן.
עפעס דרייט זיך, עפעס שווינדלט,
עפעס אַרט מיר, וואָס דיין שאַטן
אַזוי ענלעך איז צו דיר...

אַברהם : אַ, מיין נאַריש לעמעלע!

יצחק : לעמעלע? ... יא, ווי אַ לעמל
האַסטו מיר געהאַט געבונדן.
פאַטער, זאָג מיר, זאָג כאַמש איצטער
צוליב וואָס געווען איז נייטיק
דיר אַ יענע מאַדנע שפּיל?

אברהם : סתם אזוי — פדי א שפאס טאן.
כ'האב געוואלט דיר פרייד פארשאפן.
כ'האב געמיינט, ס'וועט דיר געפעלן
פארשטעלן זיך, ביסט א קרבן
און דו ליגסט אויפן מזבח,
גרייט עם זאל דער רויטער שניטער
אויף א לאנגער האנט א שווארצער
דיך ארויפהייבן צו גאט.
כ'האב געטראכט, עם וועט דיך פרייען
אזא אומדערווארטע שפיל.

יצחק : פרייען? פאטערל, פונקט דארטן
האב איך דאך די פרייד פארלאזן,
און איר ארט אין מיר פארנומען
האט א קרעלנדיקער אומרו...
כ'ווייס ניט, וואס מיט מיר געשעט איצט :
שרעק האקט איבער מיר דעם אטעם,
היץ און קעלט מיט מיר זיך רייצן,
שווער באוועגן זיך די ליפן,
דאך די שמארצנדיקע ווערטער
קניקלען זיך פון זיי ארונטער,
פונקט ווי לינדזן גלאט און רונד...

אט-א זענען זיי די ווערטער :
פאטער, וועמען רופט מען מערדער ?
כ'טראכט און איך דערטראכט זיך ענדלעך,
אז עם בלייבט מיר ניט פארשמענדלעך,
צי דער באק, פאר גאט באשערטער,
דארף דיך האלטן פאר א מערדער ? ...

פאטער, מאטער מיך ניט מער,
ערלעך אלצדינג מיר דערקלער!
אויב שוין שפאסן, אויב זיך שפילן,
אויב די שטיפכאגערן שטילן,
וואס זשע האסטו נאך באדארפט
כאפן זיך צום מעסערשאף?
כ'האב אויף אייביק פארגעדענקט,
ווי געקנאקט ס'האט דאס געלענק,
ווען דו האסט מיין האנט געבייגן,
איך זאל אויפן האלץ זיך לייגן,
און מיך אזוי שטייף געבונדן,
אז צעפענט האט עס ווונדן...

אברהם : זון מינער, ביסט זייער קראנק.
דיך פארפירט א היצעדאנק.
זעסט איצט אלץ, וואס האסט געזען,
אנדערש, ווי עס איז געווען.

יצחק : ניין. ניט אנדערש! איך וואלט וועלן,
זיין ס'זאל אנדערש, און ניט קוועלן
זאל מיך מער דיין יענער בליק!

אברהם : זון, ס'האט אלץ זיך ווויל באקומען.
אונדזער גאב איז אנגענומען.
פריי זיך מיט דער גרויסער שעה,
וואס ס'איז גאט דערנעבן דא.

יצחק : כ'פריי זיך, וואס ס'איז גאט דערנעבן.
אבער א ווי שווער ס'איז לעבן,
ווען ס'גייט נאך א קוילערבליק,
שטימלעך האלץ און פענטעשמריק!

אברהם : כ'שווער בני מיניע גרויע האר,
אז דו זעסט געפעלשמע וואר !

יצחק : אכער, פאטערל, איך וויל
פארט באנעמען יענע שפיל.
האסט פארדעכטיק זיך געאנילט,
יעדע ווייל דיין פויסט געביילט,
און דעם חלף האסט געהאלטן,
ווי וואלסט אים פון מיר באהאלטן.

אברהם : גאט האט מיר אזוי געהייסן !
מענטשן נאך ניט אלצדינג ווייסן.

יצחק : שרעק איך דאן זיך אויך פאר גאט.

אברהם : שרעק פאר גאט איז גאטס א גנאד !

יצחק : אכער יעדע שרעק טוט וויי,
און דו גיסט מיר איצט גאר צוויי !

אברהם : שרעקסט זיך, זונעלע, אומזיסט.
גאט פון קרבן פרייד געניסט.
ער האט ליב, ווען מען אים דינט
און דעם וועג צו אים געפינט.
שרעקסט זיך, זונעלע, אומזיסט !

יצחק : ווי זשע זאל איך זיך ניט שרעקן,
ווען כ'דערמאן, כ'דערמאן זיך אליץ,
ווי געבונדן כ'בין געלעגן
פון די קנעכלעך ביז צום האלדז ;
און צערודערט, און צערראגן
האסט צעשויבערט זיך גערראגן

מיטן חלק אין דער האנט,
גרייטנדיק מיך פאר דעם בראנד.

אברהם : זון, ניט אמת! ווייסט גאנץ גוט,
אז געווען ס'איז נאָר אַ שפּיל.

יצחק : אַבער ס'טראַגט דערפון מיט בלוט,
און דאָס בלוט איז מיניס, איך פּיל...

אברהם : זון, ס'איז איצט שוין סײַ ווי סײַ
אַלצדינג, ווי דער רויך, פאַרבײַ.

יצחק : פאַטער, ניין! עס נאָגט נאָך, נאָגט...
ס'האַט דיין בליק דאָרט אויסגעזאָגט,
אַז די שפּיל גיט זיך דיר שווער,
אַז דייך שמאַרצט דיין יעדער קער.
דאָך, הגם ס'קומט שווער דיר אָן,
גרייט ביסט שוידערלעכס צו טאָן...

אברהם : זון, גענוג דיר! מי זיך שלאָפן!

יצחק : אַ, ווי דו ביסט אומגעלאָפן
ביז דו ביסט געבליבן שטיין,
ווי אויך דו וואַלסט זיין פון שטיין...

אַ, דו ביסט געווען פון שטיין...

אברהם : יצחקל, זאָל זיין גענוג!
כ'ווייס, מיין נארעלע, ביסט קלוג,

און דו זעסט אליין אויך איין,
אז דיך פּיניקט פּאלשע שיין.

יצחק : פּאַטער, זאָג מיר, ווי קען זיין
קלאַרע שיין אַ פּאַלשע שיין ?
און פאַר וואָס בכלל דאַרף זיין
אויף דער וועלט אַ פּאַלשע שיין ?

אַבראַם : דאַרפסט פאַרשטיין דאָך, אויב נאָט וויל
מיטן מענטש זיך טאָן אַ שפּיל,
דאַרף דער מענטש צופרידן זיין,
אויך ווען עס פאַרשאַפט אים פּיין.

יצחק : פּאַטערל, פאַר וואָס פעלט מוט
זען אויך יענעמס בלוט, ווי בלוט ?

אַבראַם : קינד מיינס, איך בין מער ניט יונג —
גיך ווערט מיד מייַן אַלטע צונג.
ריידן לאַנג קומט אָן מיר שווער,
לאַמיר רייטן, שווינגן מער.

יצחק : פּאַטער, כ'ווייס, דו האַסט מיך ליב.
אַזוי הייס קושט מיך דיין ליפּ,
דאָך צוגלייך דו ליב האַסט גאָט —
רעדסט פון אים אויף יעדן טראַט.
איין געפיל פאַר צוויי איז קליין.
כ'וויל, זאַלסט ליבן מיך אליין !

אַבראַם : זונעלע, האַסט מיך דערשראָקן.
ווי קענסטו אַזעלכעס זאָגן ?
ווי ניט ליבן כ'זאַל מייַן זון,
טאָר ניט ליידן גאָט דערפון.

יצחק : און ווען, פאטערל, פארקערט :
וואלסטו גאטס באפעל געהערט ?
ווען ער זאגט : „אברם, מיין קנעכט,
דיין בן-יחיד בינד און שעכט“ ?

אברהם : זונעניו, וואס פאלט דיר אין ?
ווי קען גאר אזעלכעס זיין ?

יצחק : אבער, פאטער, אין דער שפיל
האסטו דאך אזוינס געמאן.
בלוט און אטעם ווערן ווילד,
ווען איך זיך דערין דערמאן.

אברהם : זונעניו, פארגעס, פארגעס !
ס'איז אוועק שוין א מעת-לעת
זינט דער קרבן איז באוויליקט.
כ'האב מיין חוב צו גאט געמילוקט
און מיר רייטן איצט אהיים
אנהייבן א ניי פריש לעבן.
פאר דיין ליגן אויפן שטיין
וועט דיר גאט פיל גוטס נאך געבן.

יצחק : פאטערל, ווי קען זיין גוט ?
דו זאגסט : גאט, און איך זע : בלומ ! ...

ווילנע, 7 - 17 פעברואר 1969

יעקבס חלום

א הארטער שלאף,
א שטיין צוקאפנס,
און צווישן קאפ און שטיין — א דלאַניע.
די נאַכט איז זיב, ווי פֿרישער האַניק,
דער חלום פֿליסט, ווי ריינער בוימל...

א יונגער שלאף,
א שטיין צוקאפנס.
עס ליגן לעבן מאַן זיין שמעקן,
זיין קלומיקל מיט האַרטע קעזלעך,
און ס'קוקט אויף זיי דער שוואַרצער הימל
מיט גרויסע נייגעריקע שמערזן...

א טיפֿער שלאף,
אין שלאף אַ זעונג:
א לייטער שטייט, זיין שפיץ — אין הימל,
און אויף די העלע שטאַפלען זיינע
סע שטייגן, נידערן מלאכים.
אַנשטאַט זיך אויפֿהייבן און שוועבן
זיי קלעטערן, ווי מענטשנקינדער,
און פֿליגל טוען קוים אַ צאַפל
נאַר אויף צו ראַטעווען די גלויבונג...

א זיסער שלאף,
א ווונדער-זעונג.
די נאַכט פֿליסט: אייל געמישט מיט האַניק.
ס'שטייגט יעדערער פֿון די מלאכים
אַרויף צום סאַמע שפיץ פֿון לייטער
און לאַזט צוריק זיך באַלד אַרונטער.
עס טראַגן זיך, ווי ווייסע ווינטן,
די הימל-שרים פֿון די פֿעלקער.

ס'גייט יעדערער פֿון זיי דעם וועג דורך
(דעם גאנג ארויף און דעם אראפגאנג),
וואָס וועט באַשערט זײַן אין דער צוקונפֿט
דעם פֿאַלק, וואָס ער איז זײַן באַשיצער.

א גרויסער שלאָף,

א מאַדנער חלום.

און ס'ליגט דער פֿאַטער פֿון אַן אומה

און גיט ניט אונטער זיך דער זעונג.

דער אָנהייבער פֿון שטאַם דעם נייעם

געטרויט זײַן ווּנשט מער ווי די אויגן:

זײַן מלאַך אויבן וועט פֿאַרבלייבן,

זײַן פֿאַלק וועט וויסן נאָר אַרויפֿשטייג —

רק אויפֿגאַנג, אויפֿגאַנג אַן אַראַפֿגאַנג...

*

הייבט זיך דער מלאַכים-גאַנג און נידערט,

ריזלען פֿון די פֿליגל צארטע לידער.

כאַפט זיי אויף די צוקונפֿט-גאַרונג און צעפּויקט זיי...

— — — — —

ווי די האַפֿענונג זעט קלערער, ווי דאָס אויג זעט,

איז אַ הייליקמום. גאַטס הויז איז דאָרט!

ניין! ניט לוז, נאָר בֵּית-אֵל הייסן מוז דאָס אַרט...

ווילנע, יוני 1969

דער ברענענדיקער דאָרן

והנה הסנה בוער באש והסנה אינגו אוכל (שמות ג, ב)

ציטערן בני משהן
די מגושמדיקע הענט:
ס'ברענט דער דאָרן,
ס'ברענט דער דאָרן
און ווערט ניט פֿאַרברענט...

ווי זאל עס אַ פּאַסטעך
אַזאַ מאַדנעם בראַנד פֿאַרשטיין:
זאַמד און וויסמעניש,
און מיט אַ מאַל גאַר גאַט אליין?!

ניין, ס'איז ניט דער דאָרן בלויז,
דער גאַנצער מידבר, דוכט זיך, פֿלאַמט.
קנאַקט און שמעלצט זיך,
קנאַקט און טרערט דאָס אַנגעגליטע זאַמד;

און דער פּאַסטעך — בלייד, פֿאַרלאָרן —
שטייט און קוקט.
ווי זאל ער אַזוינס באַגרייפֿן —
פֿייער ניט פּאַרצוקט? ..!

דריקט ער צו צו זיך
די ווייכע, פֿיבערדיקע לאַס.
ווי אַ שווערער אַדלער-פֿליגל
פּאַטשט און פּאַטשט דער פֿלאַם,

ס'בושעוועט מיט רוגז
בייזע רויטקייט, וואָס פֿאַרלענדט,
און דער דאָרן פֿלאַקערט,

און דער דארן פֿלאַקערט,
און ווערט ניט פֿאַרברענט...

וואָס אַזוינס געשעט דאָ?
סאַראַ צייכן קען עס זײַן?
ווי איז גאַט, ווי?
ווי איז גאַט, ווי —
אין דער קראַפֿט צי אין דער שנין?

שטייט דער פאַסמעך
שטאַר, ווי אויסגעהאַקט פֿון שטיין,
קוקט אין פֿלאַקער,
דאָך ער זעט גאַר נישט ליים...

וואָס געשען וועט?
וואָס וועט ווערן מיט ישׂראַלם הויז,
אַז דער דארן פֿלאַקערט,
אַז דער דארן פֿלאַקערט,
ברענט ניט אויס?..

פֿיבערט משה. ציטער ריזלט
דורך די אַדערדיקע הענט —
ער אליין שוין, ער אליין גאַר
ווי דער דארן ברענט...

היין אין מידבר, נס אין מידבר,
פֿלאַם און שווער געמיט.
שטייט דער פאַסמעך, אַ געפֿלעפֿטער,
און זיין דמיון בליט.

בני דעם פֿלאַקער פֿונעם דארן
מיט דער גרויסקייט האַט ער זיך באַקענט:
ברענען, ברענען —

שמענדיק ברענען
און ניט ווערן אויסגעברענט!

ס'וועט דער פלאמענדיקער ווינדער,
וואס דורך אים אנטפלעקט זיך גאט,
צו באַרְיֵען זײַנע ברידער
ווענדן איצט זײַן טראַט!..

ווילנע, דעצעמבער 1967

פרעהס חלום

און דער הערשער,
וואָס פֿלעגט יעדע נאַכט אין טיפֿסטער רו פֿאַרזינקען,
שלאָפֿזעונג ניט זען, צי אפֿשר תיכף זי פֿאַרגעסן,
האַט אין איינעם פֿון די טעג, ווען ס'פֿלייצט דער ניל אויס,
אויף זײַן בעט פֿון העלפֿאַנדכיין געזען אַ חלום :

ס'ברויזט דער טײַך, פֿאַרגיסט מיט שוים די פֿלאַכע ברעגעס.
אינעם שלנים — צעמורזשעמע צעוויקמע וואַסערפֿלאַנצן.
ווי אַ זילבער-וואַלקן שוועכט די פֿרייד פֿון קומענדיקער שפֿע,
פֿלייצנדיקע לינדקייט צערמלט די דערקוויקמע גלידער.
און ער שטייט, דער הערשער,
אויפֿן ברעג פֿון ברייטן טײַך צעשפּילטן,
איינער — אַן זײַן לײַבוואַך, אַן זײַן סוויטע.
גאַרנישט לעבעדיקס אַרום
(אפֿילו ניט קיין הונט און ניט קיין פֿויגל) —
אַזאַ ליידיקייט, וואָס ניט בײַ טײַכן טרעפֿט,
נאַר בלויז אין האַרץ פֿון מידבר...

מיט אַ מאַל ער זעט :
די אייבערפֿלאַך פֿון וואַסער נעמט זיך הוידען.
ניט קיין כוואַליעפֿאַלדן, ווי געוויינלעך, זיך קאלויטשען —
בערגלעך קומען אויף און וואַקסן, ווערן גרעסער, רונדער, העכער ;
און אַט שטעקן פֿון די בערגלעך שוין אַרויס גאַר הערנער.
זיבן קעפֿ פֿון קי סע שטייגן פֿונעם מוטנעם וואַסער.
נאָך די קעפֿ — אויך העלדזער, גוידערס, אינטערס, טלאַען.
זיבן פֿעטע קי מיט גלאַנצנדיקער פֿעל און לויכטנדיקע אויגן
טויכן פֿונעם טײַך אַרויס און מיט אַ גאַנג געמיטלעך-גרינגן
לאַזן זיך אַוועק מיושבדיקע פֿונעם גראַז געניסן...
שטייט דער הערשער, ווי פֿאַרגולמט, קוקט אויף זיי דערשראָקן,
גלײַך ס'וואַלט יעדערע פֿון זיי זײַן ניט אַ קו אַ פֿשוטע, נאַר כאַטאַר*.

---

* כאַטאַר — די אוראַלטע מיצרים האָבן זייער גאַט פֿון הימל און פֿון גערעטעניש זיך פֿאַרגעשטעלט אין געשטאַלט פֿון אַ קו.

וואס אזעלכעס זעט ער דא איצט אויפֿן וויסן טייכברעג?
ווער קאָן אזא אומגלייבלעכע וואָר באַנעמען?

שטייט דער הערשער, קוקט דער הערשער, זעט דער הערשער:
אויף דער אייבערפֿלאַך פֿון טיך עס נעמט זיך ווידער בערגלען,
און די בערגלעך וואַקסן, ווערן גרעסער, קיילעכדיקער, העכער —
נייע זיבן קעפֿ פֿון קי עס הייבן זיך אַרויס פֿון וואַסער,
נאָך די קעפֿ — די העלדזער, גוידערס, וויידלען, מלאַען.
זיבן קי מיט זינטן איינגעפֿאלענע און שטאַרצנדיקע ריפֿן —
קי מיט אויגן הונגעריקע און מיט איינגעדאַרטע אייטערס —
רוקן זיך פֿאַרשטאַרטע איבער דער באַשלימטער לאַנקע
צו די ווילגעהאַדעוועטע שיינהייטן די פֿעמע.
ריזלט סלינע פֿון די מאַרדעס קרעציקע אויף די צעפֿלאַצטע מלאַען,
שטיקט אַ שינאה-מרוקעניש דאָס מרוקעניש פֿון ווילטאָג,
און עס וואַרפֿן זיך אַרויף די זיבן מיאוסניצעס בייער
אויף די זיבן שיינהייטן געכאַוועטע באַליבטע,
שלינגען איינן זיי מיט דער רישעותדיקסטער רוגז
און פֿאַרבלייבן אויסגעדאַרט און העסלעך, ווי געווען...

אויפֿגעכאַפט האָט זיך מצרימס הערשער
אויף זיין שטרויספֿוך-פֿערענע, פֿון שוידערשווייס באַנעצטער,
און געבליבן ליגן נאָכן אויסטערלישן וויסן חלום,
ווי עס וואַלט אויך אים פֿאַרצוקט די פֿרעסערישע דער...

זויי איז אים, דעם אייבערהערשער פרעה!
אזא זעונג רויבט די רו בניס מוטיקסטן באַצווינגער.
מאַכט פֿאַרלידט ניט, אַנמאַכט זאַל באַזיגן.
הערשאַפֿט קאָן ניט צווען,
ווי די שוואַכקייט שלינגט איינן קראַפֿט!..

ווילנע, מאַרץ 1968

שמשון

(געזאנגען)

1

היים איך שמשון, נאך דער זון,
וואס קומט דען ארויס דערפֿון,
אז ארום איז שווערע נאכט,
אונדזער פֿרֿייהייט אויסגעלאַכט —
פלישתים הערשן אומעטום.
קען דען טרייסטן מיך די זון?

2

מידבר, מידבר, ווייע ווינט,
צום געביל פֿון פֿאסטמעכהינט
ברענג אהער שאַקאל-געוווי!
אין מינן האַרץ איז אויך אזוי —
צו דעם ווייטיק פֿאַר מינן שטאַם
קומט די שינאה פֿון ברענג ים —
עקרו, עזה, וויי און ווינד.
מידבר, מידבר, ווייע ווינט!

3

כ'קען ניט שלאָפֿן אין די נעכט,
ליג איך וואַכערהייט און פֿלעכט
צעפעלעך פֿון מינע האַר.
כ'וועל זיי אויסציילן קאַיאַר;
זייער צאַל איז אַ פֿאַרזאַג
פֿאַרן קומענדיקן טאַג:
וויפֿל צעפלעך — אזוי פֿיל
טויטע פלישתים. נאָר איך פֿיל:
עס איז קנאַפֿ נאָר. גאַט, אַ זאַג,
ווען וועט קומען שוין דער טאַג,
ווען פֿון אלע האַר פֿון קאַפֿ

וועל איך אויספֿלעכטן איין צאָפּ?
אלע פלישתים — זײַן באַטײַט.
נאַט, ווען קומט זי שוין, די צײַט?

4

אלע ווײַזן אויף מיר אָן:
„זע, דײַן גיבור, שכט דו,
שטרוק צערניסט ער, פענטעס פֿליקט,
ווי אַ לאַס אַ לייב ער שטיקט.
אים איז גוט — ער איז אַ גַײַר;
פּוח ווייסט ניט פֿון קײן צער.“
ס'האַט געקרייט דעם טאַטנעס האַן,
ס'הייבט אַ יונגער טאַג זיך אָן.
גרייטע זײַנען מײַנע הענט,
אַלץ איז נאָר אין זיי געווענדט.
וואָס זשע קומט אַרויס פֿון דעם,
אַז מײַן האַרץ פֿאַרבלייבט אין קלעם?
יעדע גבורה, וואָס כ'באַווײַן,
פֿיל איך, אַז זי איז אַ גרײַז.
וואָס איז גבורה און די קראַפֿט,
אויב דער שטאַרקער בלייבט פֿאַרשקלאַפֿט?

5

לעבן צָרעָה וואַקסט אַ בוים,
העכער פֿון מײַן קאַפּ — זײַן קרוין.
און פֿאַר וואָס איז עס אַזוי?
ס'ציט אים ניט קײן פלישתים-פֿרוי,
ס'ציט אים צו דעם הימל, הויך —
העכער פֿונעם שניטערס רויך
אויפֿגעהויבן איז זײַן קאַפּ.
מיך אַבער עס ציט אַראָפּ —
צו אַ פלישתיםקע איך גיי —
מענערפֿרייד און יודנוויי!

גוטע מײנע, דיײנע הענט —
 איינע גלעט, און איינע ברענט.
 זיסע מײנע, דיײנע בריסט —
 פֿולע לאַגלען אין דער וויסט.
 צארטע מײנע, דיײנע קני —
 העלע היגלען אין דער פֿרי.
 הייסע מײנע, דיײנע פֿיס —
 ווי דער יונגער באַקסער — זיס.
 אייביק מײנע, דיײנע האַר —
 גליק פֿון חלום אויף דער וואַר.
 נאַכט אַרום, און אַלצדינג שלאַפֿט,
 מיין פֿאַרדראַם מיך מער ניט שטראַפֿט.
 אַמעס דיײנער גייט אין מיר,
 פּוח מײנער וויל צו דיר.
 פּוח מײנער פֿירט אַלץ אויס;
 שוואַכקייט מאַכט אים נאָך מער גרויס.
 גוטע מײנע, דיײנע הענט!
 צארטע מײנע, אַלצדינג ברענט.
 זיסע מײנע, דיײנע קני —
 זיי צו לויבן כ׳ווייס ניט ווי.
 הייסע מײנע — פֿייערוויב,
 כ׳טרינק זיך, און דער ים איז לײב!..

כ׳שטייג אַלץ העכער אויפֿן באַרג.
 ריזן-משאַ — אויף מיין קאַרק.
 כ׳טראַג אויף זיך — עס ליגט אויף מיר
 פֿונעם שטאַט-מויער די טיר.
 באַרג-אַרויף — אַרויף, אַרויף!
 מיט דער משאַ כ׳הייב זיך אויף
 שוין צום מיטן פֿונעם באַרג.
 ס׳איז מיר אַבער אַלץ נאָך קאַרג,

כ'מוז דערטראַנגן זי צום שפיץ.
עס איז, פלישתים, ניט קיין וויץ...
ווי אַ וואַר'נונג איצט איך גיי,
קוקט זשע, פלישתים, ווינד אַיך, וויי, —
ניט נאָר איינציקע איך שלאָג,
אייער פֿעסטונג איך צעטראַג!

8

זע, אַ באַרגטיכעלע פֿליסט,
זע נאָר, ווי דער ברעג געניסט
פֿון דעם קאלטן, קלאַרן שמראַם,
פֿלאַך דאָס טיכל און אַ תהום
איז בני מיר אין מיין געמיט.
פֿעסטע, דוכט זיך, מינע טריט;
דאָך עס וואַקלט זיך אין מיר:
„שמשון, שמשון, שלעכט דיין פֿיר —
צו אַ פלישתימקע דיך ציט —
אַ פֿאַרבֿרעכן דינע טריט.“
יא, ס'איז זיס טאַקע די נאַכט:
מיט אַ פלישתימקע פֿאַרבֿראַכט,
דאָך, ווי קומט עס צו דעם טאַג,
ווען די פלישתים-זין איך שלאָג!!

9

שורק הייסט דאָס טיכל דאָ.
ס'איז צו דיר קיין גלייכן דאָ,
שענסטע שורקס טעכטערל!
הילכיק דיין געלעכטערל;
ס'שטיפֿן דינע אייגעלעך,
ווי צוויי שוואַרצע פֿייגעלעך.
אין די בעקלעך — גריבעלעך,
פֿאַר מיין קוש — צוויי שטיבעלעך.
שענער פֿון די אַרעמבענד

איז דיין ווייסער אַרעמבלענד,
 און די היפּמן טאַנציקע,
 און די האַר די גלאַנציקע,
 און דער נאַקן ראַזלעכער,
 און די הייסע נאַזלעכער
 מיטן אַטעם ברעניקן
 (פּול מיט ווידערשפעניקן) —
 קטורתדיק, גיחוחדיק
 מאַכן מיך אַנבוחדיק.
 דלילה, צאַרטע דלילה דו,
 קעגן דיר איך תּפּילה טו!
 רגעס וועלן ווילע זיין —
 כ'וועל דיין „קרבן-עולה“ זיין —

10

זאַגסט, איך האָב דיך אַפּגענאַרט,
 בעת כ'האַב דיך אַזוי גענאַרט.
 כ'האַב געזאַגט דיר, אַז מיין קראַפּט,
 ווען מען בינדט מיך, ווערט פֿאַרשלאַפּט?
 און צום סוף איז ניט אַזוי —
 ווי פֿאַרברענטע פֿלעכטלעך שטרוי
 זיינען זיך צעקראַכן שטריק.
 הער, מיין אויסגעחלומט גליק,
 פֿרוי פֿון אופֿירס העלפֿאַנדביין.
 ניט פֿאַרשטאַנען האַסט מיין מין,
 כ'האַב געזאַגט, מיין קראַפּט פֿאַרשווינדט,
 ווען מע כאַפּט מיך און מע בינדט,
 דאָך געמיינט כ'האַב ניט מיט שטריק,
 נאָר מיט פענטעס פֿונעם גליק.
 ווען דו פֿייערדיק מיך האַלדוסט,
 מיך אין דינע אַרעמס האַלטסט,
 ווען מיך בינדן דינע הענט,
 ווערט מיין גבורהשאַפּט פֿאַרלענדט.

וואס? דאס אלץ איז דיר נאך קארג?
האסט מיר, וואס איך בין צו שטארק —
ווילסט א שוואכניקן מיר זען?
מינע זיבן לאקן נעם
און פארפרעם זיי און פארקלעם
אינעם וועבשטול, אין די קעם.

11

דלילה, שטויב אויף מינע פֿים,
דלילה, מיט אן עקדישבים
אויף מיין פיאטע כ'קום צו דיר
און דעם ווייטיק איך ניט שפיר.
אויף צוויי פֿידלען שפילט מען ניט,
צוויי געפֿילן פֿילט מען ניט.
איין געפֿיל א מענטש נאָר פֿילט.
און ווען ס'הארץ איז אָנגעפֿילט
און פֿארשיפורט פֿריידיק־זים,
פֿילט מען ניט קיין עקדישבים.
דלילה, זיי אויף מיר ניט ביזן,
דלילה, כ'בעט, אויב ניט איך היים,
דלילה זיי צו מיר ניט שטרענג,
ווען צו דיר מיין בענקשאַפֿט כ'ברענג.
ברוגזסט זיך, וואָס נעכטן כ'האַב,
ליכט אַרויסגעשלעפט מיין קאַפּ
פֿונעם וועבשטול און די קעם.
כ'האַב דיין צאַרן באַלד געזען.
זאָגסט, איך האָב דיך אָפּגענאַרט.
דלילה, ביסט צו גוט און צאַרט,
דו זאָלסט קענען האַלטן פעם.
דלילה, כ'בין פֿון בעטן בלאַס;
דוכט זיך, אַז איך קני פֿאַר דיר,
דלילה, זיי ניט שלעכט צו מיר.
כ'האַב צעריסן היינט אַ לייב,

און א בער געטאָן א הייב,
 אז צערעוועט האָט ער זיך
 און אַנטלאָפֿן, ווי אָן זיך.
 כ'האַב צעטראָגן היינט א פּלויט
 און מיט קלאַץ זינעם געטייט
 איבער הונדערט פֿרעמדע לייט.
 פֿרעגסט, וואָס דאָס אזוינס באַטייט
 און פֿון וואַנען זיי און ווער?
 כ'זוייס ניט. ווי דער לייב און בער
 חיות זינען זיי פֿאַר מיר.
 דלילה, זיי ניט בייז אויף מיר!
 נאָך א לאַנגן טאָג פֿון קראַפֿט
 קעגן דיר איך שטיי פֿאַרשלאַפֿט
 און איך מאַן פֿון דיר א גלעט.
 דלילה, ס'איז אזוי שוין שפעט —
 יעדע רגע, וואָס פֿאַרגייט,
 רויבט פֿון מיר א שטיקל פֿרייד.
 דלילה, זיי ניט בייז אויף מיר;
 כ'זועל דעם סוד אַנטפלעקן דיר.
 אויב דיר דווקא גייט אין דעם,
 כ'זאל א שוואַכלינג זיין, איז נעם
 א שאַרף מעסער און גאַל אַפּ
 מיר די לאַקן פֿון מיין קאַפּ.

12

ליגט מיין קאַפּ ביי דיר אין שוים,
 און דאָס גליק איז אזוי גרויס.
 וואַרעם איז מיר, פֿריידיק ליכט,
 און דיין האַנט א גוטע שלייכט
 דורך די האַר מינע און גלעט.
 יעדער פֿינגער, דוכט זיך, רעדט
 צערמלווערטער אָן א שיעור.
 דלילה, ביסט שוין גוט צו מיר...

ס'איז דנין שוים אצינד א וויג.
 ווי אן עופעלע איך ליג
 און דנין היפֿט — זי וויגט און וויגט,
 אלע ווייטיקן דערשטיקט.
 רינפֿקייט יארן גייען אפ ;
 קינדיש ווערט מיין שווערער קאפ,
 און דאס גליק וואַקסט ריזיק אויס,
 ווען עס וויגט מיך אינן דנין שוים.
 אויף אן עקדיש היינט ארום
 כ'בין מיט שווערקייט פֿון מיין גוף,
 און ווער ווייסט, וואָס ט'זיין דער סוף ?
 וועט מיך אויסהיילן דער שלאָף ?
 האָס און ליבע... פֿרייד און פיין...
 קוש מיך, דלילה, ווען כ'שלאָף אינן !!

13

נעכטן האָב איך נאָך געזען,
 נאָך געזען, נאָר ניט דערזען,
 ווייל כ'בין נעכטן בלינד געווען,
 וועל איך אייביק שוין ניט זען.
 נעכטן — הערשער און א האַר,
 היינט — א שוואַכלינג און א נאַר.
 דלילה האָט מיך אויסגעלאַכט ;
 ס'זעט א טיגער אויך בני נאכט.
 נעכטן האָב איך נאָך געפֿילט ;
 האָס ט'מיט ליבע זיך געשפּילט.
 בלויז א רגע זיך פֿאַרקוקט,
 האָט די ליבע אים פֿאַרצוקט.
 שטאַמס דער גבורה — שאַנד און וויי,
 שטאַמס צוויי אויגן — וונדן צוויי,
 און א פליך אַנשטאַט די האַר,
 און א נאכט — אַנשטאַט קאַיאַר.
 נעכטן — שטאַרקער נאָך פֿון שטאַרק.

הינט — א יאך שוין אויפן קארק.
ווי א בשן-אקס איך גיי
און א חרפה-ראד איך דריי.

14

כ'קרניז אלץ אויס די זעלבע טריט
ארום ראד, וואס אין דער מיט.
פאר די פלישתים מאל איך מעל;
צווישן מילשטיינער מיין זעל.
כ'בין א לייב, וואס מ'זיך פארדרייט
אין דער פאלשער ליבעפרייד,
זיך פארפלאנטערט אין א נעץ,
און סע זעט זיך ניט דער קץ.
ס'האט קיין סוף מיין רונדער וועג;
ווי די נעכט אויך שווארץ די טעג,
ווייל געהערט כ'האב: „ביסט מיר ליב“,
הער איך איצט דעם שווערן סקריפ
פון דער אקס, וואס אין דער מיט
פונעם קרניז פון מינע טריט.

15

דריי זיך, דריי זיך, לאנגער שטאנג.
פריינד מיר בלייבן שוין אויף לאנג,
פון מיין פוח דו געניסט,
דאך מיין וועגפירער דו ביסט.
נאר זיך האלמנדיק אן דיר,
וואהין צו גיין איך שפיר.
כ'גיי פארויס. דאך דער פארויס
מיט אן אפנייג לאזט זיך אויס:
צו א מיטן, וואס ער ציט
צו זיך אלע מינע טריט.
דוכט זיך, פונקט אזוי געווען
איז עס איידער ס'איז געשען.

דלילהם פֿאַלשע האַנט — איר שטאַנג,
און מיין שטאַלצער גבֿורה-גאַנג
אַרום איר פֿאַרדרייט האַט זיך,
ביז געפֿאַנגען האַט זי מיך.
דריי זיך, דריי זיך, לאַנגער שטאַנג,
מאָך מיך שוואַך און מאָך מיך קראַנק.
כ׳בין אויך איצטער נאָך צו שטאַרק,
אויב ס׳קען אויסהאַלטן מיין קאַרק
אַט דעם יאָך פֿון אַזאַ גאַנג;
לעבעדיקער, לאַנגער שטאַנג!..

16

ווי איך זיך אָן איר דערמאָן,
צינדט אין מיר דאַס בלוט זיך אָן.
דלילה, דלילה, קום צו מיר;
אַ, ווי איך איצט בענק נאָך דיר!..
ווען דו קומסט עס איצט צו גיין
מיט דיין רייצנדיקן חן,
וואַלט איך צופֿאַלן צו דיר,
אַז עס וואַלט פֿון מיין באַריר
דיין פֿאַרפֿירערישער קאַפּ,
ווי אַ וויינטרייבל אַראָפּ.
כ׳וואַלט געגלעט אַזוי דיין היפֿט,
אַז ס׳וואַלט בלוט פֿון איר געטריפֿט.
דיך געצערטלט כ׳וואַלט אַזוי,
אַז ווי איינגעדאַרטער שטרוי
פּלאַצן וואַלטן הענט און פֿיס...
כ׳וואַלט געקושט דיך אַזוי זיס,
אַז די פֿולע דינע בריסט
וואַלטן ווערן דאַר און וויסט.
דאַן דיך וואַרפֿן פֿאַר די הינט,
ווי אַ פּלישתימקע פֿאַרדינט...
איך געווען בין פֿעלדזיק שטאַרק,

נאָר אויף רישעות תמיד קאָרג.
 כ'האַב געוווסט, אז בײַ אַ מאַן
 גוטע גבֿורה איז פֿאַראַן.
 ווילדע היות זײַנען בײַז!
 איצטער עפעס אַנדערס כ'ווייס:
 צו אַ חיה מוז מען גיין —
 ווילד און חיהש אויך אַליין;
 טייטנדיק זי, גרויזאַם זײַן,
 פֿרייד געניסן פֿון איר פֿיין.
 ניט פֿאַרשמאַנען כ'האַב עם דאָן.
 איך — דער גבֿר, דער שטאַרקער מאַן,
 האָב דער גוטסקייט זיך פֿאַרטרויט
 און די פלישתים נאָר געטייט.
 תמימות האָט מיך אויסגעלאַכט
 און לסוף צו דעם דערבראַכט,
 אז אַליין גאָר ניט געשפירט,
 האָב אַ ליבע איך פֿאַרפֿירט
 מיט אַ פלישתמישער צויג...
 וויין, מיין אויסגעשטאַכן אויג!..

17

פֿונעם טעמפּן שאַרף פֿון טריט
 שרײַט אַרויס מיין שווער געמיט,
 אין דער פֿינצטער, אין דער בלינד
 שלעפט זיך נאָך נאָך מיר מיין זינד,
 ווען איך רייד אַרײַן אין שטאַנג
 מיין צעווייטיקטן געדאַנק.
 פֿאַר די פלישתים פֿאַלט דאָרט מעל.
 זיי איז גוט, און זיי איז העל,
 און פֿאַר וואָס איז אַלץ געשען?
 ווייל ערשט בלינדערהייט דערזען
 האָב איך וואָס כ'האַב זען געדאַרפֿט
 ווען מיין אויג געווען איז שאַרף

און פֿארנומען האָט די פּראַכט
פֿונעם מאַג, וואָס קומט נאָך נאַכט.
ניט אין חלום ליגט די וואָר —
וואָר איז דײַטלעך, קלוג און קלאַר.
און די וואָר זאָגט, אז געפֿיל
מאָר ניט לאָזן זיך אין שפּיל
מיט אַזוינס, וואָס קעגן איר.
וואָר איז אַלץ; ס'געהערן איר
אויך דער חלום און דער טרוים.
פּונקט, ווי צו דעם שמאַס פֿון בוים
עס געהערט דער שיינער צווייט,
וואָס ער בלייבט, אַבער פֿאַרבלייבט.
איך, דער גיבור און דער העלד,
האַב די אויגן זיך פֿאַרשטעלט
פֿון דער וואָר און בין אַוועק
אויף אַ גליטשיק-פֿאַלשן וועג.
ווער ס'דערלאָזט, אז אויף זײַן גוף
זאָל אַ פֿרעמדע האַנט אַרוף,
יענער איז אַראָפּ פֿון שליאַך
און ער בלייבט שוין אייביק שוואַך.

18

גאָט אין הימל, ווייניק נאָך,
וואָס איך טראַג אַ פֿרעמדן יאָך?..
כ'מוז נאָך, ווינד איז מיר און וויי,
נאַריש מאַכן זיך פֿאַר זיי?
אַלע סְרָנִים: וועלן זײַן,
חוצפהדיק וועט שפּרודלען ווייזן
פֿאַר די טעמפע פּלישתים-זין.
איך וועל אַנקומען אַהין,
ווי אַן אויסגעלאַכטער נאַר,

---

1 פּלישתיםישע פּירשטן.

פֿריילעך מאַכן מיט מיין צער.
 כ'גיי אַהין לויט שונאם רוף,
 און מיין שווערער בלינדער גוף
 מ'מאַכן קונצן, זיין אַ לץ
 פֿאַר אַ גולמדיקן געץ.
 רוישיק וועט די חגא זיין —
 מילגרוימען און רויטער וויין
 ניט אַראָפּ וועלן פֿון טיש
 פֿאַרן פֿאַלשן גאַט פֿון פֿיש.
 „דג'ן“ הייסט דער פלישתים-געץ,
 וואָס ער שענקט די פֿיש דאָס פֿעטס.
 „שמשון“ — הייסט דער גרויסער נאַר,
 וואָס וועט שענקען פֿרייד זיין האַר...
 ניין, אַזוינס וועט ניט געשען!
 שמשון איז ניט בלויז געווען.
 שמשון וועט נאָך שמשון זיין;
 גבורה ווערן וועט פֿון פֿיין!
 שמשון טאַנצט ניט, ווי אַ באַק,
 פֿאַר די שונאים ביז פֿאַר טאַג!..
 שמשון, כאַטש ער איז פֿאַרשלאַפֿט,
 האַלט ער נאָך זיין לעצטע קראַפֿט!

19

יינגל, קריגסט בני מיר אַ פֿייל,
 מאַך מיך אַנטאַפּן דעם זייל!
 קריגסט אַ בויגן און אַ פֿייל;
 ווייז מיין האַנט דעם צווייטן זייל.
 אַט אַזוי... אַצינד איך שטיי
 צווישן שווערע זיילן צוויי,
 וואָס אויף זיי עס ליגט דער דאָך,
 און איך הער די טומאה-שפּראַך
 פֿונעם שיכורן געפֿריי
 דורך צעהוליעטן געשריי.

דוכט, איך הער דארט אויך איר שמים,
לאכט אזוי צעפעסטעט דין,
און מיין נאמען זי דערמאנט.
יא, ס'איז דלילה — כ'האב דערקאנט.
לאך דארט, לאך דארט, זונה דו,
וועסט ניט רויבן איצט מיין רו.
נאך א רגע, נאך א ווייל —
ס'האלט מיין יעדע האנט א זייל!
שמיל געלעכט האט אונדזער שטאם
פֿונעם מידבר ביז צום ים.
צו דער אָרנמלעכער מי
פֿלעגט מען אויפֿשטיין אין דער פֿרי,
און געזונגען און געלאכט
אין די ווינגערטנער בני נאכט.
אונדזער מי געווען איז פֿרייד,
אונדזער גליק האט אונדז געקליידט!
האט איר אונדזער פֿרייד באטויבט,
האט איר אונדזער גליק גערויבט,
האט איר אונדזער מי פֿארשוועכט,
האט איר אונדז געמאכט פֿאר קנעכט.
א, ווי ס'ברענט צו אייך מיין האם!
הער עס, עֶנֶת, ווייס עס, גַת,
ווייל מיין שינאה אייביק איז,
בין איך שוואַכערהייט א ריז;
ווען דער האם צום פֿינד איז גרויס,
לייזט פֿון אלע זינד ער אויס!
לאך דארט, לאך דארט, זונה, לאך!
שמשון, מיינסמו, איז איצט שוואַך?
ניין, ער איז אין גבורה רינג...

שמאָרב, מיין זעל, מיט זיי צו גלינג!
פֿאלט איין, זיילן מיטן דאך!..
פֿלישתים, איצטער איך שוין לאך!

יום-טוב איז אין מיין געמיט,
ווייל מיין טויט מיט זיך ציט מיט
טויזנטער פֿאַרהאַטמע פֿינד.
שמאַרק און גליקלעך בין איך היינט!..

מאַסקווע, סעפטעמבער-אַקטאָבער 1944

יפתח

ס'ברעכט אן אויף טאג.
ס'פארשמעקט מיט בראשית און באנניונג,
עס גארגלען פרייד די אויפגעוועקטע פייגל,
נאר אין מיין הארץ א דארן שמעקט,
און אין מיין מארך — א קנויל פון שחיטה-בילדער...
דער טאג פון אומגליק שפאנט
מיט שטיינערנעם רוצח-טראט,
און ס'ווערט מיר פֿינצטערער און פֿינצטערער,
וואס מער ס'ווערט ליכטיק!

שוין זעכציק נעכט...
שוין צוויי לבנות ציט, ווי כ'האב ניט צוגעטאן קיין אויג.
עס האבן זעכציק שווארצע אייביקייטן דורך מיין מארך געפויזעט,
און אלע טראכטענישן האבן זיך פֿארענדיקט
מיט א פֿארזיאושט ברעכן זיך די פֿינגער אויף מיין בראך...

גאטס א בעל-חוב,
האב ניט געקענט איך ווענדן זיך צו אים.
האב איך געזיפֿצט צום סתם,
בני ווינט און נאכט געבעטן גנאד,
צו יעדער שטראל און שמערנדל איך האב געטענהט.
נאר איטלעכער פֿון זיי האט מיר צוריקגעוונקען,
ווי ער מיר אויפגעווארפֿן וואלט: „דו ווייסט גאנץ גוט,
אז דו אליין דאס אומגליק האסט באשמעלט.
מיט אזא גרינג נעמיט האסט צוגעזאגט אזוינס,
אויף וואס אויך גאט אליין, מיר דוכט, פֿארטראכט זיך...“

די לעצטע נאכט!
אט קומט שוין אן דער טאג,
ווען זי צוריקקערן וועט פֿון די בערג,
אן אפגעזעגנטע פֿון אירע יונגע יארן.

ווי וועל איך אויסהאלטן איר איינגעהאלטן וויינגעמיט,
די טומלדיקע פרייד פֿון אירע הֶבֶרמעס,
וואָס פֿלייסן זיך מיט שמראַמען ליד און טאַנץ
איר ליידן-פֿלאַקער לעשן?

שוין זעכציק טעג איך גרייט זיך צו איר טויט,
שוין זעכציק נעכט איך זיין אָן שלאָף
און מיט אָן אומבאַהאַלפֿענעם געדאַנק
איך זוך אַ מיטל, ווי זי ראַטעווען צו קענען.
נאָר ס'איז אומזיסט!.. מיין וואָרט, וואָס איז געפֿאַלן
אין אַ שעה, ווען ס'דולט די גאווה,
איז נוקם זיך מיט ציין און נעגל פֿון אַ חיה-רעה,
מיין נדר, וואָס איז, פֿונקט ווי איך,
אַ פֿרוכט פֿון לייכטזיניקער פֿירונג,
קומט איינמאַנען ס'גולנישע געצאַלט.

באַלד וועט זי אַנקומען,
אין דער אַרומרינגלונג פֿון אירע פֿריינדינס.
ווי שטויב באַגלייט אַ קאַראַוואַן,
באַגלייטן וועט זיי יוגנטלעך געהילך.
איז וואָס פֿון דעם,
וואָס ס'מייען זיך די הֶבֶרמעס זי טרייסטן,
באַרוישן זי מיט שפּיל, געזאַנג און יונגפֿרויטעניץ?
אַז זי גאָר מיך זעט, מיך — איר טאַטן דעם רוצח, —
ווי ער, אין זײַן פֿאַרריסנקייט און גאַרונג גרויס צו ווערן,
באַשטעלט פֿאַר איר, זײַן איינציקער, אַ פֿריצײטיקן טויט.

אַ טײַער גילעד-לאַנד, פֿול גרינע פּאַשע-היגלען,
באַשפּרענקלטע מיט סטאַדעס פֿעטע קי און ציגן,
כ'האַב אויסגעוואַנדערט אַלע דיניע סטעזשקעס,
געבאַדן זיך אין ירמוך און אין יבוק,
געפּוסטעפּאַסעוועט, געראַכעוועט, געהוליעט,
און אינעם טומל רוישיקסטן זיך שלוהדיק געפֿילט.

נאָר ווען עס האָבן מײַנע גאווהדיקע ברידער
די שטאַלצע קעפּ הכנעהדיק פֿאַר מיר געבויגן,
געבעטן זיך, איך זאָל זיי ראַטעווען פֿון עמון,
און איך געוואָרן בין דער פֿירער, זיגער, שופֿט,
איז אַנשמאַט רו געקומען זינען-שפּאַלטנדיקער רוס...

ווי ליכטיק זעען אויס אַצינד מיר יענע יאַרן,
ווען איך אָן זאָרג האָב אומגעשלעפט זיך אויף די וועגן
און מיט אַ באַנדע דרייסטע הייסבלוזטיקע לומפן
געניצט דאָס מעסער נאָר אויף איינשרעקן און נעמען רויב.
צו איז דען מעגלעך, אַז מײַן יוגנט־פֿריינד — דאָס מעסער,
וואָס איז אַ מאַל געווען דער אַנשפּאַר פֿאַר מײַן לעבן,
זאָל איצט פֿאַרשניידן דעם מיך גליקלעך-מאַכנדיקן אַטעם,
אָן וועלכן ס'וועט מײַן לעבן זײַן אַ טויטס?..

איך האָב געזיגט. עס בענטשן זיך מיט מיר
די שווערליכדיקע גילעד-זין באַפֿרייטע.
עס הילכט נאָך אין דער לופֿט
דאָס ברויזיקע „יחי“-געשריי,
פֿון די, וואָס האָבן מיך באַגעגנט.
נאָר זייער אומגעצוימטע שפּאַלנדיקע שימחה,
וואָס האָט פֿאַרמאַגט די רוישיקייט פֿון אַן עליית-רגל,
געוואָרן איז צעריוסן פֿונעם קלאַנג פֿון צימבל־פֿינקל,
וואָס אין דער האַנט פֿון מײַן פֿאַרגעטערטער,
דאָך מיטן אומזיניקסטן טויט פֿאַרקנסטער בת־יחידה...

כ'טראַכט איבער נאָך אַ מאַל
און ווידער פֿון דאָס נײַ כ'טראַכט איבער,
איך מיש און מיש מײַן אויך אַזוי זיך מישנדיקן זינען,
אַט — איך צעברעך אין מײַן געדאַנק דעם חלף
און אַט — איך, קרעכצנדיק אים ווידער שלײַפֿן...
ניין-ניין, ניטאָ און ס'קען ניט זײַן קיין אויסוועג
פֿאַר יענעם, וואָס זײַן וואָרט

שטופט אים אין האנט אריין א מעסער.
עס מוז אונטערגעבן זיך געפיל און ווילן,
עס מוז דער קרבן לייגן זיך אויפן מזבח,
און בלינדער צוואַגער מוז זיין א בלינדער פֿאלגער פֿון זיין וואַרט...

כ'האב אין מיין לעבן שוין געהאט אי ביטערנראַז, אי לאַקרעץ!
כ'האב אויסגעהאַלטן גרינגשעצונג, פֿאַראַכטונג, שינאה,
כ'האב צוגעזען, ווי מינע פֿרוערדיקע פֿינד
געפלעפֿט זיינען פֿון מיין נצחון,
און נאָך מיין אימפעטיק דערגרייכן העכסטע הייכן
כ'האב פֿלוצעם זיך דערזען, איך בין אין תהום.
איך האָב אַ האַרץ, וואָס איז שוין זעכציק טעג קיין האַרץ ניט,
איך האָב אַ זיג, וואָס איז אַ זיג איבער מיין גליק,
איך האָב געדאַנקען, ווי די עקדישן פֿול גיפֿט,
און, ווי די עקדישן, זיי זיך אַליין דערשטעכן...

עס ענדיקט זיך דער זעכציקסטער מעת-לעת.
נאָך הינט באַווייזן וועט דאָס מזל מיר זיין רוקן.
אַ העלף מיר, גאַט, אין אַט דער שעה פֿון שווערסטע ליידן!
איך בעט דיך: העלף,
נאָר כ'ווייס אַליין ניט וואָס איך בעט דיך —
צי וויל איך, זאַלסט מיר העלפֿן קוילענען מיין קינד,
צי כ'וויל, זאַלסט מיר פֿאַרראַטן דיך —
מיין וואַרט ניט האַלטן...

כ'האָב אַ געפֿיל,
אַז ווי נאָר ס'וועט אַ פֿלייץ טאָן
אויפֿן חלפֿס קלינג איר בלוט,
וועט ווערן אַפּגעהאַקט די צייט,
פֿאַרגליווערט ווערן וועט די וועלט,
און איך וועל בלייבן גלאַצן
ווי אַרינגעפֿרוירן אין אַ רויטער בענקשאַפֿט.
ניט זיין עס וועט קיין יפֿתּח מער,

ס'וועט זיין אן אומגליקלעכער גרויער שטיין,
וואָס, ווי לומס ווייב,
וועט שטיין נאָר אויף צו וואַרענען און שרעקן...

עס האָט מיך אָפגענאַרט די שיין פֿון מיין נצחון —
א בליץ, א בליץ געמאַן און מיך געלאָזן אין דער פֿינצמער.
ניטאָ קיין זיג מער, ס'איז פֿאַראַן נאָר ווייטיק.
ניטאָ קיין אויסוועג מער,
פֿאַראַן נאָר וואַקלעניש, פֿאַרזינדיקטקייט און בראַך...

באַלד וועט זי אַנקומען אוועקשטעלן איר לעבן קעגן מיין געוויסן,
און איך דערלאָזן וועל, עס זאל מיין צופֿעליק געגעבן וואַרט
פֿאַרנוואַלדיקן מיין אָפגענאַרטן ווילן.
איך — דער בן-זונה און דער פֿירער פֿון אַ באַנדע —
פֿאַרגלומט האָב זיך אַ רעטער און געוועלטיקער צו ווערן,
און ווי דער גרויסער אורפֿאַטער אברהם,
מיין קינד דאָס איינציקע אַ גאָב פֿאַר גאָט איך ברענג.
נאָר ווי דעם נישטיקן, וואָס טראַכט, ער איז אַ גדול!
עס וועט ניט איבערחזרן זיך מער דער נס פֿון דער עקדה.
ניט קומען וועט אַ מלאַך אָפּשמויסן מיין חלף,
ניט אונטעררוקן אַ באַראַן אַנשטאַט מיין בתי-יחידה.
ווי פֿאַלט עס מיר גאָר איין צו טראַכטן וועגן זיך
ווי וועגן אונדזער שטאַמפֿאַטער, דעם צדיק?
ווי קאָן גאָר זיין אַ רייד וועגן פֿאַרגלייכן אונדזערע עקדות?
אַז אים, דעם גלייביקן, האָט גאָט געשטעלט פֿאַר אַ נסיון,
און איך, דער זינדיקער, געמאַכט האָב אַן אַרויסרוף גאָט...

ווילנע, דעצעמבער 1969

ע ל י

ניט געדארפֿט עם וואַגן,
ניט געטאַרט דערלאַזן,
מע זאָל אויפֿן שלאַכטפֿעלד
מיטנעמען גאַטס אַרן.

וויינען אַלע גלידער
אינעם לייב פֿון זקן,
און די בלינדע אויגן
זיינען זיי מקנא...

אַכט און ניינציק יאָרן
אַפגעלעכט האָט עלי.
פֿערציק יאָר געדוכנט,
פֿערציק יאָר געמישפֿט.

איצט ער זיצט אַ זקן
בני אַ פוסטן מיקדש ;
גאַט איז אויפֿן שלאַכטפֿעלד,
שכינה אין געפֿאַר איז.

טרערט דאָס האַרץ בני עלין,
ברוען די געדאַנקען,
אומזעיקע אויגן —
פֿול מיט שווערע בילדער :

פֿערציק יאָר געמישפֿט,
פֿערציק יאָר געדוכנט,
פֿערציק יאָר געכאַוועט
יורשים פֿאַר זיין פֿהונה.

זונפֿאַרגאַנג אין שילה.
עלי זיצט בניס טויער,
ניט ער זעט די שקיעה,
ניט ער הערט די פֿייגל.

פֿערציק יאָר אַ פֿוהן,
פֿערציק יאָר אַ שופֿט,
און ער זיצט בניס טויער —
עלי און אויס עלי...

ערגעץ לעבן אַפֿק,
אינעם לאַנד אפֿרים,
פֿלאַקערט אַ מלחמה
מיט די הינט — די פֿלישתים.

און די זין פֿון שילה,
קצפה, גִבֵּע, רָמָה
שניידן מיט די שווערדן,
פֿאַלן אויף די שפּיזן.

ניט נאָר שילהס מענער
שלאַגן זיך אין אַפֿק.
מיט די זין פֿון שילה
קעמפֿט דאָרט אויך גאַטס אַרן.

זיצט דער אַלטער עלי
בניס געצעלט פֿון שְׂדֵי.
אַ דער אוהל-מועד,²
ווי זיין האַרץ איז לידיק !

אלט איז ער געוואָרן,
היטנדיק גאַטס אַרֹן.
פֿאַרכטיק און מיט ליבשאַפֿט
איז געווען זײַן דינען.

פֿינצטערע הולטייעם
ווילדעווען אין מיקדש
אין אַ פֿיור טומאה
זינקען חֶפְנִי, פינחס.

באַלד וועט ער שוין מוזן
גאַטס געצעלט פֿאַרלאָזן,
און די יורשים זײַנע —
וויי צו זײַנע יאַרן!

מעגלעך ער דערוויסט זיך
נײַע זינד-המצאות
פֿון די זינדלעך זײַנע
לעבן גאַטס מזבח.

ס'איז געווען אַ פינחס,¹
וואָס געטייט האָט זימרי,²
זײַן זון — פינחס הייסט ער,
און אַ זימרי איז ער...

פֿערציק יאַר אַ שופֿט,
פֿערציק יאַר אַ כּוהן,
פֿערציק יאַר געהייליקט
שילהם גרויסן נאַמען.

און זײַן ערשמלינג — חֶפְנִי,
וואָס באַטייט אַ הויפֿן,
כּרענגט אים, אַנשמאַט נחת,
פֿולע הויפֿנס ווייטיק...

און נאָך בײַ זײַן לעבן
ווערט עס אַליץ פֿאַרברודיקט,
און די שענדערס זײַנען,
וויי אים, זײַנע בנים.

פֿערציק יאַר אַ כּוהן,
פֿערציק יאַר אַ שופֿט,
פֿערציק יאַר דער ערשמער
אינעם הויז ישׂראל,

דער מנוול חֶפְנִי
און דער מופֿקר פינחס
טרייפֿסטע זינד באַגײען
אונטערן גר-תּמיד...

און ער ט'אויפֿגעכאַוועט,
וויי צום טאַטן, בנים —
אויסוואַרפֿן, וואָס שענדן
אלע צען געכאַטן.

ניט נאָר שֶׁכַּר³ טרינקט מען,
יין-נכֶּם⁴ זויפֿט מען,
מיט די פֿים מע טראַמפֿלט
אויף די ווירעכפֿאַנען...

קומט א מענטש צום אוהל
מקריב זיין זיין קרבן,
פֿאלן צו די בנים,
ווי נֶלֶה-שינדערס.

און זיי וויצלען זיך נאָך :
„גאַנצאַפּער“ : מע רופֿט עס,
ווייל ס'געהער אין גאַנצן
צו אונדזערע מאַגנס"...

מיט פֿאַרוויפֿטע בליקן,
מאַרקיונגישע תנועות
שטורכען זיי און מאַנען
אויסגעטראַכטן מעשר.⁸

וויי צום מיקדש-שילה,
וואָס אין אים פֿאַרלויפֿט זיך :
אַנגעשטאַפּט די בייכער
מיט דער שכינהם חלק,

ווי חזירים-הענדלערס
שלעפֿן זיי דעם קרבן,
דרייען אים די הערנער,
בריקען און כיכיקען...

זשלאַקעט מען פֿון פֿאַנען
ווינען פֿון קפֿריסין,
און מען לויפֿט צום טויער
צו די שלאַנקע מוידן,

און ווען ס'קאַכט דער קעסל
מיטן פֿלייש פֿון ווידער,
איז שוין גאַר אַ לעבן
פֿאַר די וויסטע אומלייט :

צו די ריינע בתולות --
אומבאַרירטע טעכטער,
וואָס דעם צוגאַנג היטן
צו דעם אוהל-מועד.

מיט אַ ריזן-גאַפל
לויפֿט צום טאַפּ צו חפֿני,
פינחס הייבט אים אונטער,
פֿיפֿנדיק אַ וויינליד,

וויי צום מישפֿן-שילה :
ביידע עלים בנים
ליגן מיט די קדושות,
מאַכן פֿון זיי קדושות...⁹

און מען האַקט אַרײַנעט
אינעם פֿלייש דעם גאַפל.
סאַמע ברוסט און פֿלאַנקען
כאַפֿן זיי און פֿרעסן,

גרויסער גאַט פֿון סיני,
ווי איז דאָ דער אומגליק ?
מוז דען אַ משפּחה
דווקא קאַליע ווערן ?

איז עס דען א חיוב,
אז א שמאם געזונטער
מיט דער צייט זאל ווערן
ביזן ביין פֿאַראיימערט?

אדער איז עס עלים —
טאקע עלים בלומשולד?
נישטיק זיינען גדולים,
וואס געבוירן נישטן.

ס'ענטפֿערן פֿיר דורות
פֿאַר די זינד פֿון טאטעס.
אבער אויך די טאטעס
ענטפֿערן פֿאַר קינדער.

ווי קען עס געמאלט זיין,
פֿון אהרונס זיימען
און פֿון עלים לענדן
טמאים זאלן אויפֿגיין?

ווי האָט עס געטראָפֿן,
אז אין סאַמע שילה,
אונטערן פֿרוכת
זאל נבֿלָה הויזן?

עלי, בלינדער עלי —
היינטיקער אהרון,
ווערעמדיק געוואָרן
איז דיין שמאם דער ריינער.

שׂרים העכסטער דינער,
שילהם שענסטער צעדער
לאַזט נאָך זיך א נאַכווקס —
גיפֿטיקע צוויי פֿלאַנצן!

אומגליקלעכער עלי, —
פוהן, שופֿט, טאטע,
אויסגעשפּילטער פֿידל
און פֿאַרהילכטער ניגון,

ס'לאַנגע אויבנאַן-זיין
קראַנק געמאַכט דיין הויז האָט.
מוז צעשמעטערט ווערן
שמאם וואָס איז פֿאַרקריפֿלט! ...

*

פֿונעם רויטן שלאַכטפֿעלד
לויפֿט אַ בשׁורה-ברענגער
און זיין שווייס שוין טראָפֿנט
אויפֿן זאַמד פֿון שילה.

„דו, מיין האַר, ביסט עלי?
כֿקום צו דיר פֿון אַפֿק.
ס'איז מיין צונג באלאַסטיקט
מיט דער ערגסטער בשׁורה:

גרויס איז די מפֿלה —
דרייסיק טויזנט טויטע!
און אויך חפֿני, פינחס
ליגן אן אן אַטעם.

זונפאָרגאַנג אין שילה.
עלי ליגט ביים טויער —
דאָס געניק צעבראַכן...

זונפאָרגאַנג אין שילה.
הויזפאָרגאַנג פֿון עלי!

און גאַטס אַרון, עלי,
האַט דער פֿינד געפֿאַנגען...
עלי!

עלי!
עלי!!.."

ווילנע, מאַרץ 1967

אַנמעריקונגען:

- 1 שדי — איינער פון גאַטס נעמען.
- 2 אוהל-מועד — מישפּן — צייטווייליקער מיקדש אין, אַ ספעציעלן גרויסן געצעלט.
- 3 פינחס, זימרי — אין מיטבר האָט פינחס מיט אַ שפּיז דערשטאַכן זימרין בשעת יענער האָט געזינדיקט מיט אַ טאַכטער פון די פּינדלעכע מדינים.
- 4 שכר — אַ יוירנדיק באַרוישנדיק געטראַנק פון תּבואה אַדער פירות.
- 5 יין-נסך — וויין פון געצנדינער און וויין, וואָס מען ברענגט אַ קרבן פֿאַר געצן.
- 6 מעשר — אַ צענטחלק, וואָס מען פלעגט געבן דעם שבט לוי.
- 7 גאַנצאַפער (קרבי-עולה) — אַ קרבן, וואָס האָט געדאַרפט פֿאַרברענט ווערן אויפן מזבח אינגאַנצן. דער כּהן האָט געמעגט צונעמען נאָר די פעל.
- 8 קדשות — פּרויען, וואָס זיינען געווען באַשטימט פֿאַר אַרגיעס אין קולט פון בעל און עשתורת.

ש א ו ל

אַ ר י נ פ י ר

נאָך טעג פון גרויסקייט, מלכות און פון פרייד
עס קומט א ציט ווען, ווי א שייד,

עס טוען זיך אראפ פון דיר צופרידנקייט און גליק,
און ס'נעמט הצלחה גליטשן זיך צוריק,

און שלעפט אראפ מיט זיך אין תהום
ניט בלויז דיין נאָמען און דיין טראַן,

נאָר אויך דיין גאַנצקייט, קלאַרן זינען, רו,
און דו אליין ווערסט דעמאָלט : דו, ניט-דו...

עס היילן ניט חרטה און דער צער,
ווען ס'ווערט דיין אומגליק איבער דיר דער האַר.

האַסטו דעם פלל פון אונדזער ערד פאַרשעמט,
איז דיר די רו אויף אייביק פרעמד.

שאַול :

איך בין נאָך הויך.

נאָך העכער אלץ פון גאַנצן פאַלק עס זענען מיניע אַקסלען,
און ס'איז מיין אַנטוועכץ נאָך אלץ דאָס ריכטמע אינעם לאַנד.
דאָך אזוי הויך כ'בין אין מיין יוגנט אויסגעוואַקסן,
און איצט וואַקסט נאָר דער רים אין מיין פאַרשטאַנד...

די אייזעלעך האָט מען פון לאַנג, פון לאַנג שוין אָפגעפונען.
געפונען זיי מען האָט אָבער אָן מיר.
פון מינע הענט איז גיך דאָס גליק אַרויסגערוינען,
און איצטער נאָר זײַן ווידער-טעם איך שפיר.

איך זײַן. מיין שפּיז אין האַנט אַ גרייטע איז צו שמעכן,
נאָר ווען איך וואַרף זי, טרעפט זי, ניט וווּ מען באַדאַרף.
און כּוֹזײַם רק ניט, צי דודס האַרף געקומען איז מיין שפּיז
פאַרשוועקן,
צי גאָר מיין שפּיז פאַרשוועכט די קלאַנגען פון זײַן האַרף ?

איך פּיל, ווי טונקעלער און טונקעלער עם ווערט מיין נאַמען
און ווי מיין קיניגרייך פאַרלירט פון טאַג צו טאַג זײַן רום.
איך שמאַס טאַקע פון קלענסטן שבט — פון בנימין,
דערפאַר אָבער דאָך אויך — פון יעקבס ליבסטן זון...

איך זײַן. מיין שפּיז אין האַנט אַ גרייטע איז צו שמעכן.
עם איז ראש-חודש היינט, נאָר פינצטער איז מיין יום-טובדיקער טיש.
מיט וואָס, איך פרעג דיך, גאָט, איז בעסער יִשׂי פון בית-לחם ?
מיט וואָס איז גרעסער ער פון טאַטן מינעם — קיש ?

אומשאַול :

מיט וואָס ? מיט גאַרנישט, גאַרנישט, גאַרנישט !
ניט גרעסער ! קלענער איז ער נאָך.
און אויב אַ צווייפל איצט מיין אומרויקע וואָר מישט,
קומט ישים זון געדײַען אויף מיין בראַך.

מיך פאַר אַ מלך האָט געזאַלכט דער זעער ;
אזא באַשיידענעם גענומען מיך פון הינטער שאַף און רינד,

און איצטער ישים זון, איך זע : ער
קומט ניט, ווי איך א מאל, א שטיל באשיידן קינד.

ער קומט, דאס יינגל מיט די רויטע בעקלעך,
מיט חוצפה פון אן אלטן מאן...
אין ווארפן זשוירשטיינדלעך פון שלידער-שמעקלעך
איז איידלמוט נאך ניט פאראן !

דערשמעכן אים — דאס נעבעכדיקע הינטל פון יהודה,
וואס בניסט שוין פאר עס האט נאך ציין !
און זאלן אלע טאקע וויסן, ווי דא
עס איז דער מלך, הינטער וועלכן מען מוז גיין ! ...

שאול :

איך האב די שפיו מיט שארפסטן האס אין אים געשליידערט,
האט זי פארקערעוועט זיך אן א זיט און האט פארפעלט.
מיין פינג אנטלאפן איז — פון דער באצאלונג זיך דערווייטערט,
און ס'וועלן פון אים דורות פון געזאלבטע קומען אויף דער וועלט.

מיין ארעם האט געגרייזט. די שפיו האט ניט אין ציל געמראפן.
נאר ניט אין האנט און ניט אין שפיו כ'געפין די שולד.
די שולד זי שטעקט אין דער פארוועלקטקייט פון מיין האפן,
אין דער צעריסנקייט פון מיין געפייניקטער געדולד.

איך פיל צו גוט דעם גורל-קלאפ, וואס איז באשערט מיר,
איך זע צו קלאר די שווארצקייט פונעם קומענדיקן טאג.
איך ווייס דאס ארט, וואס אין מיין פאלק געהערט מיר,
די שאנד, דורך וועלכער איך מיין אומגליקלעכע שינאה טראג.

ווען כ'זיץ מיט זיך — מיט זיך אליין און כ'טראכט וועגן מיין גורל,
אין שעהען, ווען איך בין פון קינאה-ווייטיקן באפרייט,
כ'ווייס דעמאלט קלאר, אז ניט פאר דעם בין איך געבוירן,
פאר וואס מען זאלכט אין אונדזער צייט.

ניט בלויז אַ מלך, נאָר אַפילו אויך דער נביא,
וואָס פון זײַן ליפּ עס קוואַלט דאָס הייליקע גאָטס וואָרט,
בשעת ער גייט בראש פון פאלק, איז ער אַכזריותדיק, און — אַ, ווי
ער מיט זײַן האַנט דער הייליקער קען טייטן אויף אַן אַרט!

אזוי געטאָן האָט שמואל מיט אַנגן,
ווען ער צעשפאַלטן האָט אים, ווי אַ שניטל האַלץ.
און ווער וועט דען אויף שמואל'ן דערוועגן זיך צו זאָגן,
ער האָט געטייט ניט הייליק און ניט שטאַלץ? ...

אומשאַול :

ניין, טייטן איז ניט הייליק! ניין, ניט הייליק! ...
אין טויט דעם הייליקסטן איז אויך פאַראַן אַ שאַטן פון אַ מאַרד.
און אויב געמוזט כ'האַב אויסראַטן עַמלֶקס בייזן חלק,
האַב איך דאָס ביסל אומשולדיקע טייטן ניט געטאַרט.

איר פרעגט, פאַר וואָס געבראַכט אַ לעבעדיקן כ'האַב אַנגן?
פאַר וואָס? — ווייל אַ געפאַנגענער איז ניט אַנג ער מער.
איך פרעג! און זאַל, ווער ס'האַט אַ האַרץ נאָך, פרווון זאָגן,
אַז ס'איז ניט איבעריק אַן איבעריקע טרער!

צי דען זשע פאַסט עס פאַרן פאַלק, וואָס פירט גאָטס אַרונ -
דעם פאַלק, געטרײַען קנעכט פון גאָט-צבאות,
עס זאַל זײַן מלך לאָזן פירן זיך פון צאַרן,
און וווּ ער גייט, זאַל בלוט אים גיין פאַרויס? ...

שאל :

ס'האט קיינער ניט געהייסן בלוט אומזיסט פארגיסן!
דאס בלוט איז הייליק — ס'איז די פליסיקע געשמאלט פון גאט.
ניט שווערדנפאך, ניט שפיוזנוואַרף און ניט אַ פּיילן-שיסן
דארף זיין דער אַפקלאַנג פון אַ מלכס טראַט.

דעם מלכס טראַט דארף טראַגן גוטס און ליבע ;
עס דארף זיין גאנג פארשפרייטן שלום אויף דער ערד.
דאך אלץ, וואָס ווערן קען פאר ווידערשפעניקונג אַ סיבה,
באדארף ער אויסשניידן מיט אומרחמנותדיקסטער שווערד.

ס'האט גאט געזאָגט, און ס'איז גאָטס וואַרט דער כלל פון אונדזערע
גערעכטע בלוטן :
„עמלק האָט געשמעלט זיך דיר אין וועג, געדענק וואָס ער האָט דיר
געטאָן!“

פאראַן אַ צייט, ווען נאָר דאָס בייז קען אַנגעווענדט ווערן צום גוטן,
פאראַן אַ צייט, ווען נאָר די שווערד דארף טאָן.

אַזאַ צייט איז ווייטיקדיק, הגם זי אַ געבאָט איז.
אין אַזאַ צייט מען טאָר ניט אויף צוויי שוועלן שטיין.
פל-זמן דאָס שלעכטס איז נאָך ניט אויסגעראַטן,
איז יעדע גוטהאַרציקייט בייז אַליין.

ווער ס'וויל די וועלט פון נידערטרעכטיקייט באַפרייען,
דער מוז דעם אמת ביטערן פארשטיין :
דערווייל איז גילטיק „עין תחת עין“,
דערווייל איז יושרדיק „שן תחת שן“...

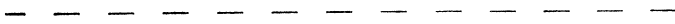
אומשאל :

היט אַפּ מיך, גאָט, פון דינע מוזגעכאַטן,
פון דינע אמתן, צום לעבן צוגעפאַסט !

אין זייער נאמען ווערט דיין הייליקייט געטראָגן,
אין זייער נוציקייט דאָס ביז ליגט אינגעפאָסט.

איך האָס אים, איך פאַראַכט דעם מוצלחדיקן, מוטיקן בן-ישי,
וואָס פירט פון אָנהייב ביזן סוף דורך זיין באַגער.
ער קומט דעם אייל פון קאַפּ מינעם פאַרווישן,
פּדי געזאַלכט זאָל ווערן ער.

ניין, נידערטרעכטיקער, מיין שפּיז איז נאָך אַ שאַרפּע.
איך בין נאָך ניט צעדריקט געוואָרן פון מיין פּיין.
וואָס ברינצלסטו, אַ פּרעכער, אויף דער האַרפּע ?
נאָ ! ... זאָל מיין שפּיז אין האַרצן דיר אַריין ! ...

פאַרפּעלט ? אַ, גאָט, ער ווידער איז אַנטלאָפּן ? ...
די שפּיז, זי שטעקט ביז צו איר העלפט אין וואַנט ...
פאַרשאַלטן זאָל איך ווערן, וואָס מיין האַפּן
פּסדער אָפּגענאַרט ווערט פון דער קרומקייט פון מיין האַנט !

איך וועל מיין לאַנד פון עק ביז עק דורכשפּאַנען
און נאַכיאַגן דעם חוצפהדיקן יונג.
איך וועל ניט רוען און ניט לאַגערן ביז וואַנען
מיין שפּיז וועט אויף די ריפּן זינען טאָן אַ קלונג,

און בלוט וועט נעמען שפּאַרן, שפּרודלען, קוואַלן
און אַפּלעשן מיין אָפּגענאַרטע דאַרשטנדיקע שפּיז.
פון מיין האַנט וועסטו, הינטישער בן-ישי, פּאַלן,
פּל-זמן נאָך די מלוכה מינען איז !

איך בין א גוטער, מיינסטו? כ'בין א גוטער, כ'וועל ניט שמעכן,
און בלומט איז טאקע מיר אזוי-א פרעמד?
ניין, ס'וועט ניט אויפשנינען דער שטערן פון בית-לחם,
פדי בנימין ווערן זאל פארשעמט!

איך וועל דיר, ווידערשפעניקער און גרינג-געשעצטער, כאפן.
דיין לעבן ווערן וועט מיין שענסטער קיניגלעכער רויב.
דיין בלומט וועל איך אין מינע זילבערקרוגן צאפן,
און ס'וועט דיין אינגעווייד זיך וואלגערן אין שטויב! ...

שאול :

ניין, צארן קען ניט, קען ניט קילן ווונדן,
די קינאה און באליידיקטקייט פארמאגן קיין מאל ניט קיין
קלארן זין.

און כאטש מיין רום ווערט צוליב דודן פארשוונדן,
די שולד אין זיך, און ניט אין אים כ'געפין.

זינל, ווען ניט ער, אן אנדערער וואלט זיך געפונען.
די שולד שטעקט ניט אין אים, נאר אין מיין שוואכן מוט.
אויב ס'איז דער אייל פון קאפ מינעם אראפגערוגען,
וועט מיר ניט העלפן, וואס ס'וועט רינען דודס בלומט.

איך וועל אלץ איינס דער מלך ניט פארבלייבן.
מיין הערשאפט וועט, ווי עלי, ברעכן איר געניק.
עס מוז צעריבן ווערן דער, וואס האט קיין מוט ניט צו צערייבן
דעם שונא, וואס פארמעסט זיך אויף זיין גליק.

אומשאול :

נו, בין איך ניט קיין הערשער, ניט קיין פאסטער,
אבער א מענטשלעך און גוט הארץ פארמאג איך דאך.

פאר וואָס זשע פאר מײַן מענטשלעכקייט מען האַסט מיך ?
פאר וואָס מוז אזוי גרויליק זײַן מײַן בראַך ?

פאר וואָס מוז איך אַוועק פון דער מלוכה
ניט ווי אַן אַנגעזעענער בכבודיקער מאַן ?
פאר וואָס טראַגן זיך אום איבער ישראל שפּרוכן,
אַז ס'איז אַ בעסערער פון מיר פאַראַן ?

איך פרעג, איך פרעג, און זאָל מען מיר מײַן חטא דערציילן !
צי דען אַ מענטשלעך האַרץ פאַרמאַגן איז אַ זינד ?
פאר וואָס קומט מיר אַראָפּווישן פון קאַפּ די איילן
און זיי אַרויפּטאַן אויף אַ חוצפהדיקן קינד ?

שאַול :

פאר וואָס ? ווייל איך בין ווערט. פאַרדינט האָב איך די חרפה.
ווער ס'איז ניט פעיק צו פאַראַכטן, זיך אַליין פאַראַכט.
דערפאַר מיך מאַטערן יסורים האַרבע,
דערפאַר דער מיטן טאַג פאר מיר איז האַלבע נאַכט.

וואָס קומט אַרויס דערפון, וואָס כ'האַב געהאַט רחמנות אויף אַגגן
וואָס קומט אַרויס דערפון, וואָס כ'האַב געמיינט, מײַן האַרץ איז גוט,
אויב שפּעטער צוליב דעם — פון בייזן גײַסט געטראַגן —
אַ גליק פאר מיר ווערט צו פאַרגיסן דודס בלוט ?

ווער ס'האַט דעם פּלל פון אונדזער וועלט געמיטן,
ווער ס'מיינט, אַז מוזן מענטשלעכע אים זענען פרעמד,
דער ווערט אויף אונדזער ערד פאַרמיאוסט, און לסוף — פאַרשניטן
מיט גײַסט צעריסענעם, פון אַלעמען פאַרשעמט...

ווילנע, יולי 1945

די פיראַמידע-בויערס

ס'גייט אַ רעגן.
ס'ערשמע מאַל נאָך זיבן לאַנגע יאָר אַ רעגן,
ס'ערשמע מאַל: אַ הימל אָן איין שמערן.
אויפֿן נאַסן, גרייפלדיקן זאַמד מיר ליגן,
האַלטן אויפֿגעריסן ברייט די זשעדנע מיילער,
זאַל דאָס ווונדערלעכע הימל-וואַסער
גלייך פֿון וואַלקן אין די גאַנגלען אונדז אַרײַן...

שמראַמענדיקער, פֿלייצנדיקער רעגן —
גליק, וואָס איז פֿאַר אַלעמען און יעדן!
איינציקער גענוס, וואָס קיינער קען ניט רויבן;
אונדז געהערט ער, פֿונקט אזוי ווי פרעהן,
ווי אַ גרויסע לאַטאַסבלום עס בלייבט דאָס האַרץ...
פלאַגט אַבער און פֿיניקט דער זפרון,
נאַנט און לאַזט ניט רוען די דערמאַנונג:
ערגעץ ווייט אין ברויענדיקע זאַמדן
שטייען ליימענע צעפלאַצטע היימען
און אין זיי פֿאַרלאַזטע, אומגליקלעכע לעבנס
בענקען, שמאַכטן, גייען אויס, ווי מיר...

עס האָט דער, וואָס אינעם הויז דעם גרויסן*,
אונדז אַרויסגעריסן פֿון די נעכעכדיקע בנידלעך,
און באַפֿוילן אויסטריפֿן אונדזערע לעבנס,
עס זאַל אים זײַן וווּיל אויף יענער וועלט...
פֿונעם זונאוּפֿגאַנג ביז שמערן-אויפֿגלאַנג
פֿרייבן מיר און ווייקן זיך אין שווייסן,
שלעפֿן דורכן מידבר גאַנצע פֿעלדזן,
וואַלגערן אַרויף אויף העכסטע הייכן
בראַכשטיינער אין פרעהס אייביקן געצעלט...

* „פרעה“ באַטייט „דאָס גרויסע הויז“, ד.ה., „דער, וואָס לעבט אין גרויסן הויז“.

ער, וואָס וווינט אין גרויסן הויז,
וואָס געניסט די גרעסטע פֿרייד,
קען ניט דעם געדאַנק דערלאָזן,
אַז דאָס אַלצדינג מוז אַוועק...
אייביק, וויל ער, זאָל עס האַלטן!
ער באַזיצן מוז זײַן גרויסקייט
ניט נאָר איצט, אויך נאָך זײַן שטאַרבן!
דער, וואָס האָט דאָס גליק געפאַקט שוין,
לאַזט עס ניט פֿון האַנט אַרויס...

דרייַ מאָל גרעסער, צען מאָל העכער
פֿון זײַן גרויסן הויז אין מעמפֿים
דאַרף זײַן יענע-וועלט-שלאָס זײַן.
שווער און ווערדיק, שטרענג און מאַכטיק,
פֿעסט און אייביק, ווי אַ שטיינבאַרג,
אַן שום טיר און אַן שום פֿענצטער,
ניט דערגרייכלעך פֿאַר קיין בריאה,
אַפגעשלאָסן, אַפגעזונדערט
זאָל דאָרט הויזן, זאָל דאָרט רוען
פרעה — מלך, פרעה — גאָט...

וויי, ווי גרויס,
ווי ריזיק אונדזער צאָל איז!
אויף די אַקסלען און געניקן רײַטן פֿעלדון,
קני זיך בייגן, רוקנס ברעכן אײַן זיך,
ס'טריפֿט דאָס לעבן — טריפֿט און רינט ניט אויס...
וויי, ווי גרויס,
ווי ריזיק אונדזער צאָל איז,
און פֿאַר יעדערן פֿאַראַן איז אַ שטיק אומגליק.
ווי פּאַפּירוסן — פֿאַרקוואַרט אונדזערע ליבער,
אין די גלידער — רויטע מידיקייט, אַנשמאַט כלוט...
וויי, ווי גרויס,
ווי ריזיק אונדזער צאָל איז,

און מיר ווערן במל קעגן איינעם!
וויי אונדז, אז אזוי פיל הערצער ברענען,
און זיי צינדן גארנישט, גארנישט אן!..

גרויסער לעבן-האסער — גאט אנוביס י —
נעם אונדז צו, באפריי אונדז פון די לידן!
פריי אן האפענונג דערלויבט ניט ווארטן,
אנקומען דער טויט זאל ווען ניט איז...
תיבף! תיבף! ווילן מיר אים האבן;
שמיין צעקוועטשט האט אלע אונדזערע באגערן.
זיי א גוטער, גיב דעם טויט אונדז,
זאל דערפילט ווערן
אונדזער פארלאנגלאזער פארלאנג...

גאט אנוביס, דיניע מענטשנקני מיר גלעטן,
דיניע הונטליפן מיר קושן:
לייז אונדז אויס פון גרעסטן אומגליק —
אונדז, די מומיעס, אינגעדארטע אן באלזאם...

גאט אנוביס, אויסגערופן האבן מיר צו אלע געמער.
קיינער ניט געענטפערט האט אויף אונדזער תפילה.
רא? פארמאכט און עפנט זיינע אויגן:
ליכטיקייט מיט פינצטערניש זיך בייטן,
און די אומגערעכטיקייט פארבלייבט...

גאט אנוביס, קיינער, קיינער העלפט ניט.
אזורים, איזידע? האבן זיך פארשפארט אין טעמפלען,
צו אמאנען? אונדזער קול דערגייט ניט,
אפים, כאטאר? קוקן אן, ווי ס'פאסט פאר רינדער,
טויב, ווי פושער קיזלשטיין, עם איז אמאן?.

גאט אנוביס — שרעקלעכסטער פון אלע געמער,
מיר צו דיר זיינען אצינד דערגאנגען,

קיינער וויל אונדזער געבעט ניט הערן,
קיינער וויל ניט הילף אונדז געבן;
דו אליין נאָר, דו נאָר איינער
תמיד ביסט צו דינען גרייט...

ס'גייט אַ רעגן —

אַ מחיהדיקער, שפּעדיקער רעגן.
ס'ערשטע מאָל דער דאַרשט איז אָפּגעלאָשן,
ס'ערשטע מאָל עס ברענט ניט מער דאָס ליב.

רעגן, רעגן, רעגן... רעגן...

נאָך אזוי פֿיל יאָרן טריקעניש אַ רעגן.
אויב אַזעלכעס קען זײַן מעגלעך,
וואָס איז דעמאָלט אוממעגלעך אויף אונדזער ערד?
אלע מעכטיקייטן שטייען אויפֿן זאַמד...

אַ, ווי קונציק פרעה האָט געצווונגען בויען:
אונטן — ברייט, דער אויבן — קוים פֿאַראַנען;
קען דען איבערקערן ווער אזא געבני?

באַלד שוין וועט זי זײַן פֿאַרענדיקט
זײַן געגאַרטע אייביקייטן-וווינונג.
בלויז אַ שטיקעלע וועט איבערבלײַבן אָפֿן —
וואַרטן ביז ס'וועט אַנקומען זײַן לעצטער טאַג...
באַלד שוין וועט זי זײַן פֿאַרענדיקט.
אונדזער מי וועט אַבער זיך ניט עקן;
פרעהן גלוסט זיך: בײַ זײַן קבֿר-פּאַלאַץ
וואָכן זאָל פֿון קיזלשטיין אַ שומר,
וואָס זאָל אָפהיטן זײַן אויסנערומע ר...
ווידער וועלן מיר באַדאַרפֿן שמאַכטן,
לעשן גלידערבראַנד אין אָנגעהיצטע שווייסן,
האַקן, אויסהאַקן אַ שטאַרקן, קלוגן וועכטער —
מענטשנאַפּ מיט לייבליכע געפּאַרט...

רעגן, רעגן, רעגן —
 לעבעדיקער, אלץ באלעכנדיקער רעגן...
 און דאס הארץ, ווען ס'ווערט דערקוויקט א ביסעלע,
 הייבט אן צו פֿרעגן,
 לכתחילה — איינגעהאלטן, ווי פֿארשעמט,
 נאך דעם — אויפֿגערודערט, עגמת-נפשדיק צעקלעמט:
 „האבן טאקע מיר
 דאס אומזיניקע האמעטנע געבני געשאפֿן?
 האבן טאקע מיר פֿאראייביקט זיך ווי שקלאפֿן?
 ” ? ? ?

דריקנדיקער פֿון דער פֿיראמידע איז דער ענטפֿער...

ווילנע, 1962

-
- 1 אַנאָביס — דער גאַט פֿון טויט. ער פלעגט געצייכנט ווערן מיט אַ מענטשלעכן גוף און אַ הינטישן, אַדער שאַקאַלישן קאַפּ.
  - 2 ראַ — דער גאַט פֿון דער זון. ראַ האָט באַשאַפֿן די ערד, די מענטשן, היות און געוויקסן. אַז ראַ עפֿנט די אויגן ווערט ליכטיק, און אַז ער פֿאַרמאַכט — ווערט נאַכט.
  - 3 אַזיריס — דער גאַט פֿון גערעטעניש, פֿון דער לבנה און פֿון די וואַסערן פֿונעם ניל. איזידע — אַ געטין, די פֿרוי פֿון גאַט אַזיריס.
  - 4 אַטאַן, אַמאַן — עגיפֿטישע געטער. אין פֿאַרשיידענע צייטן האָט מען זיי צוגעשריבן פֿאַרשיידענע אייגנשאַפֿטן.
  - 5 אַפֿיס — אַ פֿאַרגעטערטער אַקס, כאַטאַר — אַ פֿאַרגעטערטע קו.

דער דור-המידבר

ס'איז הייס אין מידבר. עס גליט אזש איטלעך זעמדל,
און פיס ביז קנעכלעך טוקן זיך אין זוד.
די הויט די אייגענע אן איבעריק ענג העמד איז,
און אויסגעשרפעט איז אין אָדערן דאָס בלוט.

שוין אויפגעהערט אפילו אויך צו שוויצן.
ניטאָ קיין פיכטקייט מער אפילו אויך אין אויג.
וואָס זיינען עקדישן אַקעגן מידבר-היצן?
און וועמען אַזא מאַטערן זיך טויג,

אַז טאָג נאָך טאָג : נאָר זאַמד און זאַמד, און וואָגל,
און איבער דעם — אַ הימל, וואָס איז תמיד שרעקלעך בלוי ? !
אַ-וויי, אַ וואָלקנדל ! אַ-וויי, אַ-וויי, אַ לאַגל !
אַ-גוואַלד, אַ טראַפן טוי !

*

גענוג ! .. גענוג דורך פייניקונגען צו באַפרייען !
מיר ווילן פלייש !.. מיר האָבן זיך דערמאַנט
אין די מחיהדיקע גרינסן פון מצרים,
דאָס שפייַעכץ פונעם גומען מאַנט !..

מיר ווילן פיש, מיר ווילן פלייש, מיר ווילן עסן !
ווען מען איז זאַט, איז אויך אַ שקלאַפיש לעבן גליק.
מיר קענען ניט די טעפ מיט פלייש פאַרגעסן,
מיר גאַרן זיי ! פירט אונדז צוריק !

פירט אונדז צוריק, און זאָל די קנעכטשאַפט אונדז באַפרייען
מיט נאָכגעבן די גלוסטונגען פון אונדזער האַלדז ;
מיר ווילן גריזשען, סמאַטשקען, קניען,
און דאָס איז אַלץ !..

*

ביי נאכט. א פולע גלאַנצנדיקע, קופערנע לבנה.
די מחנה שלאָפט אַן אומרויקן שלאָף.
נאָך אזא טאָג פון שרײַען און פון זינדיק מאַנען,
מוז מען, אפילו שלאָפנדיק, פאַרויספילן די שטראָף.

ביי נאכט. מען אַטעמט טיף מיט די אַרויסגעשטאַרצטע ריפן.
מען אַטעמט טיף אזוי, ווי טיף עס איז די מידיקייט נאָך אַ זינד.
עס זעצט זיך טוי אויף די פון דאַרשט צעפלאַצטע ליפן
פון מענטש, פון קעמל און פון רינד.

די מחנה שלאָפט... דאָס חוץ-למחנה שלאָפט ניט,
ווייל ווער ס'איז אַפגעזונדערט, ווייסט ניט פון קיין רו.
ווער ס'לעבט מיט נאָר באַליידיקט זײַן, דער האַפט ניט,
אים קען ניט רייניקן דאָס אַש פון רויטער קו.

איז מחנה — שטיל. אין חוץ-למחנה — אַ געוויטער:
„טרעט אַפּ פון אונדז! עס האָט אונדז פּײַנט דאָס גליק...
מיר, קרעציקע און פלוסיקע, זײַנען פאַרביטערט,
מיר שעלטן דעם פאַרויס און האַסן דעם צוריק!“.

„הוי-הו! איך האָב די נאָז פאַרלאָרן!“
צעווויעט זיך אַ הפּקר-יונג, ווי אַ שאַקאַל.
„אַ-וויי, מיין האַנט איז גרין און בלוי געוואָרן
אזוי ווי אַ נבלהס פּוילנדיקע גאַל!“.

„עס זײַנען טאַקע אומריינע די לײַבער אונדזערע און טרייף די חושים,
מיר אָבער פירן ניט דעם לאַגערס פאַלשע שפּיל.
מיר, טמאים, האָבן פּײַנט דאָס צביעות, וואָס הייסט בושה,
מיר פלאַפלען אַפּן, וואָס מע מיינט און וויל!“...

*

איז מיטן לאַגער — אין געהי פון שבט לוי
סע שמועסן צוויי יונגע גוטע פריינד :
„דו האַרכסט עוזיאל? הער, אַ-וויי, ווי
עס טומלט דאָרט דאָס חוץ-למחנה היינט.

וואָס ווילן זיי, די אומריינע, דערגרייכן?
פאַר זיי איז דאָך אַלץ איינס קיין גוטס שוין ניט פאַראַן.
אויב ס'וועט אַפילו געבן אונדז אַ צייכן
דער זון פון עמרמען — גאַטס אויסדערוויילטער מאַן,

מע זאָל אַריבערגיין דעם ירדן
און ווערן אויסגעלייזט פון וואַגלעניש און פּינן;
צי וועט געמיינערט ווערן זייער צער דען,
ווען זיי וועלן אויך דאָרט פאַרשטויסן זיין?”

„איך הער, אליצור, זייער חוצפהדיק און גיפטיק טומלען.
זיי זינען ביז און אומפאַרשעמט, זיי זינען אַבער עכט.
פון זייערע אין ניבול-פה געווייקטע צונג און גומען
מע הערט אַרויס, ווי מיר אויך האָבן אַלץ פאַרשוועכט.

ניט נאָר דאָס חוץ-למחנה. דאָ — אין מחנה גופא
פאַרפּוילטע זינען מיר פון אַנהייב ביז צום סוף.
פאַר גייסטיק-קרעציקע איז ניט פאַראַן קיין תרופה,
און מאַרר-געפלאַגטע היילט מען ניט מיט שטראַף...”

*

„תרו — עה! תרו — עה!..” סע שאַלן זילבערנע טרומייטן.
„תרו — עה! תרו — עה!.. תרו — עה!.. שטייט אויף!
איז וועג אַריין, איז וועג אַריין זיך גרייטן!
צענעמט די סופות, פאַקט אויף אייזעלעך אַרויף!”

„תרו — עה, שטייט אויף! תרו — עה! דער וועג איז נאָך אַ גרויסער.
תרו — עה! תרו — עה!.. הייבט, וואַנדערער, זיך אויף;

צו לידן נעכטיקע פון סיני מוזט היינט ארויס איר,
„תרו — עה!“ איז אַ באַפעל, און ניט קיין רוף“...

„תרו — עה!.. תרו — עה!..“ עס גוואַלדעווען טרומייטן.
„תרו — עה!..“ — נו, יא, נרמילא — מע וועט גיין,
און זאָלן הייז און דאַרשט, און פֿיין באַגלייטן
מיט זקנים-קרעכץ און עופעלעך-געווייזן!..

„תרו — עה!.. תרו — עה!“..
„תרו — עה!“..

*

פאַרויס — די פּאָן פון מחנה פון יהודה,
נאָך איר — פון ראובן, פון אפרים און פון דן.
זיך אויסגעשלאָפן, אַפּגערוט דאָ,
הייבט מען אַ נייעם וואַגל אָן.

אַזוי אַ הייס, רק וועג און וועג... אַבער ס'איז גאַרניט!
פאַר די באַפרייטע פון דעם שווערן קנעטן ליים
איז אַלצדינג גרינג. באַקלאַגן זיך מע טאַר ניט,
ווען ס'ווינקען צוקונפט, פרייהייט און אַ היים!

„מיר זיינען אַפט מאַל טאַקע ניט צופרידן,
מיר זיינען אַבער פאַרט אַ גרויסער דור.
מיר זיינען דאָך די ערשטע פרייע יידן,
הגם מיר וואַנדערן דעם פערטן צענדליק יאָר.

מיר קענען ליידן, יא, מיר וועלן, ווילן ליידן,
ווייל עפעס זעען מיר אַזוינס, וואָס האָט אַ גרויסן זין.
מיר וועלן אַלע שוועריקייטן מנידן,
מיר גייען דאָך אַ הייז!..

אַהין! אַהין! הייבט מונטערער די אויסגעמאַטערט דאַרע ליטקעס
און צייכנט שפורן רק פאַרויס, פאַרויס!

מיר וועלן גיין, צולהכעיס אונדזער מידקייט,
מיר זינען מוטיקע, מיר זינען גרויס!!”...

— אַ, ראַטעוועט!.. אַ שלאַנג האָט מיך צעביסן!
— אוי-אוי, אויך מיך!
— אויך מיך!
— אויך מיך!
— אויך מיך!
האַט זיך פון גאַרגלען הונדערטער געריסן,
און ס'האַט די מחנה זיך דערפילט, ווי אויסער זיך:

— באַפאַלן!.. שלאַנגען!..
— שלאַנגען!..
— שלאַנגען!..
— אַ-וויי, צו אונדז — פאַריאַגטע פונעם גליק!
צו וואָס פון גושן זינען מיר אַרויסגעגאַנגען?
וואָס וויל מען עס פון אונדז?.. פירט אונדז צוריק!..
פֿי־ר־ט א־ו־נ־ד־ז צו־ר־י־ק!..

*

„כ׳בין, י׳דן, אויך אַ הייליקער — פון שבט לוי,
און מיין זיידע און משהס זיידע איז דער זעלבער קהת.
נאָר וואָס זשע טוט מען, אַז כ׳פאַרשטיי, ווי
עס איז אַלץ פאַלש?.. צו וואָס, ברידער, צו וואָס?

צו וואָס, כ׳פרעג, דאַרפן מיר עס האָבן?
צי האָט אונדז, ברידערלעך, אַזוינס געלוינט?
אַזוי פיל אייגענע אין וועג באַגראַבן,
עס האָט, דוכט, קיינעם ניט פון אונדז געשווינט.

און איצטער: ווידער אַ מאָל — נײַע טויטע!..
לאַמיר זיך, ברידער, עפעס אַפּלערנען דערפון!
אַ, וועמען, י׳דן, האָבן מיר געטרויט דאָ,
הגם ער איז מיין טאַטנס ברודערס זון?..

געטייטע פון די שלאנגען מיר אצינד באגראָבן.
צי איז אָבער באַ גראַ בן ס'פּאַסיקע דאָ וואָרט?
איין זאָמד באַהאַלטן מיר, סע זאַלן זיך שאַקאַלן לאַבן
מיט זיי, ווען מיר פאַרלאַזן וועלן באַלד דאָס אַרט.

גלייבט, ברידער, מיר, ס'איז אמת, ווי כ'הייס קורח,
אַז כ'טומל ווייל דער שקר מיך פאַרדריסט!
פאַר וועמען, זאָגט מיר, זיין געבויר איך?
און איר — פאַר וועמען? פאַר דער וויסט?..."

*

געוויין אין מידבר... ס'קלאַגן גאַנצע שבטים.
ניטאָ קיין טרערן, וויינט מען מיטן קול:
„אָ-וויי צום לאַגער אונדזערן, אָ-וויי, וואָס האָט אים
געפעלט אין בל'ענדיקן נילוס-טאַל?..."

מיר וואַגלען, שמאַכטן, מאַטערן זיך טעגלעך,
ביי נאַכט מיר גייען ווייטער... נאָר ווהיין?
אַז ס'איז אין מידבר דאָך קיין קלאַרער וועג ניט מעגלעך,
טאָ גיי אין מידבר אים געפין...

אַ, לאַמיר וויינען, וויינען, וויינען
מיט שטיקער אויג, אויב ס'איז ניטאָ קיין טרער,
מיט קללות שרעקלעכסטע לאַמיר פאַרשטיינען
דעם, וואָס געבראַכט האָט אונדז אַהער!!..."

געוויין אין מידבר... און עס ענטפערן שאַקאַלן
מיט פונקט אַזאַ פאַראומגליקלעכטן קלאַג:
„מיר וועלן נאָך אַ יעדערן פון אייך אַ מאַל באַפאַלן,
עס וועט פאַר איטלעכן נאָר קומען אַזאַ טאַג!!..."

*

מיר, געבוירענע אין מידבר,
אויסגעוואַקסענע אין וועג,
ווענדן איצט אונדזערע לידער
צו די קומענדיקע טעג.

ניט געווען מיר אין מצרים,
נאָך אין פנען ניט אַרײַן.
פאַר דער צוקונפט מיר געדייען —
פאַר דער צײַט, וואָס וועט ערשט זײַן!

מעגן טאַטעס עס ניט וועלן,
גיין וועט מען פאַרויס — אַהין,
וון די יונגע וועט געפעלן,
ווי עס ווײַזן אָן די זין!

קוקט אויף אונדזער לײַב דעם שוואַרצן,
אויפן גלײַענדיקן בליק;
אויסגעמאַטערט און פאַרדאַרט זײַן
צוליב צוקונפט איז אַ גליק!

יא, אַוודאי טיף די זאַמדן,
און די לײַדן — טיפער נאָך.
צו אַ שלאַנגענביס פאַרסמטן
קומט נאָך צו אַן עקדיששטאַך.

שווער דער וועג איז צו דער פּרײַהײַט,
שווער און אַפט מאָל אויך ניט קלאַר.
אויסגעטראַטן אים אויף סײַנײַ האָט
אונדזער פּרײַער יונגער דור.

מעגן טאַטעס נאַריש בענקען,
אַלטע צײַט קומט ניט צוריק!
ווער די קנעכטשאַפט וויל געדענקען,
זאָל זיך אַפּזאַגן פון גליק!..

מיר דאך גארן צו פאָרגעסן,
אַז מיר זיינען זין פון קנעכט,
און אַ להוט זיין נאָך פּרעסן
אונדז — די יונגע — ניט פּאַרשוועכט.

אונדזער בענקשאַפט איז די פּרִיהייט,
אונדזער גאַנג איז נאָר צו איר.
אויסדויער און פּוח סטיינען.
מיר, די יונגע — שטאַלצע מיר!

*

— תמר! ס'האַט די הייסע זון
זיך באַהאַלטן שוין פון לאַנג.
און ווי נאָר ס'פּאַרשווינדט די זון,
ווערט מיין האַרץ אויף בענקשאַפט קראַנק.

תמר, ס'איז דער העלער טאָג
לאַנג פּאַרפּלויגן און אַוועק.
זאַל אונדז זיין געבענטשט דער טאָג,
וואָס פּאַרזיסט מיר מיינע טעג!

תמר, ס'צערטלט מיך דער ווינט;
ער ביי נאַכט איז אַזוי קיל...
דאָך זיין אַטעם מאַכט ניט לינד
מיין צעהייסבלוטיקט געפיל!

תמר, כ'שטיי ביי דיין געצעלט,
און מיין האַרץ איז אַזוי גרויס.
פאַרן פּאַרהאַנג פון געצעלט
קום, מיין טייערע, אַרויס!

— יא, איתמר, כ'בין אַרויס.
ס'שלאַפט מיין טאַטנס פּאַטערהויז.
הייס אינעם געצעלט, אַז ס'שיקט,
און מיין בלוט צו דיר מיך שיקט...

יא, איתמר, כ'בין אַרויס.
ווי די זון — לבנה גרויס.
אַזא זיידענע די נאַכט;
כ'האַב אַלץ וועגן דיר געטראַכט.

יא, איתמר, כ'בין אַרויס.
אַזוי גליקלעך זעסטו אויס...
קוק זיך אַבער צו צו מיר,
כ'בין נאָך גליקלעכער פון דיר...

יא, איתמר, כ'בין אַרויס,
אַבער גיי און רו זיך אויס;
מיטן אויפגאַנג פון דער זון
וואַרט אין זיין געצעלט בן נון.

*

אין מערב פון מחנה — די פאַן פון אפרים,
און דאָרט אין אַ ציכטיק און היימיש געצעלט
עס קומען צונויף זיך די יונגע די פרייע,
וואָס האָבן זיך קעגן דער קנעכטשאַפט געשטעלט.

געפראַפט דאָס געצעלט איז מיט מונטערער יוגנט,
אַ פולס — מיט באַגייסטערונג, פרייד און מיט זון.
עס קוקט אויף די געסט אַזוי ליכטיק באַנוגנט
דער האַר פון געצעלט — יהושע בן נון.

און עפעס דערפילט מען, אַז ווייט איז מצרים,
אַזוי אַ שוין ווייט פון דער קנעכטשאַפט אַוועק
כאָטש טעגלעך מע הערט נאָך אין מידבר דאָס שרייען:
„מיר בענקען נאָך יענע — די פלישיקע — טעג!“...

איתמר שטעלט אויף זיך מיט אויגן וואָס גליען,
אַזוי ווי ביים לוי, וואָס זינגען זיך שטעלט:
„איך וועל אַ פאַר ווערטער איצט זאָגן זיך מ'ען
דעם האַרציקן האַר פון באַהאַרצטן געצעלט:

מיר זײַנען געקומען, בן נון, דיר באַדאַנקען.
געווען ביסט איז פנען באַקוקן דאָס לאַנד,
געקערט זיך מיט ווערדיקע, שטאַלצע געדאַנקען,
בעת אַנדערע פלאַפּלען רכילות און שאַנד.

געשיקט האָט מען שליחים, זיי זאַלן געפינען
דאָס גוטע, וואָס אונדז אין דער צוקונפט דערוואַרט.
נאָר ס'האָט דאָס פחדנות צעמישט זיי דעם זינען,
און ווער ס'האָט געטרויט זיי, דער האָט זיך גענאַרט.

בלויז דו נאָר און פֿלב די וואָר האָט באַנומען,
געזען אַלץ מיט אויגן, וואָס קוקן פאַרויס.
איז זײַנען מיר איצט צו דיין אמת געקומען
פאַרטרויען אים אונדזער נשמה-געברוין.

מיט אונדז איז דער פּוח פון אַקערשט-באַפּרייטע,
דער אימפעט פון די, וואָס פון קנעכטשאַפט אַרויס.
טאָ נעם, יהושע, נעם איבער און לײַטער
די מוטיקע יוגנט, וואָס רײסט זיך פאַראויס!

*

— קינדער, קוקט נאָר אויף פאַרויס,
און האָט פּײַנט דעם וועג צוריק.
מײַדט ניט שוועריקייטן אויס,
אויב איר זוכט ניט וואָלוול גליק!

קינדער, איר — דער ערשטער דור,
וואָס איז פּרײַ פון פרעהס יאָר.
ס'איז פאַר אייך שוין גרויע וואָר
אונדזער חלומס ראָזער תּוֹר.

קינדער, ווייסט, אַז לעבן לײַכט
איז הנאה דורך געפאַר.

כ'זאָג ניט: „פון דער גרינגקייט וויכט“.
ווייסט נאָר, אַז אויך זי ברענגט צער.

קינדער, אַלצדינג, וואָס מע טוט,
מוז מען ביזן סוף דערטאָן.
וועמען ס'פעלט אין מיטן מוט,
זינדיקט, וואָס ער הייבט גאָר אָן!

קינדער, „אוממעגלעך“ ניט זאָגט!
אַט, למשל, איך — בן נון,
ווען כ'וואַלט זען, צו קורץ דער טאָג,
וואַלט איך אָפהאַלטן די זון!..

*

עפעס שפּרייזט די מחנה שנעלער,
פלוצעם — גרינגער גאָר דער וועג.
כאַטש די זון איז, דוכט, נאָר העלער,
זיינען גרינג די הייסע טעג.

וואָס געשען איז, אַז פאַרשוונדן
איז די ווידערשפעניקונג?
וואָס געשען איז? — אַנגעצונדן
הערצער האָט דער דור, וואָס יונג.

יא, פאַראַן אַזעלכע איצט נאָר,
וואָס זיי שאַצן אַלץ, ווי קנעכט;
ס'איז אין זייער מאַרך פאַרקריצט נאָר:
„ווער סע שמייסט, דער איז גערעכט!“...

דאָך אַצינד אין אַלע עקן,
ביי דעם לאַגערס יעדער פּאָן
זיי — די יוגנטלעכע וועקן,
זיי — די יונגע פירן אָן!..

*

האָ! .. האָ! ..
ס'טאַנצט דער לאַגער,
ס'טאַנצט דער לאַגער
מיט די דאַרע, ברוינע פיס.

יאָ! .. יאָ! ..
ס'טאַנצט דער לאַגער,
ס'טאַנצט דער לאַגער,
ליפּן פרעפלען פריידיק זיס :

וואַכטלפּוּיגלען! ..
וואַכטלפּוּיגלען! ..
וואַכטלפּוּיגלען! ..
וואַכטלפּוּיגלען! ..

האָ! .. האָ! ..
פּוֹן די ימען,
ווייטע ימען
זיי פאַרבלאַנדזשעט אַזש אַהער!

יאָ! .. יאָ! ..
ניט פאַרזאַמען,
ניט פאַרזאַמען
אַנצוגרייטן זיך וואָס מער

וואַכטלפּוּיגלען! ..
וואַכטלפּוּיגלען! ..
וואַכטלפּוּיגלען! ..
וואַכטלפּוּיגלען! ..

האָ! .. האָ! ..
לאַמיר שפּרינגען,
העכער שפּרינגען! —
אַזוי הויך, ווי ס'שטיגט די פרייד!

יא! .. יא!
לאַמיר זינגען,
פויקן, קלינגען,
שרייען, שאַלן אין טרומייט:

וואַכטלפויגלען!
וואַכטלפויגלען!
וואַכטלפויגלען!
וואַכטלפויגלען!

האַ! .. האַ!
סאַראַ תענוג —
זיסער תענוג!
ס'ווערט אין אַלע גלידער הייס...

יא! .. יא!
דוכט, גאַר ווייניק?
יא-יא, ווייניק!
שיכור ווערן מיר פון פלייש —

וואַכטלפויגלען!
וואַכטלפויגלען!
וואַכטלפויגלען!
וואַכטלפויגלען!

האַ! .. האַ!
לאַמיר עסן —
עסן, פרעסן,
גיין זאַל פון די ציין אַזש רויך!..

יא! .. יא!
זיך פאַרגעסן,
גאַט פאַרגעסן!
אַנשטאַפן אַ פולן בויך

וואכטלפויגלען!..
וואכטלפויגלען!..
וואכטלפויגלען!..
וואכטלפויגלען!..

*

אַ, עס יאָמערן געצעלטן!
וויי, אין יעטוויידן געצעלט
שטאַרבנדיקע ליפן שעלטן
משהן, זיך, די גאַנצע וועלט:

— קוים איין מאָל געפרוּווט געניסן;
קומט פאַר דעם אַזאַ אַ שטראַף?
פאַר אַ נעבעכדיקן ביסן —
אַזאַ ווייטיקדיקער זוף?

— אַ, אַ פּלאַם אין די געדערעם!
אַ, אַ בראַנד אין יעדן גליד!
און דער טויט, אַ-וויי, איך הער אים —
לעבן מיר שוין זיינע טריט!..

גסיסה טרייסלט גאַנצע שבטים...
כאַרכלעניש פון טיפער ברוסט...
שוין!.. — אין זאַמד ליגן פאַרשאַטן
די, וואָס האָבן זיך פאַרגלוסט!..

*

„עדות זיינען זאַמד און הימל
און דער קוואַל אין מיטן וועג,
אַז איך קען זיך ניט באַרימען,
ס'זאַל מיין ליבשאַפט זיין אַוועק.

כ'האַב זי ליב אַזוי, ווי פּרײַער;
אין געדאַנק מיניעם — אַלץ זי.

נאָר אויב כ׳וועל פאַר איר נאָר קניען,
זאַלן אָפּדאַרן די קני!

וואַכטלפּוּיגלען אָנגעפּלויגן
און אַ תּל געמאַכט פון אַלץ!..
אין מיין תּמרט שיינע אויגן
האַט די בויך־תּאוּוה געגלאַנצט...

כ׳ווייל פון איר איצט מער ניט וויסן,
אויב נאָר פּלייש איז זי אַוועק.
פון מיין האַרץ אַרויסגעריסן
האַב איך מייןע ליבשאַפטטעג...

אַ, ווי גרויס ס'איז אונדזער אומגליק,
אויב עס איז בײַ אונדז געשען,
אַז אויך יונגע מיטן זונבליק
זײנען בויכגיריק געווען,

אַז פון צווישן אונדז — די יונגע —
ניט געבוירענע ווי קנעכט,
עמעצן איז ניט געלונגען
אַפּצוהאַלטן זיך פון שלעכטס.

ס'העלפן ניט די טרערן, תּמר,
ביסט פון אונדזער וועג אַראָפּ.
איך אַליין — דיין פּרײַנד, איתמר —
זונדער דיך דער ערשטער אָפּ!..”

*

אויס!.. מיר דאַרפן ניט דעם גאַט, —
דעם, וואָס אַלץ באַשאַפן האָט!

מיר האָבן ניט אים געוואַלט.
אונדזער גאַט איז אונדזער גאַלד!

ניין ! — מיר דארפן ניט קיין גאָט,
וואָס די פרייד פון זעט פאַרבאָט,

אַזאַ גאָט, וואָס תמיד ווייטט
נאָר צו שטראָפן און זיין בייז...

מיר'ן אויסשמעלצן אַ גאָט,
וואָס אַ ליבלעך פנים האָט,

גוטסקייט, רייכקייט — האַלב אויף האַלב ;
גאָלד אין אויסזען פון אַ קאַלב...

ווי די קעמלען, לאַמיר קניען
פאַרן נייעם גרויסן גאָט !
אינעם וועג, וועלכן מיר ציען,
וועט ער שטאַרקן אונדזער טראַט.

סאַראַ ליבקיט... סאַראַ שיינקייט...
סאַראַ מילדקייט פונעם בליק !
סאַראַ גלאַנצנדיקע ריינקייט...
לויטער גאָלד איז לויטער גליק !..

ווי די קעמלען, לאַמיר קניען
פאַרן גינגאַלדענעם גאָט,
און מיט אויגן, וואָס זיי גליען,
ליגן, וואַרטן אויף זיין גנאָד !

גאָלד — דאָס קעפל, גאָלד — דאָס גופל,
אויך דאָס שמייכלע — פון גאָלד !
בלוטן שרייען, בלוטן רופן :
„לאַנג מיר האַבן עס געוואַלט !“

לאַמיר קניען, ווי די קעמלען,
מיט די קעפּ אַזש ביז צום זאַמער.

לאָמיר גאַנצענע געזעמלען
זיס פאַרלירן דעם פאַרשטאַנד!...

*

— אין חודש זוניקסטן, אין אַנגעגליטסטן טאָג
האַט גאָט צו מיר, צו אַלדדן זײַן קנעכט, גערעדט :
„ פון זאַמדן ברעניקע שטייגט אויף צו מיר אַ קלאַג,
פון מידבר פייערדיקן הער איך אַ געבעט.

דאָס איז די שטים פון די, וואָס איך האָב אויסדערוויילט —
דאָס יאַמערן די זין פון יעקבס שטאַם :
אַ, טאַטע טייערער, האָסט אונדז געהיילט און ניט דערהיילט,
פאַרלאָזט אונדז אומגליקלעכע צווישן מידבר און דעם ים !

פון זאַמדן ברעניקע גייט נאָך מיר אַט דער קלאַג,
פון מידבר פייערדיקן פלעט מיך דאָס געבעט.
טאָ גיי זשע, אַלדד, דורך דער מחנה און צעטראַג
דאָס וואָרט ס'נביאישיע, וואָס ווערט צו דיר גערעדט !

— איז אַט :

כ'גיי מיט אַ טראַג, וואָס ווייסט ניט פון קיין פחד,
מיט אַט דעם גאַנג, וואָס איז אַ דייטלעכער אויך אין דער וויסט —
מיט דעם אַ גאַנג, וואָס שריט פאַרשיידענע אַ סך האָט,
און דאָך פון געטלעכער געאייניקטקייט געניסט.

איך גיי פאַרויס — איך טראַג זיך צווישן די געצעלטן,
און ס'וויגט זיך אויף מיין צונג גאַטס אויסגעלייטערט וואָרט —
דאָס וואָרט, וואָס עס באַשאַפט, און קען פאַרוויסטן וועלטן,
און וואָס, ווי אַלץ, וואָס געטלעך איז, היפוכים פאַרט...

איך גיי פאַרויס, איך טראַג זיך צווישן די געצעלטן
און כ'זע אַ ווונדערטאָג צו מיר גענענט —
אַ טאָג, פאַרקנוילט אין זיך — אַ פינטעלע, וואָס שליסט אַינן ברייטע וועלטן,
איך כאַפּ אים אויף, דעם טאָג, איך נעם אים אויף די הענט,

כ'צעוויקל אים, כ'שפרייט אים פונאָנדער ;
ער ליגט, ווי אַ יריעה, אויף מיין האַנט :
אַ טאָג אָן הימלשפיין, אָן דאָרשט, אָן וואַנדער —
אַזאַ, ווי ער וועט אויסזען אינעם צוקונפֿטלאַנד...

איך גלעט דעם טאָג, איך גלעט אים מיט געטרייע פינגער.
זיין ווייכקייט מילדער פון די ליליעס, וואָס ביים ניל.
זיין שיינקייט וואַקסט, מיין אויג ווערט לויטערער און ינגער,
און איך דערזע, ניט בלויז נאָר, וואָס איך וויל,

נאָר אויכעט דאָס, וואָס כ'האַב קיין העזה ניט צו וועלן,
וואָס אויך אַפילו אַדום־חווה האָבן ניט געזען
אין בעסטע טעג — ווען זיי נאָר פון גן־עדן העלן
אַרויסגעטריבן זיינען ניט געווען.

איז דער אַ טאָג — דער טאָג, וואָס דויערט יאָרן
(ניט יאָרן איינציקע, נאָר לאַנגע יובלען יאָר),
ליגט אויף מיין האַנט, נאָך פאַר ער איז געבאָרן,
ליגט אויף מיין האַנט, ווי סאַמע עכטע וואָר :

אַט זינען פעלדער זיסגראַז — פעטע לאַנקעס פאַשע,
פול רינד און קאַלב, און ציגנבאַק, און לאַם.
די מחנה : ראובן, גד און האַלבער שטאַם מנשה,
וואָס איז פאַרבליבן ווייטלעך פונעם ים.

פונקט ווי אַ מאַל די אַבות, האַדעווען זיי סטאַדעס
אויף דער זייט פונעם ירדנס שטיינערבעט.
אַ, קי פון בשן, פעטע, גלאַנציקע און גלאַטע !
אַ, שאַף פון גלעד — שפע וואַל און זעט !

און ווייטער — דאָרט אויף מערב פונעם ירדן :
דאָס טייערסטע פון צוגעזאָגטן לאַנד —
די פרוכט פון בענקשאַפט, די באַלוינונג פאַרן וואַרטן.
ס'איז יעדער טראַט דאָרטן מיט טרוימוזענוג באַטעמט.

פון דרום-עק — פון נגבס באר-שבע
ביז צפונדיקן גרענעץ — דין
עס צייטיקט האַרעפאַשנע שפע,
א מי-לעבן שפאַנט מוסקלען אַז.

מע האַרעוועט. יאָ-יאָ, מע האַרעוועט אין לאַנד דעם פרייען,
מע האַרעוועט אַזוי, אַז שווייס דאָס לייב פאַרגיסט.
דערפאַר אַבער עס קומען טענץ אויף אין מחניים,
און מילך-און-האַניק, מילך-און-האַניק פליסט!..

*

— ניט איך ריייד, עס רעדט פון מיר.
ניט איך שווייג, עס וואָרט אין מיר.

ניט איך טראַכט, ס'געשעט אין מיר.
ניט איך שטראַף, סע שפאַרט פון מיר!

ס'איז אַ שוועב און ניט קיין טראַט,
ווען מע גייט, געשיקט פון גאַט.

אייל איר, מײַד, אויפן זאַמד;
שפעטלעך, דוכט, דאָך ניט פאַרזאַמט.

עפעס פלאַנטערט זיך די צונג;
איר — צו אַלט, און זי — צו יונג.

עפעס שווינדלט מיר דער קאַפּ;
אַ פאַרשמאַכטער, דראַנג כ'פאַרמאַג.

און עס יוירט און יוירט אין מיר —
גאַט זײַן וואָרט געבוירט אין מיר:

איר, פאַרקראַכענע אין זאַמד,
אַלע איר, פון קנעכט וואָס שטאַמט,

האָט די ערשטע פּרייַע טריט
ניט ווי נייטיק אָפּגעהיט.

איז דעם אָנוועגיקן גאַנג,
ווי עס פירט בלויז דער פּאַרלאַנג,

שטעקט אין איינער נע-ונד
אומגלויבן, צו זיך פּאַרראַט...

און דערנאָך — איז פּנען-לאַנד?
ווידער זינד און ווידער שאַנד:

כיזע, איז בית-אל שטייט אַ געץ.
אַ פּאַרטעמפּטער בחורעץ,

אַן נשמה — בלויזער גוף —
ברענגט קרבנות צום בעל-זבוב.

כיזע, איז ציון שטייט אַ שלאָס.
זיין געקרוינטער בעל-הבית —

גרעסטער חכם אויף דער ערד —
פאַר די ווייבער בטל ווערט.

הייב איך וויע אויף צום ברעם,
זע איך חברון, יפו, שכם,

פול מיט הייזער העלפּאַנדביין,
אויסגעבויטע אויף געוויין.

קוק איך ווייטער, זע איך פעלד,
וואָס אויף דעם די „פּאה“ פעלט.

אויך אָט די אַ נעבעכגאַב
רייַסט מען פּונעם אביון אָפּ.

קוק איך ווייטער און כ'זע צו,
ווי דער קדוש-ברוך-הוא

— שווייג, פאַרשאַלטענער, פאַרשטום!
ברעך דעם נאַקן, לייב און לענד!
יעדער גייסטיקער בעל-מום
שטראַפט און פאַכעט מיט די הענט...

לאַנג שוין נימאס!.. עס דערעסט
צוצוזען, ווי דאָ און דאָרט
יעדער אויסוואַרף זיך פאַרמעסט
צו פאַרגוואַלדיקן גאַטס וואָרט.

נייע זעערס!.. נאָ דיר גאָר
אַלדד, מידד אויף דיין קאַפּ!
אַז צו אַל די שוואַרצע יאָר,
אַז צו דעם עזאָזל-באַק!..

*

— איז שטייט איר ביידע דאָ אַצינד
אויפן פאַרהער פון שטאַמען און פון זקנים.
ווייסט, אַלדד, מידד, אַז איר ניט פאַרדינט
דאָס מינדסטע מיטגעפיל פון קיינעם!

זיי שטייען, זקנים, קעגן אייך
מיט פאַלשע טרערן אויף די ווײַס.
זאָגט, אַלדד, מידד, ענטפערט גראָד און גלייך:
וואָס הייסט עס, יעדער זאָגן וועט נביאות?

צי דען איז משה ניט פאַראַן?
צי זיינען ניט פאַראַן קיין זקנים?
געהערט אַ ביסל? יעדער מאַן
וועט זאָגן דאָס, וואָס ער, דער שפּלער, דערוועגט זיך מיינען...

אַט דאָ, ביים הייליקן געצעלט,
ווי ס'רוט דער אַרון מיט די לוחות,
זייט מודה זיך, אַז איר, פאַרדאַרבענע, האָט זיך געשטעלט
אין דינסט פון די חרטומים-רוחות.

ניט כליפע, אַלדד... און דו, מידד, שריי ניט... שוויג!
ניט העלפן וועלן אייך ניט חוצפה, ניט חרטה!
דער אמת וויילט זיך גינגאַלדן געצייג,
ער נעמט ניט קיין מאָל פליס פון דער בלאַטע.

איך מאַן דעריבער, זקנים, אַ באַשלוס,
וואָס זאָל אַן אַנלער זיין פאַר יעדן איינעם,
וואָס ברענגט אויף אייגענעם אַחריות גאַטס אַ גרוס.
פאַרשטיינען ביידע זיי!
פאַרשטיינען!!

— איין רגע וואָרט נאָר!.. שאַ!..
ניט אייילט!.. ניט אייילט זיך סיווע גרייזן.
איר ווייסט דעם מער פון אַ באַשלוס אַזאַ?
צי ווילט איר, זקנים אַנגעזעענע, פאַרגרייזן?

פאַרשטיינען זיי? זאָגט מיר פאַר וואָס?
איך פרעג אייך. איך — דער זון פון נון, פון שטאַם אפּרים.
ניין, ניט דער אמת מאַטערט אייך, עס נאָגט אייך אַ פאַרדראַס,
ווילט איר מיט אומגערעכטע רייד די קינאה אייערע פאַרשרייען.

ס'האָט אַליצפּן אַקערשט-צונד גערעדט.
האָט ער, דער זקן איידעלער פון שבט זבולון,
מיט שטומפיק אמת-זוכעניש די ערלעכקייט געפּלעט,
אַנשטאַט אַ טיילעכל גערעכטיקייט, געבראַכט אַן אומרעכט פּולן...

איך קום פון משהן איצט. גאַטס מענטש האָט מיך געשיקט,
איך זאָל אייך מיט דער גאַנצער האַרבקייט פרעגן:
פאַר וואָס האָט איר אַ צווייטנס וואָרט דערשטיקט?
פאַר וואָס, פון וועמענס וועגן?

איר אַלע, וואָס געזינדיקט האָט ביים גינגאַלדענעם קאַלב,
געוואָרן איצטער הייליקער זייט אַזש פון משהן,
כאַטש נעם אַ יעדערן פון אייך און זאַלב,
כאַטש נעם און טו אים אַן דעם פוהן-גדולס חושן.

זאַגט, זקנים, וואָס האָט אייך געשטערט
דאָס וואָרט פון אַלדד און פון מידד —
דאָס וואָרט, וואָס איטלעכער פון זיי האָט מיט זיין האַרץ געהערט,
און צוגעטראָגן אונדז מיט פרייד האָט?

איר האָט גאַטס וואָרט, ווי אַ ירושה, זיך צעטיילט,
פאַר אייך, די מאַכטהאַבערס, אַליין סע זאַל נאָר קלעקן.
צי דען פאַר דעם האָט מען אייך אויסגעוויילט,
איר זאַלט זיך פאַרן אמת שרעקן?

איר זאַלט ניט קענען הערן, ווי מע רעדט
מיט אויפריכטיקער צונג אַט דאָס, וואָס יושרדיקע קלערן?
איר זאַלט פאַררופן, ווי אַ הימל-שריינדיקן חטא
דאָס, וואָס דעם אמת טוט פאַרמערן?

איך קום פון משהן, הערט זיין וואָרט
(אַ וואָרט אַן עכטס, ווייל ס'שרעקט זיך ניט פאַר קעגנווערטער):
איר, אומווערדיקע מאַכטהאַבערס, געמיינט האָט, אַלץ איר טאַרט,
איז אויסגעוואַקסן אַ פאַרברעך אַן אומגעהערטער!

איר אייפערט צו גאַטס וואָרט? ס'איז וויל.
סע שטאַרקט און ליטערט אויס די הערצער אַזאַ אייפער.
נאָר אויב איר צוליב דעם פאַרשטאַפט אַן אַנדערן דאָס מויל,
דאָן ווערט שוין איינער גאַט אַליין אַ טרייפער!

עס דאַרף ניט ס'גאַנצע פאַלק לויים זיין.
נאָר אויב באמת איר ווילט לעבן פריי,
גאַרט, ס'זאַל דאָס גאַנצע פאַלק נביאים זיין!
אַ, הלוואי! .. אַן-סוף-מאַל הלוואי! ..

*

פופציק פאלמעס, זיבן קוואלן.
דאנקען-גאָט, צו זיי דערגאנגען!
ס'איז ניט בלויז נאָר מענטש געפאלן,
קעמלען זיינען אויסגעגאנגען...

זיבן קוואלן, פופציק פאלמעס.
שאַטנס פיר אַזש פאַר אַ שבט...
וועגן מתים טראַכט דער האַלב-מת:
„ווער, אַ, ווער באַגראַבן זיי וועט?“

דאָך צו וואָס דאָס גאַנצע טראַכטן,
אויב זיי שטייפע דאָרט פאַרבליבן?
און אַט-דאָ — גן-עדן תּחַתּוֹן —
פאַלמעס פופציק, קוואלן זיבן.

*

שיין און ווּנְדֶּרלֶעך איז שיטים —
פשוט אומגלייבלעכע פראַכט.
מענטש, ווען טייטלענצווייט באַשיט אים,
פילט ביי טאָג די קילע נאַכט.

אויף די פינגערדיקע קרוינען,
דוכט זיך, הענגט דאָס גליק אַליין.
מע צעגייט ממש פון שטוינען,
אויף אַזוי פיל איז אַלץ שיין...

און ביי שיטים, לעבן שיטים
מואַבס טעכטער שפינען גליק.
יעדער פילט, זיין האַרץ עס בליט אים,
ווען ער טוט אויף זיי אַ בליק.

שיטים, שיטים — אַרט פון ווּנְדֶּר —
אַפּרואַרט און אומרואַרט.

דאָ די מידבר־היץ היצט אונטער
און דער יצר־הרע פאַרט...

*

צום בעל־פעור, צום בעל־פעור
אַלע, אַלע רוקן זיך.
טרייפער ווינרויך, ווי אַ טכויר
שטינקט, און אַלע בוקן זיך...

צימבלט צימבל צום בעל־פעור,
אַלע, אַלע נייגן זיך.
צימבלט צימבל צום בעל־פעור,
מענער, פרויען לייגן זיך...

צימבל! — צימבל פרעך און דין,
און פאַרשריַ די טאַפּלזינד:
מואַבס טעכטער, יעקבס זין
תאווה און פאַראַט פאַרבינדט...

*

— אַט איז די שפּיז.
עס וועט דיין טוונג, פינחס, דיר געהערן.
דאָך דער געדאַנק, פונקט ווי די שפּיז,
געהערט צו יעדערן פון אונדז.
נאָר זיכער זיין! און היטן זיך,
דער צווייפל זאַל דיין האַנט ניט שטערן —
דאָס איז דער קונץ!

די גרויסע ליבשאַפט
צו דיין שטאַם פאַרמאַגסטו;
דיין זיין אַ פוהן
איז פאַר דעם ווי צוגעפאַסט...
אויב דעם, וואָס האַט פאַראַטן
און איז אַפּטריניק, דערשלאַגסטו,

איז ניט אומזיסט,
וואָס דו האָסט זיך געהייליקט און געפּאַסט.

די שפיז איז שאַרף,
זי האָט איין ריכטונג,
פונקט ווי אונדזער ווילן.
זי איז אַזאַ,
ווי אונדזער יוגנטלעכער דראַנג.
עס מוז דיין האַנט,
ווי זי אַ יעדערנס פון אונדז וואַלט זיין,
זיך פילן.
פדי דאָס טייטן זאָל ניט זיין קיין מאַרד...
געבענטשט זי!
גיי דיין גאַנג!..

*

— כ'דריק, שפיז, צו צו דיר מיין שטערן,
און דיין גליווער קילט מיין קאַפּ...
דאָך איך הער ניט אויף צו הערן:
„רעכנ אָפּ זיך! — גיי צאָל אָפּ!“

אַלע גלידער — אַנגעצויגן,
אַלע אַדערן — געשפּאַנט.
האַנט שפּירט שאַרפּן גלי פון אויגן,
אויג פילט מינדסטן קראַמף פון האַנט.

אַלץ איז שלמותדיק געאייניקט,
אַלצדינג — ווי צום פּלאַצן, ריניף;
האַרץ — פון וואַקלעניש גערייניקט,
און די שפיז — אין האַנט פאַרשטייפט!

*

— א, בלויקייט פון הימל, א, געלקייט פון זאמד,
אויב איך צו פארהיטן פון שאַנד האָב פאַרזאַמט,

איז מוז איך אַצינד כאַטש, הגם ס'איז שוין שפּעט,
מיט בלוטן פאַרוואַשן דעם שרעקלעכן חטא.

א, בלויקייט פון הימל, א, געלקייט פון זאמד,
א, גרינקייט פון פאַלמעס, מיין בלוט איז פאַרסטמט.

א פּוהן, א שליח פון דור, וואָס איז יונג,
איך גיין מוז צו הערן דעם שרעקלעכן קלונג

פון שטאַל פון דער שפיז אויפן ביין פון אַ ריפּ;
מיט שינאה דערווייזן, ווי גוואַלדיק כ'האָב ליב

דאָס הויז פון ישׂראל, וואָס ווערט איצט דערלייזט
פון גושנער קנעכטשאַפט, פון מיצרישן בייזס!

אַט זיינען זיי טאַקע... עס טומלט און דולט —
געשריי פּרוּווט פאַרשטעלן די שענדלעכע שולד,

אַ הפּקרדיק לאַכן צעשיט זיך, ווי באַב,
און פאַלט, ווי אַ האַגל, אויף ניכטערנס קאַפּ

(ס'איז לאַכן אַ מיטל, און שמייכל — געווער...)
סע שטייט בעל-פּעור, ווי פאַרגולמט נאָך מער;

געכאַפט אַזאַ פּאַנג אין זיין גליטשיקער נעץ,
ער גאַפּיעט נאָך טעמפּער, דער קופּערנער געץ...

און ווידער אַ טומל, און ווידער געזאַנג,
און ווידער אַ לאַכן אומאויפהערלעך לאַנג,

און ווידער אַ בלינצלען מיט ווייטלען, פול לוסט,
אַ גלוסטיקע האַנט — אויף פּרעמדשטאַמיקער ברוסט,

און ווידער, און ווייטער, און ווידער אַזוי...
אַט איז ער... אויך זימרי מיט מואַבס אַ פרוי.

אויך ער פאַר אַ מואַבקע האַט שוין געקניט,
און שלעפט זיך מיט איר מיט געגנבעטע טריט.

יאַ, זימרי... אַ, זימרי, אַז וויי איז און אַך!
גי, זימרי, מיט איר. עס גייט פינחס אייך נאָך...

אַ פאַלמע פון לינקס און אַ פאַלמע פון רעכטס,
און צווישן: אַ דייטלעכע סטעזשקע צום שלעכטס.

אַ, זימרי, דיין איטלעכער טראַט פירט צום בראַך.
גי, זימרי, נישקשה, ס'גייט פינחס אייך נאָך...

צוויי קוואַלן — פון איין זייט, פון צווייטער — אַ קוואַל,
איז מיטן: אַ גאַנג צום פאַרראַט און צום פאַל.

האַסט, זימרי, פאַרהוּלעט סני חוב און סני יאָך.
גי, זימרי, נישקשה, ס'גייט פינחס אייך נאָך...

נו, יאָ... צום געצעלט... איר מוזט בלייבן אַליין,
ווען תאוּוה ווערט גרויס, און געטריישאַפט איז קליין,

ווען אויסגעהוּילט אַלץ איז פון זינען און תּוּך;
גי, זימרי, נישקשה, ס'גייט פינחס אייך נאָך...

אַריין און פאַרצויגן די פעל פון געצעלט,
פּחדנותדיק זיך פון חברים פאַרשטעלט...

פון דעסטוועגן, זימרי, פון דעסטוועגן דאָך
סע זעען חברים. ס'גייט פינחס דיר נאָך...

אין צײַטן די שווערסטע, ווען ס'שטייען אין קאָן
סײַ פּרײַהייט, סײַ עתיד, אַ שפּײַ האָסט געטאָן

אויף ליבשאַפט צום שטאַם, אויף געטריישאַפט צו פּרײַנד,
די טײַערע צוקונפט פאַרשענקט האָסט דעם הײַנט...

איצט פינחס גײט נאָך דיר, דעם אָפּצאַל טראַגט נאָך —
ס'האַט יוגנט באַשלאָסן, דיר שיקן איר שטאָך...

איז נאָ!.. און נאָך פאַר ס'האַט געפלאַצט דאָס געשרײַ,
אַ פּלײַקע שפּײַז איז דורך בײַכער דורך צוויי...

— בלײַב, זימרי, פון שרעקלעכסטער מיתה געפלעפט —
צום ווייב פון דיין פאַל אַזוי שענדלעך באַהעפט!..

*

— אַוועק פון דאַנען העט!.. וואָס האָט איר זיך צונויפגעקליבן?
וואָס איז דאָ אַ בײַז־ווונדער אייך? אַוועק!.. אַוועק!..
דאָס ליב האָבן געפאַלנקײט האָט אייך אַהער צונויפגעטריבן,
פאַרשאַלטענע, פאַרדאַרבענע, פאַרפאַלענע אין וועג...

וואָס זאַמלט איר זיך דאָ? אַ גליק איז אייך געשען:
ס'ליגט זימרי צוגעשפּיליעט צו דער מדיִנקע בת־צור...
וואָס דאַרפט איר דאָ? וואָס האָט איר ניט געזען —
אַ נואף מיט אַ הור?..

— „אַ נואף מיט אַ הור“... ניט שטופ זיך, דו שאַקאַל!
ניט הייב אויף עלטערע קיין האַנט!
איך לאָז, יונגאַטש, דיך מיטן קאַפּ אַראָפּ אין קוואַל,
כ'באַגראַב דיך אינעם זאַמד!

אַ צײַט געוואָרן... יעדער שנעק
מיט חוצפּה שפּרינגט אַקעגן גרויע בערד...
גײ, ממזר־בן־הנידה, בעסער שוין אַליין אַוועק,
דו האָסט געהערט?

ניטאָ אין ערגעץ ניט קיין רו פון זיי,
פון זייער רימען זיך: „נאַר מיר, נאַר מיר, נאַר מיר!“...
אַז אַך און וויי, אַז ווינד און וויי
צו זייער יינגלשן און היצקעפיקן פיר!

פונקט ווי די אייזלען איינגעשפאַרט זיך: נאַר פאַרויס!
מעג זיין: דורך טויט,
מעג זיין: צום טויט —
אַלץ איינס איז זיי... סיני ווי
עס גייט זיי נאַך ישראלס הויז
הכנעהדיק, געהאַרכיק, ווי דאָס פיי...

אַן עק!.. אַ סוף זאַל נעמען שוין צו דעם!
גענוג, סע זאַלן יינגלעך פירן פאַר דער נאַז!!

— וואָס שווייגט איר, יאַטן? טוט אַ נעם!
— לאַז אַפּ!.. איך זאָג דיר: לאַז!
— נאָ דיר אַ „לאַז“,
דיין רויטע יויר זאַל טאַן דיר אַ פאַרגאַס!..
— הערט אויף, אַוועקט פון אים!
סע קלעקט, סע קלעקט פאַר אים!
— ניין-ניין, ס'איז קנאַפּ,
וועט ער ניט העצן מער.
— וואָס „קנאַפּ“? דו קלאַפּ,
וועט ער ניט בוקן זיך צו געצן מער...
— מיט גוטן כ'זאָג: ניט ברעך די קני!
— וואָס הערסטו אים? דעם שלייף פאַרצי!..
— אַ, פּרעה-שקלאַף, דו נידערטרעכטיקער,
פאַרקנעכטיקטער פאַרקנעכטיקער,
פאַרמאָוסער פון שטאַם!
נאַך דאָרט, נאַך דאָרט —
אין גושן נאַך, ביים ים —
געשעדיקט האָסט מיט דיין צעקראַכּן וואָרט,
דו נישטיקע, דו גאַרנישטיקע לויז!..

— לאַזט אָפּ! לאַזט אָפּ, איר שענדערס פון ישראלס הויז!
 — אַניט?
 — אַניט?... נאָ דיר „אַניט“!
 — נאָ דיר פאַר אַלע אַיבעריקע אויסלייזטריט!
 — אָ, הונט,
 פאַרלאַשן ווערן זאָל דיין ליכט!
 — זעט-זעט, זעט-זעט נאָר, ווי דאָס קריכט...
 עס איז דיר קנאַפּ די ווונד?
 באַקום!.. אַט האַסטו דיר פאַר אַלץ, פאַר אַלץ!..
 — ניט ווערג דעם האַלדז!!
 — לאַז אָפּ דעם ראַק!
 — נו, פּריוו —
 פּריוו שלאַג!..
 — מיט פאַרגעניגן
 טאַקע כ'פּריוו...
 נו? גוט צו ליגן?
 קענסט, שטיי אופּ...
 — איך קען! קען דו נאָר,
 אין ליב און לעבן דיר אַ דונער!
 — נאָ דיר פאַר אַלע וויסטע וואַגלטעג!
 — און דיר פאַר דיין פאַרראַט אין מיטן וועג!
 — באַקום פאַר ניט־געגאַרטע אויסלייזטריט!
 — און דו — פאַר דעם, וואָס אַלץ צוריק איר ציט!
 — פאַר פיין, פאַר לייד, פאַר וויי און צער!
 — פאַר דער געפאַר...
 — פאַר... — פאַר...
 — פאַר... — פאַר...
 — פאַר... — פאַר...
 — דערפאַר!..
 — תּרועה!.. תּרועה!..
 אין וועג אַרײַן!
 אין וועג אַרײַן!
 תּרו — עה — ה!..!

*

„אין דער גרוב איר זעט אים שטיין...
מיט פאַראַכטונג וואַרפט אַ שטיין!
וואַרפט אַ שטיין — ניט סתם אַ שטיין,
וואַרפט אַ שטיין — אַ בייזן שטיין!

קלייבן שפענער... פרעגט זיך, ווען?
שבת איז אַזוינס געשען...

וואַרפט אַ שטיין, צעשוּיבערט אים.
איר דערמיט דאָך זויבערט אים!
וואַרפט און שפּאַלט זיין שאַרבן אים,
קוויקט זיך מיט זיין שטאַרבנשטים!..

שבת-קודש. אַלעדינג רוט,
ער, ווי אין דער וואַכן, טוט...

וואַרפט אַ שטיין! אַ שטיין אין אים!
קיינער וועט באַוויינען אים.
זיך און אים טאיר רייניקן,
אַז איר טאים פאַרשטייניקן.

ס'פאַלגט גאָטס וואַרט דער גאַנצער פּלל.
ער האַלט: ס'איז אויף אים ניט חל...

וואַרפט אַ שטיין אַ וואַגיקן,
וואַרפט אַ שטיין אַ שלאַגיקן!
מיט אַ קלאַפּ איינוויליקן
זאַלט איר אים פאַרטיליקן.

נאָך זיין שלעכטס טאָן שלעכטס איר טוט.
אויף זיין קאַפּ — זיין אייגן בלוט!

וואַרפט אַ שטיין! ניט סתם אַ שטיין.
וואַרפט אַ שטיין — אַ בייזן שטיין!

זאל ער, שטארבנדיק פארשטיין,
וואס ס'הייסט קעגן בלל צו גיין !!"

*

פרימאָרגן-צײַט. עס קאַטעווען נאָך ניט די זונענבײַטשן.
דאָס גיין איז מיט אַ מאָל גאָר ניט קיין פּלאַג.
נאָר עפעס פון קאַיאָר גענומען האָט מען הײַנט אַלץ טײַטשן,
ווי צײַכנס פאַר אַן אויסטערלישן טאָג :

אַט זײַנען שנירלעך פוסטריט פון שאַקאַלן,
וואָס ענדיקן זיך פּלוצעם — בלייבן אַפּגעהאַקט ;
אַט איז אין מיטן וויסטעניש אַ טוי אַרויסגעפּאַלן,
און אַט אַ פּליגל פון אַ היישערקל קנאַקט...

ס'איז אויסטערליש... ניט לייקנט, עפעס שפירט זיך...
דו פילסט עס, צי דו טראַכסט דערפון, צי ניט.
ווער ווייסט, דיין חוש, ער פירט דיר, צי פאַרפירט דיר ?
דו שטייסט עפעס, ווי אין דער מיט...

וואָס וועט דאָ זײַן?.. אַ, עפעס-וואָס געשעט דאָ.
יא, עפעס-וואָס געשעט, הגם אויך גאַרנישט ווערט.
פון שווערן סודות-דרוק איז אַלץ געפּלעט דאָ,
און פּלוצעם מע דערהערט :

— קוקט, ברידער... זעט!
איר זעט ?
איר זעט אַ וואַנט דאָרט ?
און הינטער איר — אַ צווייטע און אַ דריטע וואַנט...
אַהא !.. שוין ניט אומזיסט האָט מען געוואַנדערט —
דערגרייכט דאָס צוגעזאָגטע און געגאַרטע לאַנד...
— אַט זײַנען טײַטלען, אײַלבערטביימער, צעדערס,
און ווייטער — שורות זונרויזן איר זעט ?
אַהא !.. אַצינד סע זעט שוין יעדער, יעדער,
ווי גאַטגעבענטשט זי איז, די ערד, און פעט.

— זעט־זעט די וויינשטאָקן, די ווונדערלעכע טרויבן,
ווי גרויס די הענגלעך זיינען און ווי שווער!
איר ניט געוואָלט האָט די מרגלים גלייבן;
איר האָט גאָר שטילערהייט געהאַפט, מע וועט ניט אַנקומען אַהער...

פנען־זעונג !!

ליבסטע שיין !!

— וואָס טראַכט איר אויס ? וואָס רעדט איר איין זיך : פנען !
צי איר בפיוון זוכט צו זיין פאַרבלענדט ?
ניין, ניט דערווייזן וועט איר אונדז מיט נאַרישע „אַהאַ“ען !
צי דען דערקענט איר ניט די ווענט ?
געזעענע די ביימער, דוכט, געהערט איז זייער רוישן,
טאָ וואָס זשע שאַקלט איר אַן איינגעקשנט אייזעליש געניק ?
איר זעט דאָך דייטלעך, עס איז גושן
(מיט גוטן ניט געוואָלט, האָט מען פאַרבלאַנדזשעט אויף צוריק...)
— קלאָר — ווי גאָט לעבט — די ווענט זיינען פון פיתום.
— אַ פראַגע נאָך ? כ'דערקען די ציגל און די ליים...
עס איז מצרים־לאַנד, און זאָל עס אייך פאַרדריסן,
מיר פרייען זיך ; ס'איז אונדזער אַלטע ליבע היים —

אַלטע זעונג !!

נאַנטע שיין !!

— אַ, גרויע ליימקנעטערס, איר קענט עס ניט באַנעמען ?
ווי קען עס פיתום זיין ? דערווייטערט שוין אויף פערציק יאָר...

— וואָס גייט'ס אונדז אַן, וואָס אַרט עס וועמען ?

אַבי ס'איז וואָר...

מיר זען דאָך, דערקענען דאָך די פרוכט פון אונדזער פראַצע,
אין נאָזלעכער גייט אויף דער ריח פונעם שווייס.
אַט דאָרט, איר זעט ? אַט דאָרטן האָבן מיר געבאַקן מצה —
אַט דאָרט אין זאַמד, ווי פּייער הייס...

— ס'איז פנען !

פנען !

פנע-ע-ן,

זאגט מען אייך, פארשאַלטענע עבדים !

אזוי זעט פיתום אויס ? וווּ האָט איר דאָרט געזען אַזאַ אַ פּלאַץ ?

נאָר פּלוצעם ווערט, ווי אַפּגעהאַקט דער אַטעם,

און אַלצדינג פּלאַצט —

ניטאָ קיין ווענט, ניטאָ קיין שטאַט, ניטאָ קיין גערטנער,

ניטאָ קיין סימן פון אַ בוים צי פון אַ הויז.

עס האָט גאָר קיינער ניט געזען, מע האָט עס, דוכט געהערט נאָר —

ס'איז אַלצדינג אויס...

מידבר-זענונג — וויסטע שײַן !

אויסדוכט-זענונג — פאַלשע שײַן !..

*

„נאָך לאַנגן וועג, נאָך שווערע טעג, נאָך יאָרן, יאָרן וואַגל,

איך ברענג אַצינד צו אייך מיין לעצטע שעה.

כ'האַב פּערציק יאָר געזאָגט, וואָס כ'האַב געהאַט צו זאָגן,

און דאָך איז איצט אַזוי פיל נאָך צו זאָגן דאָ...

כ'שטיי אויפן באַרג. דעם לעצטן טראָט געשטעלט.

פון אויבן כ'וואַרף אַ בליק אַן אויסגעשפּרייטן.

דער טרוים ווערט וואַר... דאָס האַרץ עס קוועלט...

און איך געקומען בין צו אייך איצט זיך אַליין באַגלייטן.

ניט מיינט, ס'איז גרינג. אַ, ניין, ס'איז זייער שווער !

דער מענטש בלייבט מענטש, אויך ווען ער שטייט דער ערשטער.

זיין שטאַרקייט — מער, זיין שוואַכקייט — מער ;

און יעדער הערשער איז צוגלייך אויך אַ באַהערשטער.

יאָ-יאָ, איך שטאַרב... איך גיי פון אייך אַוועק.

איך שרעק זיך ניט. פאַר דעם ווערט מען געבוירן...

אויב כ'פיל איצט שרעק, איז עס דער שרעק :

ווי וועט איר נאָך מיין פעלן זיך באַהערשן אייער גורל ?

כ'האַב שוין געזאָגט : איך בין אַ מענטש,

און אל דאָס מענטשלעכע אויך מיר איז אייגן —
 מיין ווייב איך ליב, מיין קינד איך בענטש,
 איך וויל מיין נאָמען, ווי אַ ציגל, אין דער צוקונפט לייגן,
 נאָר דאָך!.. נאָר דאָך פאַראַן עס איז אַזוינס,
 וואָס קעגן דעם ווערט אַלצדינג בלייך און בטל.
 דאָס איז מיין ליבשאַפט צו ישראלס הויז,
 מיין דאגהן פאַר די נאָר וואָס אויסגעלייזטע שבטים.
 מיין לעבנס גאַנג, מיין מאַרר און האַרץ, און צייט
 אויף אייביק כ'האַב מיט אייך פאַרבונדן.
 מיט אייך צוזאַמען כ'האַב אויך זיך באַפרייט,
 מיט אייך האָט מיר די מידבר־היץ געשונדן...
 נאָך דעמאָלט — אינעם קעסטעלע, וואָס אויפן טיך, —
 ווען כ'בין אַן עופעלע אַ יתומדיקס געשווומען,
 בין איך געשווומען שוין צו אייך.
 פאַר אייך בין איך אין פרעהס הויז געקומען,
 פאַר אייך געטייט כ'האַב און באַהאַלטן אינעם זאַמד.
 געטאָן דאָס שרעקלעכסטע, אויב נאָר געווען פאַר אייך ס'איז נייטיק.
 כ'האַב ווי געטוישט מיט אייך — כ'האַב נאָך אַנאנד
 געגעבן אייך געטרייטשאַפט, און באַקומען ווייטיק.
 נאָר ניין!.. ניט מורמלט, אַז באַקלאַגן זיך איך מיין.
 חלילה, ניט אַזוינס בין איך איצט אויסן!
 איך דאַרף פון אייך ניט קיין חרטה, קיין געוויין,
 נאָר כ'וויל, אַז פאַרגעדענקען זאָלט איר, ווי אַ טאָג אַ גרויסן
 דעם טאָג, ווען איך מיט אייך זיך שייך,
 און איינגעקריצט אין אייער האַרץ פאַרבלייבן זאָלן מינע לעצטע ווערטער:
 נאָך דעם, ווי איר אין מידבר האָט ווי שלאַנגען זיך געדרייט,
 זאָל גלייך זיין אייער גאַנג אין מינע, וויי מיר, ניט דערבענקטע ערטער...
 אַ, וויפל זינד... באַנעמט נאָר וויפל, וויפל זינד
 ס'איז יעדערער פון אייך באַגאַנגען!
 וווּ פרייהייט, וווּ? איר קנעכטשאַפט ניט פאַרדינט!
 איז דען אַ ווונדער, וואָס מען איז נאָך ניט דערגאַנגען?
 אַט גאַרט איר פלייש... איר זייט, דוכט, זאַט,
 נאָר גיב אייך פלייש, ווייל ס'איז אַזוינס געווען אין פיתום...
 איי עס איז מידבר — נע־ונד?..

ווי קינדער אויסגעפעסטעטע, איר ווילט פון גארנישט, גארנישט וויסן...
 אַט שטיי איך אויפן באַרג און לוחות קרייץ —
 כ'האַק אויס אויף זיי די אייביקע געבאַטן,
 און איר מיט אַ התלהבותדיקער היץ
 טוט אונטן פאַר אַ געץ קרבנות בראַטן...
 אַט קומען די מרגלים אַן צוריק;
 איך קוק אויף אייך, באַטראַכט אייך יעדן, יעדן,
 און כ'זע, אַז ס'איז פאַר אייך דאָס העכסטע גליק,
 וואָס צען פון זיי דאָס לאַנד באַרעדן...
 אַט איז רפידים. דוכט, איר רוט
 (דער גאַנג געווען איז דאָס מאָל אַ באַזונדערש שווערער),
 נאָר פלוצעם גאַר באַקומט איר — קליינמוטיקע — מוט
 צו זיין אַקעגן מיר פאַרשווערערס:
 „גיב וואַסער אונדז! אַלץ איינס איז אונדז פון וואַנען!“
 „גיב וואַסער!“ פאַדערט איר געמיין.
 „אויב ס'איז ניטאָ קיין קוואַל, אויב ליידיק זינען קאַנען,
 צאַפּ פון אַ שטיין!“...
 אַזוי אַ אַן אַ סוף — אַן אויפהער און טאַג-טעגלעך...
 אַ גאַנצער מידבר איז מיט ווידערשפעניקונג באַדעקט.
 פונקט ווי די זעמדלעך איבערציילן ס'איז ניט מעגלעך,
 דערציילן אייער זינד אַ לעבן-לאַנג ניט קלעקט.
 איך קוק צוריק: ס'האַט פערציק מאָל געמאַכט די זון איר קרייז,
 און אין דער היץ, וואָס איז געבליבן אַלץ אַזאַ פאַרעקשנט-זעלבע,
 האָט טויזנט מאָל געהאַט באַדעקט די הערצער אייז —
 געדינט האָט מען צו געצן און צו קעלבער...
 פאַר וואָס? איך פרעג עס פונעם באַרג אַראָפּ, ערב מיין טויט.
 אַ צינד און פונעם באַרג, וווּ ס'איז דער זעקרייז ברייטער:
 פאַר וואָס זייט איר אַלץ, ווי געקראַכן פון דער הויט
 צו טאָן רק שלעכטס, רק צוגעבן מיר ווייטיק?
 פאַר וואָס זייט איר אין ביזן טאָן אַזוי רייך?
 איר זייט דאָך ווייט גאַר ניט אַזעלכע שלעכטע.
 פאַראַנען גרויסמוטיקע צווישן אייך,
 אַזוי פיל טרוימערישע, גוטהאַרציקע, עכטע.
 פאַר וואָס?.. די קנעכטשאַפט רופט זיך אַפּ!

מצרימס ליים — דאָס שווערע קנעטן, ברענען ציגל.
פאַרשקלאַפטיקייט וואַרפט מען ניט, ווי אַנטוועכץ, אַראָפּ,
אויף ס'גאַנצע לעבן איז געשטעלט איר זיגל.
געבוירן, ווי אַ קנעכט, געוואַקסן אונטער בייטש און רוט,
און אַנגעאַטעמט פולע לונגען מיט הכנעה,
האַט אומווערדיקער שווייס פאַראומווערדיקט דאָס בלוט,
געוואָרן איז הכנעה אַ הנאה...
ווער ס'האַט גלייך פון דער וויג שוין אַנגעטראָפּן שרעק,
און ווי אַ הונט געכאַפט זיין נעבעכדיקן פרישטיק,
ער קען ניט ביז צום סוף פון זיינע זיקנה־טעג
באַפרייען זיך דערפון, וואָס ער געווען איז נישטיק.
אַזוי איז מיט אַ מענטש, היינט ווער רעדט נאָך אַ דור —
אַ גאַנצער, גאַנצער דור מיט שטאַמען, הויזגעזינדן,
וואָס האָט געקנאַטן ליים, און וואָס געוויסט האָט נאָך
אַראָפּנייגן דעם קאַפּ און אויסשטרעקן דעם הינטן...
גענומען האָב איר אים, דעם דור, פון שקלאַפּנהויז,
אַרויסגעפירט כ'האַב אים פון הינטער וואַנט און ריגל..
איז ער מיט מיר אַרויס. געווען די שעה איז גרויס —
געפליעסקעט האָט דער ים, געטאַנצט האָט באַרג און היגל.
געפונען כ'האַב פאַר אייך דעם ווונדערלעכן וועג,
דעם היילנדיקן גאַנג פון קנעכטשאַפט צו דער פרייהייט.
האַט איר פאַרשמוצט די נעכט, פאַרפלעקט די העלע טעג,
דעם שמייכל, וואָס מאַכט יונג, פאַרקרימט אין אַ העוויה.
אַזוי, ווי ס'טוט דער ים, וואָס וואַרפט זיך אויפן ברעג —
אַ כוואַליע גייט פאַרויס און ציט זיך אויף צוריק באַלד,
אַזוי איז איינער מוט. בני יעדן אַנהייב וועג
ער הייבט זיך אויף אַ ווייל, און ווידער גלייך צוריק פאַלט.
שוין פולע פערציק יאָר, ווי עס אַזוי געשעט;
פּסדר — יאָר נאָך יאָר, טאַג־טעגלעך און אַן אויפהער.
עס העלפט ניט, וואָס מע שטראָפט, אומזיסט איז, וואָס מע רעדט.
פאַרשריען ווערט דער קלאַנג פון יעדן פרייהייט־שופּר.
אַ יעדער טראַט פאַרויס, ער וואַקלט רעכטס און לינקס
(אויב ער לאַזט זיך ניט אויס מיט פשוטן צוריקגיין).
אַזוי גייט מען פאַרויס? — אַ פנים, ווי מע הינקט...

ווי קען אים — אזא גאנג — די אויסלייזונג באגליקן ?
 די קנעכטשאפט רופט זיך אָפּ ! די קנעכטשאפט רופט זיך אָפּ !..
 דער אומווערטיקער שקלאַף בענקט אויך דאָך נאָך זײַן יוגנט ;
 און כאַטש עס ווײַזט זיך אויס, הגם עס דוכט זיך אָפּ,
 ער מיט זײַן איצטיק לעבן זיך באַנונגט,
 דערמאָנט ער זיך די טעג, ווען ער געווען איז יונג.
 סע שטייט געצערטלט אויף די שפּלע דערמאָנונג...
 דאָס איז דער ערשטער צונד — דער גורלדיקער פּונק,
 וואָס זיך צעוואַקסט און ווערט דער פּלאַקערפּלאַם פון מאָנונג.
 דער שקלאַף דערפּילט זיך שטאַרק צו זאָגן, וואָס ער גאַרט —
 מיט חוצפה־רייד פֿאַר מאָנט דאָס נייע אָפּצווישן.
 דער קנעכט, וואָס זיך דערמאָנט, אַכזוריותדיק זיך נאַרט
 (ער טוט, אַחוץ דעם פּלל, אויך זיך אַליין צעמישן).
 באַנעמט זשע איר אַליין : זעקס הונדערט טויזנט קנעכט
 אַרויסגעגאַנגען זײַנען פון מצרים,
 און יעדער זיך דערמאָנט, און יעדערער פאַרשוועכט,
 און יעדער איינער שטערט דאָס נייע זאָל געדינען.
 צי איז אַ ווונדער דען, וואָס אונטער שטאַרקן שטראַם,
 וואָס האָט ישׂראַלס הויז געפירט צו פּנענס פּרייהייט,
 איז ווי אַן אונטערשטראַם, איז ווי אַ קעגנשטראַם,
 די גאַנצע צײַט געווען דער שקלאַפּנדראַנג פאַרטייעט ?
 דער אייבערשטראַם — פאַרויס, דער אונטערשטראַם — פאַרקערט,
 דער אויבנגאַנג — ער פירט, דער אונטנגאַנג — דערלאָזט ניט.
 דאָס גאַנצע גיין פאַרויס צעמישט ווערט און פאַרשטערט.
 כאַטש עס איז קלאַר די זינד, קיין שולדיקן אָפט האָסט ניט...
 געבאַרן איז מען קנעכט — דאָס ווייסט מען אויף געוויס.
 געוואָרן איז מען פּריי — דאָס דאַרף מען ערשט באַנעמען..
 סע ספּקט נאָך דער קאַפּ. דערפאַר טאַקע די פּיס,
 זיי טוען אין אַ זײַט פּסדר זיך פאַרנעמען...
 דאָך צײַט שמעלצט איבער אַלץ. אַוועק גייט יאָר נאָך יאָר,
 עס וואַקסן יונגע אויף מיט ווערדיקע באַגערן.
 מע גייט שוין נאָר פאַרויס. עס פירט דער נייער דור,
 די אַלטע גייען מיט און שטערן ניט... דאָך שטערן !
 זיי שטערן, ניט דערפאַר, ווייל זייער האַרץ איז שלעכט ;

זיי שטערן, ניט דערפאר, ווייל זיי אזוינס באגערן.
 זיי האבן אן אַמאָל, וואָס איז פון יאָך פאַרשוועכט,
 און אָפּט מיט ליבשאַפּט אַזש דערמאָנען זיי די טרערן...
 כל-זמן אזוינס געשעט — ווי לאַנג ס'האַלטן נאָך און
 זכרונות פון אַ שקלאַף, נאָך שיפּלות-טעג אַ בענקען,
 האָט קיין ממשות ניט וואָס מע האָט אויפגעטאָן.
 ס'פאַרמיאוסט און ס'צעשטערט דאָס ניבזהדיקע בענקען.
 פאַרשטענדלעך, דוכט, אָן רייד!.. ס'איז טרויעריק, דאָך קלאָר.
 אָן אמת, וואָס מע קען אים ניט פאַרהוילן:
 ניט שולדיק איז דער דור — מצרימס לעצטער דור,
 דאָך גורם איז ער, יעקבס הויז זאָל פוילן.
 איז מ'ו ז ער... יא, ער מ'ו ז ביז לעצטן מאָן אוועק!
 ניט שטראָף מיר, גאָט! איך זאָג עס אָפּן, אָפּן:
 מיר, אַלטע, דאַרפן פרייען זיך, וואָס ס'עקן אָפּ זיך אונדז די טעג,
 ס'דאַרף אונדזער שטאַרבן זיין דער תּוֹך פון אונדזער האָפּן,
 ווייל מיר — מיר זיינען שוין דער לעצטער שטער —
 די לעצטע שטרויכלונג אינעם וועג צו פּנענס הייכן.
 אין יענעם טאָג, ווען ס'וועט דער לעצטער שקלאַף ניט ווערן מער
 אין יענעם גרויסן טאָג וועט מען דאָס לאַנד דערגרייכן!..
 געבליבן זיינען מיר פון שקלאַפּן-דור ניט פיל,
 און היינט עס איז מ'ו ז לעצטער טאָג געקומען.
 מיט שטאַרקייט, מיט אַ יום-טובדיק געפיל
 איך האָב אויף זיך דעם שווערן אומקום-גזר גענומען.
 אויך איר, די איבעריקע לעצטע, מוזט פאַרשטיין,
 אַז אַל דאָס אַלטע אַפּצושטאַרבן איז געצווונגען.
 דאָס לעבן פּינט האָט אויף אַן אַרט צו שטיין
 און עס האָט ליב געהערן צו די יונגע!"

ווילנע, מיי-יוני 1948,
 און (נאָך זיבן יאָר צוואַנגלאַגער) יולי-אויגוסט 1956

אינהאַלט

5	דער טורעם פון בבל
19	מולך
27	סדום
47	אדם
50	קין
51	קין, נעבעך...
53	נאָכן מבול (אָדער דער שיפורער נח)
60	אַבְרָהָם קרבן
76	נאָך דער עקדה
91	יעקבֿס חלום
93	דער ברענענדיקער דאָרן
96	פרעהס חלום
98	שמשון
103	יפתח
118	עלי
123	שאול
131	די פּיראַמידע־בויערס
136	דער דור־המידבר